

WIĘCEJ NIŻ
SZKOŁA s. 20

Z PERSPEKTYWY
PAPIEŻA FRANCISZKA s. 18

CARITAS TAM,
GDZIE POTRZEBA s. 36

08.03.2020
nr 10 (750)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

JAŁMUŻNA:

pomoc
obecność
czas

s. 10

8 marca 2020
Niedziela „Ad Gentes”

Eucharystia i misje

✓ Dzień Modlitwy, Postu i Solidarności
z Misjonarzami

Wyślij sms
o treści **MISJE**
na nr **72032**
(koszt SMS 2,46 z VAT)

Dzieło Pomocy „Ad Gentes”
ul. Byszewska 1, 03-729 Warszawa skr. poczt. 112
Telefon: +48 22 743 95 24

Dowiedz się więcej o naszej działalności:

www.adgentes.misje.pl www.misje.pl

ks. Henryk Zieliński

Cyniczna gra

Politycy ostatnio nie mają łatwo. Oprócz tego, że między sobą, to jeszcze o zainteresowanie opinii publicznej muszą walczyć z koronawirusem. To do niego odnoszą się najbardziej eksponowane informacje w większości mediów, przyciemniając nieco trwającą w Polsce kampanię wyborczą.

Sprawa koronawirusa jest rzeczywiście poważna. Dotyczy każdego z nas bardziej niżeli polityka. Ze złym prezydentem można jakoś przeżyć. Szanse na przetrwanie w przypadku zainfekowania są zaś o wiele mniejsze, niż wynikałoby z oficjalnych komunikatów. Dane z Włoch wskazują, że od początku epidemii do 2 marca spośród ponad 2 tys. pacjentów, u których zdiagnozowano ten patogen, wyzdrowiało tylko 149 osób, 52 osoby zaś zmarły. To oddaje skalę zagrożenia. Nie chodzi przy tym o sianie strachu, który zawsze jest złym doradcą, ale o uświadomienie sobie powagi sprawy. Jedynym zabezpieczeniem przed tą zarazą jest niedopuszczenie do jej rozprzestrzeniania się. Fakt, że dotąd (3 marca) nie potwierdzono w Polsce żadnego przypadku chińskiego wirusa, trzeba chyba interpretować w kategoriach cudu.

W Polsce w sprawie epidemii jednym głosem mówią rządzący, opozycja i episkopat. Przynajmniej w tym przypadku parlament uchwalił odpowiednią ustawę prawie jednomyślnie. To pokazuje, że w sytuacji zagrożenia Polacy potrafią się jeszcze zjednoczyć. Nie słyszałem również, aby ktokolwiek z powodu odczytania w ostatnią niedzielę z ambon komunikatu ministra zdrowia prof. Łukasza Szumowskiego mówił o „mieszaniu się Kościoła do polityki”. Zachowaliśmy resztki rozsądku, i oby tak pozostało. Przykład z północnych Włoch, gdzie galerie handlowe, targowiska, transport publiczny i baseny działały bez przeszkód, a zamknięto kościoły na liturgię, pokazuje, jak przy okazji koronawirusa doszedł tam do głosu tzw. antykościół. Dodam, że część kościołów pozostawała otwarta dla ruchu turystycznego, a nad tym, żeby wbrew zakazowi władz nie sprawowano w nich liturgii, czuwała tajna policja. U nas coś takiego chyba jeszcze nie przejdzie.

Nie powinniśmy jednak lekceważyć antykościelnych sygnałów od większości kandydatów na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej. Nawet jeśli byłoby to tylko rozpaczliwe dobijanie się o zainteresowanie mediów. Wskazuje to bowiem na tendencję cynicznego wzniecania antykościelnych resentymentów, które po zakończonej kampanii wyborczej zostaną w przestrzeni publicznej. Pominę tezy głoszone przez reprezentantów tzw. nowej lewicy, bo to nic nowego pod słońcem. Ale antykościelne hasła podnoszą dzisiaj nawet reprezentanci partii nawiązujących się wciąż chadeckimi i kandydat kojarzony ze środowiskiem tzw. Kościołem otwartym. Co chce osiągnąć, zapowiadając doprowadzenie do rozdziału Kościoła od państwa? Przecież rozdział taki u nas już jest. Ale czy musi oznaczać wrogość? Czy chodzi o zakazanie na przyszłość np. odczytania listu ministra zdrowia z ambony? A może o alternatywne obchody setnej rocznicy Cudu nad Wisłą, podczas których nie będzie się wspominać o ks. Ignacym Skorupce, abp. Achillesie Rattim i o Matce Bożej?

Warto by wiedzieć, co chce osiągnąć kandydatka PO, która zapowiada wyprowadzenie religii ze szkół. Czy chce odejść od idei państwa pomocniczego, które wspiera rodziców w wychowaniu i edukacji ich dzieci, zgodnie z ich systemem wartości? Bo katecheza w szkole jest nie tyle ułatwieniem dla księży, co wsparciem rodziców, którzy dzięki temu nie muszą po pracy odwozić dzieci na religię. Co wreszcie chce zakomunikować kandydat PSL, który zapowiada „wyprowadzenie polityki z kościołów”. Może to, że sztandary PSL nie będą się więcej pojawiać na dożynkach i innych uroczystościach kościelnych? Proboszczowie jakoś to przeżyją. Ale czy tego naprawdę chcą szerokie masy ludowców?

W tegorocznej kampanii prezydenckiej nasilenie antykościelnej retoryki jest większe niż w którejkolwiek z poprzednich. Nie jest to jedynie efekt koronawirusa. Po części to również konsekwencja grzechów części duchowieństwa i innych członków Kościoła. Ale nade wszystko to realny skutek działalności potężnych i zwykle niejawnych organizacji, które chcą zrobić z Polski drugą Irlandię. Systematycznie realizują swój cel niezależnie od tego, kto rządzi. Ludzie Kościoła są przez nich rozgrywani jak dzieci. Bo jak mówił Chrystus: „Synowie tego świata roztropniejsi są w stosunkach z ludźmi podobnymi sobie niż synowie światłości”. Tylko pełne nawrócenie i całkowite zwrócenie się do Boga może nas przed skutkami ich przebiegłości uchronić.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

8.03.2020 **idziemy** w numerze:

WIELKI POST

Ad Gentes 4
Czas jako jałmużna 10
Chleb i Słowo 12
Bieda w Salvadorze 34
Caritas na pomoc 36
Nieszczęsna kanapa 40

PAPIESKA ROCZNICA

Z perspektywy Franciszka 18
Władza jest służbą 23
Człowiek papieża 24
Wikary z Niegowici 54

O TYM SIĘ MÓWI

Taki klimat 8
Kościół musi 9
Pomnika nie będzie? 16
W obronie wielodzietnych 22

Film „Zieja” 33

NASZE SPRAWY

Więcej niż szkoła 20
Unia, czyli my 38
Kartka z albumu 42

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Edukacja zadaniem misji

Z bp. **Janem Piotrowskim**, członkiem Komisji ds. Misji Konferencji Episkopatu Polski, rozmawia Irena Świerdzewska

Jak Ksiądz Biskup wspomina pracę misyjną w Afryce?

W Kongu konieczna była znajomość nie tylko francuskiego, ale przede wszystkim miejscowego języka munukutuba, którego nauczyłem się już na miejscu. To dawało podstawę do głoszenia Słowa Bożego. Byłem wikariuszem zaledwie dziewięć miesięcy, po czym zostałem proboszczem bardzo dużej misji Nawrócenia św. Pawła w Loubomo (obecnie Dolisie). Bardzo dobrze wspominam ten okres, zaangażowanie ludzi, działających grup – było 12 powołań męskich, także powołania żeńskie. Inaczej wygląda ewangelizacja dzisiaj, kiedy migracje powodują różne problemy natury duszpasterskiej i społecznej. Jednocześnie Kościół w Kongu dojrzewał, powstawały nowe diecezje. Dzięki nowym i liczniejszym diecezjom i parafiom praca duszpasterska jest tam dziś znacznie łatwiejsza.

Misjonarze mówią, że ciągle chcą wracać na misje. Ksiądz Biskup także?

Z powodów zdrowotnych zakończyłem w 1991 r. sześćdziesięcioletnią pracę w Afryce, ale wewnętrzny głos ciągle dopominał się o kolejny wyjazd. Misja i praca w Peru była odpowiedzią na potrzeby mojego serca. W 1997 r. skierowano mnie do nowej diecezji Chosica, do parafii Santa Maria de Huachipa, ze 120 tys. wiernych. Pracowałem na wielkich przedmieściach Limy, w metropolii o gigantycznych rozmiarach – 1,5 mln mieszkańców, a posługiwało tam zaledwie 80 kapłanów.

Czym różniły się misje w Ameryce Południowej od tych w Afryce?

Musiałem korzystać z pomocy katechistów i animatorów, których przygotowywałem. Przed jubileuszowym rokiem 2000

przeżywalismy wielkie wyzwanie ewangelizacyjne. Każdego wieczoru przez ponad miesiąc szliśmy przez osiedla, pukaliśmy do drzwi z pytaniem, czy chcą posłuchać, czy dadzą się zaprosić na spotkanie. Problemem był ogrom ludzi, żyjących bez znajomości Jezusa, wielu na skraju nędzy, wykorzystanych społecznie i zawodowo. Ogromne różnice między biednymi a bogatymi są grzechem pierworodnym całej Ameryki Łacińskiej. Po trzech latach pracy musiałem wrócić do kraju, zostałem powołany na dyrektora Krajowego Papieskich Działań Misyjnych. Odwiedzałem wielokrotnie kraje misyjne także w Amazonii Peruwiańskiej – parafie są tam bardzo duże, brakuje kapłanów. Wikariat apostolski San Ramón ma powierzchnię 80 tys. km kw., ale pracuje w nim 38 kapłanów diecezjalnych, zakonnych i misjonarzy *fidei donum*, w tym dwóch z naszej diecezji kieleckiej.

Czy adhortacja *Querida Amazonia* może zmienić nasze spojrzenie na misje w Amazonii?

Adhortacja przede wszystkim zwraca uwagę, że trzeba głosić Chrystusa, co jest przecież sensem Ewangelii. Wskazuje, że nie należy klerykalizować kobiet. Ojciec Święty mówi o diakonach stałych, ale w Amazonii nie wykształcono postaw do tej posługi – z braku edukacji, czego świat nie rozumie. Jan Paweł II pisał przed laty o analfabetyzmie ograniczającym osobę ludzką, tymczasem obecnie dostrzega się tylko wymiar ekologii. Dzieło stworzenia

potrzebuje troski i opieki, ale bardziej potrzebuje tej opieki człowiek. Czytając adhortację, pod pytaniem Ojca Świętego „Co robimy dla Amazonii?” zapisałem sobie ołówkiem: „Co ja robię dla Amazonii?”. Nie kierujemy tego pytania tylko pod adresem biskupów dziewięciu krajów tworzących Amazonię, ale pytamy, na ile my jesteśmy w stanie im pomóc. W jednej z parafii, gdzie są nasi kapłani kieleccy, zaplanowana jest już instalacja radia, które ma być narzędziem ewangelizacji.

Papież pisze o czterech marzeniach: społecznym, kulturowym, ekologicznym i eklesjalnym. Jak mogą być realizowane?

Ojciec Święty ukazał bardzo dobry kierunek działań, które powinny być wcielane w życie, co jest bardzo dużym wyzwaniem. Posłużę się przykładem, który odpowiada na wszystkie te marzenia. Ks. bp Antonio Zerdin Bukovyc, wikariusz apostolski w San Ramón, franciszkanin z Chorwacji, założył w peruwiańskiej dżungli wydział pedagogiczny, aby kształcić młodzież i uczyć ją hiszpańskiego. Jeśli młodzież przejdzie granicę od posługiwania się językami plemiennymi do języka oficjalnego, to będzie mogła się dalej kształcić. Wtedy będą prawnicy, którzy zadbają o prawa mieszkańców Amazonii, lekarze, którzy zajmą się ich zdrowiem, kapłani głoszący im Ewangelię, inżynierowie dbający o środowisko. Ojciec Święty pokazuje, że te

wyzwania są najistotniejsze, bo wszystko musi zacząć się od człowieka.

Druga Niedziela Wielkiego Postu przeżywana jest jako Niedziela Ad Gentes. Jak mamy pomagać misjom?

Kiedy misjonarze wyjeżdżają, to my ich nie „żegnamy”, ale „posyłamy” – dlatego nie będziemy prawdziwym Kościołem, jeśli zapomnimy o posłanych. Nie ma prawdziwej ewangelizacji bez prawdziwej troski o człowieka potrzebującego. Dzieło Pomocy Ad Gentes służy przede wszystkim polskim misjonarzom. Potrzeba też wielu wolontariuszy, jednak – jak powiedziała jedna ze świeckich misjonek – możemy ich wysłać, ale oni nie udzielą rozgrzeszenia ani nie odprawią Mszy Świętej. Potrzebni są kapłani. Módlmy się o misyjny zapał naszych wspólnot i nas samych. Wciąż aktualne jest nauczanie św. Jana Pawła II, które przypomina, że niezmierzone są horyzonty misji.

fot. PAP/Łukasz Capiński

Koronawirus groźny

Choć do 3 marca w Polsce nie zanotowano ani jednego przypadku zachorowania, minister zdrowia prof. Łukasz Szumowski podkreśla, że dotarcie do nas koronawirusa jest tylko kwestią czasu. „Najważniejszy w kontakcie z każdym wirusem jest dostęp do informacji, wiedza, a także spokój i zdrowy rozsądek. Inne koronawirusy od dawna są w Polsce przyczyną infekcji dróg oddechowych. Co niezwykle istotne, ok. 80 proc. infekcji wywo-

łanych koronawirusem z Chin przebiega w sposób łagodny” – zaznaczył minister zdrowia w komunikacie, odczytanym także w wielu kościołach. Minister zalecił, by unikać kontaktów z osobami kaszlącymi i kichającymi oraz zachowywać zasady higieny, takie jak regularne mycie rąk. „Jeżeli nie byliśmy za granicą w rejonach wysokiego ryzyka, a mamy objawy chorobowe: 38 stopni, kaszel lub duszności, udajmy się do lekarza pierwszego kontaktu. Je-

żeli byliśmy w ciągu ostatnich 14 dni w północnych Włoszech lub Chinach i mamy gorączkę, czyli minimum 38 stopni, i kaszel, powinniśmy jak najszybciej skontaktować się z Szanownym lekarzem, ale nie środkami transportu publicznego” – wskazał prof. Szumowski.

W komunikacie wydanym przez abp. Stanisława Gądeckiego, przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, zwrócono uwagę na zachowywanie podstawowych zasad higieny. Trzeba, „aby księża biskupi w swoich diecezjach, w ośrodkach, w których pojawiłoby się takie zagrożenie, przekazali wiernym informacje o możliwości przyjmowania na ten czas Komunii Świętej duchowej lub na rękę”. Abp Gądecki zwraca także uwagę, że Komunia duchowa jest aktem modlitewnym, którego celem jest osiągnięcie takiego zjednoczenia z Jezusem, jakie daje przyjmowanie

Go w sakramencie Jego Ciała i Krwi, lecz poza przestrzeżnią sakramentalną. Podkreśla też, że osoby, które mają obawy przed zarażeniem, nie powinny w tym czasie korzystać z wody święconej umieszczonej w kropielnicach. „Pamiętajmy, że w czasie każdego zagrożenia życia społeczności ludzkiej odwoływano się zawsze do mocy gorącej modlitwy i skuteczności sakramentów. Dlatego zachęcam wszystkich do ożywienia głębokiej wiary w moc Eucharystii i polecenia Panu Bogu tej sprawy w modlitwie powszechnej” – zaznaczył przewodniczący episkopatu.

W poniedziałek 2 marca sejm uchwalił specjalną ustawę przygotowaną w związku z zagrożeniem epidemią. Na święcie dotychczas odnotowano już ponad 89 tys. potwierdzonych przypadków koronawirusa COVID-19, w tym ponad 3 tys. zgonów, najwięcej w Chinach, a w Europie – we Włoszech.

i

Krzysztof Ziemięć

Miałem od jakiegoś czasu rzadzi zdeklarowana lesbijka, która wychowuje też adoptowane dziecko i życie w mieście stopniowo podporządkowuje swojej wizji świata. Wsławiła się obowiązkowymi kursami dla funkcjonariuszy wszystkich służb miejskich z policją na

do jakiego doszło w parafii na warszawskim Gocławiu, gdzie abp Marek Jędraszewski przewodniczył Mszy Świętej w intencji żołnierzy niezłomnych oraz gen. Augusta Fieldorfa „Nila”. W trakcie doszło do manifestacji, które uczestnicy wyzywali i znieważali arcybiskupa. Powiewały tęcze flagi, a transparenty obarczały krakowskiego metropolitę winą za akty agresji wobec działaczy LGBT.

W kościele trwała Msza, arcybiskup mówił, że zarówno generał „Nil”, jak i żołnierze niezłomni do końca byli wierni umieszczonemu na sztandarach hasłu „Bóg, Honor, Ojczyzna”, a ich postawy nie można zrozumieć bez Chrystusa – z głosników zaś ustawionych przez organizatorów pikietę płynęła piosenka włoskiej partyzantki komunistycznej „Bella ciao”. Po Mszy pod adresem ludzi wychodzących z kościoła manifestujących wykrzykiwali: „Obrońcy pedofili”.

Oczywiście, to oburzające, że działacze LGBT i ich sympatycy, mówiący tyle o tolerancji, nie potrafili uszanować wrażliwości innych ludzi i z taką łatwością przeszkadzają w przebiegu Mszy, profanują symbole narodowe, w tym hymn Polski. Ale warto spytać – dlaczego? Co się z nami wszystkim stało? To jedna z licznych, a na pewno nie ostatnich i nie najbardziej brutalnych oznak toczącej się wojny ideologicznej. Wojny dwóch światów. Stojących na przeciwległych końcach dwóch cywilizacji. Prawdziwej i udawanej miłości. Czy to starcie jest do wygrania?

Na końcu – na pewno. Ale po drodze czeka nas chrześcijan wiele wyrzeczeń, łez, może i krwi. Bo przecież dobrze wiemy, że wszystko jest po coś. A nawet największe troski w końcu przyniosą wiele dobra.

i

Chicago nad Wisłą

Urodzony w Rzeszowie koledga od lat mieszka w Chicago. Tam się ożenił, tam urodziła się jego córka. Można rzec, że miasto zna już dobrze. Opowiadał, jak słabnie tam pozycja Kościoła katolickiego, samych księży, a także wiernych. Co najmniej trzy parafie – w znaczeniu substancji budowlanej – przeznaczone są na sprzedaż. Jednym z powodów jest coraz mniejsza liczba wiernych, ale nie mniej istotnym są roszczenia ofiar wykorzystania seksualnego przez miejscowych duchownych.

czele, aby w żadnym razie nie dyskryminowały osób LGBT. „Coraz częściej myślę o powrocie do Polski” – zakończył znajomy, a mnie przypomniawszy słowa Jana Pawła II wypowiedziane w 1999 r. w polskim parlamencie. Ostrzegł wtedy, że „demokracja bez wartości łatwo przeradza się w jawny lub zakamuflowany totalitaryzm”. Chyba nikt nie przypuszczał, że tak szybko jego przestroga stanie się aktualna tu, nad Wisłą!

A piszę te słowa kilkanaście godzin po incydencie,

W SKRÓCIE

■ **Rekolekcje bez papieża.** Z powodu przeziębienia Franciszek nie wziął udziału w wielkopostnych rekolekcjach Kurii Rzymskiej. W niedzielę 1 marca po modlitwie Anioł Pański zapowiedział, że rozważania rekolekcyjne będzie śledził z domu. Zapewnił też, że duchowo łączy się z Kurią i tymi wszystkimi, którzy przeżywają chwile modlitwy. Rekolekcje odbywały się w Domu Boskiego Mistrza w podrzymskim miasteczku Ariccia. W tym roku głosił je o. Pietro Bovati SJ, sekretarz Papieskiej Komisji Biblijnej.

■ **USA ostrzegają.** Stany Zjednoczone odpowiedzą na próby ingerowania w tegoż roczne amerykańskie wybory przez Rosję lub jakiegokolwiek inne państwo – oświadczył sekretarz stanu USA Mike Pompeo.

■ **Porozumienie z talibami.** USA zakończą w ciągu 14 miesięcy wycofywanie wojsk z Afganistanu i zniosą sankcje nałożone na talibów, jeśli ci włączą się w zwalczanie terroryzmu i rozpoczną rozmowy z rządem w Kabulu – wynika z porozumienia pokojowego zawartego przez USA z talibami. Porozumienie ma na celu zakończenie trwającego od ponad 18 lat konfliktu zbrojnego w Afganistanie, który rozpoczął się, gdy w odpowiedzi na ataki terrorystyczne 11 września 2001 r. ówczesny prezydent USA George W. Bush wysłał do Afganistanu amerykańskich żołnierzy.

■ **Ambasada przy Niemcowa.** Radni czeskiej Pragi zdecydowali, że plac, przy którym położona jest ambasada Rosji, będzie nosił imię Borysa Niemcowa, obrońcy praw człowieka, głośnego krytyka rządów Władimira Putina, zastrzelonego w 2015 r.

■ **Odszedł Clive Cussler.** W wieku 88 lat zmarł amerykański pisarz Clive Cussler, autor popularnych powieści sensacyjno-przygodowych. W 1973 r. wydał pierwszą powieść, ze swym najsłynniejszym bohaterem Dirkiem Pittem. Książki Cusslera przetłumaczono na 60 języków i wydano w ponad stu krajach, także w Polsce.

■ **Kamery w cerkwiach.** W świątyniach Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej instalowane są kamery monitoringu – potwierdził Patriarchat Moskiewski, powołując się na polecenie władz i względy antyterrorystyczne. Wyjaśnił, że kamery nie ma w miejscach udzielania spowiedzi i w ołtarzu. W niedzielę 16 lutego w jednej z cerkwi w Moskwie uzbójony w nóż mężczyzna ranił dwie osoby.

■ **Giną chrześcijanie.** W Pakistanie zamordowano młodego 22-letniego chrześcijanina. Saleem Masih został pobity metalowym prętem i zmarł w wyniku odniesionych ran. Oskarżono go o zatrucie wody w studni, przy której mył się po pracy. Do zdarzenia doszło w dystrykcie Kasur w Pendżabie.

foto: PAP/EPA/Fabio Frustaci

POPIELEC W WATYKANIE

– Popiół na naszych głowach przypomina nam o drodze od życia do prochu, ale też od prochu do życia – powiedział Franciszek w kazaniu podczas Mszy Świętej w rzymskiej bazylice św. Sabiny w Środę Popielcową. Wcześniej sprzed kościoła św. Anzelma na Awentynie wyruszyła procesja pokutna ulicami miasta, przy wtórze śpiewu Litanii do Wszystkich Świętych, do pobliskiej bazyliki św. Sabiny, gdzie papież przewodniczył Eucharystii. Zwracając się do wier-

nych, Ojciec Święty powiedział, że Wielki Post to czas łaski, aby przyjąć skierowane na nas miłosierne spojrzenie Boga i w ten sposób zmienić życie. Następnie odbył się obrzęd posypywania głów popiołem. Jako pierwszy poddał się mu papież z rąk kard. Jozefa Tomki, którego bazylika św. Sabiny jest rzymskim kościołem tytularnym. Potem Ojciec Święty posypał popiołem głowy uczestniczących w liturgii kardynałów i kilku z wiernych.

SŁOWACKIE WYBORY

Opozycyjny ruch Zwyczajni Ludzie i Niezależne Osobistości (OLaNO) Igora Matovicza wygrał wybory parlamentarne w Słowacji, zdobywając 25,02 proc. głosów. Antykorupcyjne ugrupowanie zakończyło tym samym trwającą od 2006 r., z dwuletnią przerwą, dominację partii Kierunek-Socjaldemokracja (Smer-SD), która ostatecznie dostała 18,31 proc. głosów. Szef zwycięskiej partii Matovicz oświadczył, że chce być premierem i zadeklarował stworzenie lepszego rządu od dotychczasowego gabinetu pod

foto: PAP/EPA/Martin Divisek

wodzą Smer-SD. Podobnie jak w kampanii wyborczej ostro krytykował rządzących. „Z mafią się nie negocjuje” – stwierdził.

NOWA FALA MIGRANTÓW

Dziesiątki tysięcy migrantów próbują przedostać się z Turcji na terytorium Grecji. Władze w Ankarze otworzyły granice nie tylko z Grecją, ale i z Bułgarią. Premier Grecji Kyriakos Mitsotakis oświadczył, że jego kraj jest zdecydowany bronić swoich granic, i ostrzegł migrantów, aby nie próbowali wjechać na teren kraju nielegalnie, ponieważ zostaną zawróceni. Migranci to w dużej części Syryjczycy, którym udało się opuścić ogarniętą walkami prowincję Idlibu i przekroczyć granicę z Turcją.

foto: PAP/EPA/Tolgja Boroglu

fot. PAP/EPA/Thorsten Wägnert

ZABÓJCZY WYROK

Kościół katolicki i Rada Kościołów Ewangelickich (EKD) w Niemczech skrytykowały wydany 26 lutego wyrok Trybunału Konstytucyjnego, zezwalający na „wspomagana śmierć”. Według sędziów prawo to zawiera

w sobie także wolność skorzystania z pomocy osoby trzeciej. Jednocześnie uznali oni, iż uchwalony w 2015 r. przez parlament zakaz komercyjnego udzielania pomocy w samobójczej śmierci jest niezgodny z niemiecką ustawą zasadniczą. Orzeczenie to „stanowi ingerencję w naszą kulturę, nastawioną na potwierdzanie i wspieranie życia” – głosi wspólne oświadczenie. „Obawiamy się, że dopuszczenie takiej możliwości może w subtelny sposób wywierać nacisk na ludzi starych i chorych, aby z niej skorzystali” – stwierdzili przewodniczący obu gremiów, kard. Reinhard Marx i Heinrich Bedford-Strohm.

ŚMIERĆ MUBARAKA

W wieku 91 lat zmarł były prezydent Egiptu Hosni Mubarak, pozbawiony urzędu w 2011 r., podczas arabskiej wiosny. Mubarak rządził Egiptem przez 30 lat. Był pierwszym przywódcą, który stanął przed sądem po rewolucjach w krajach Afryki Północnej. Trafił do więzienia, ale w 2017 r. wyszedł na wolność, oczyszczony z większości zarzutów. Hołd zmarłemu oddali premier Izraela Benjamin Netanjahu i prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas. Netanjahu wyraził uznanie dla Mubaraka za działania na rzecz pokoju i bezpieczeństwa, a Abbas – za jego zaangażowanie w sprawę palestyńską.

fot. PAP/EPA/Khaled Elifragi

PRZECIW ZAMYKANIU KOŚCIOŁÓW

Założyciel Wspólnoty Sant'Egidio prof. Andrea Riccardi skrytykował zamykanie kościołów zastosowane jako środek zaradczy przeciwko rozprzestrzenianiu się koronawirusa. W komentarzu dla turyńskiego dziennika „La Stampa” napisał: „Zamknięcie tyłu kościołów w północnych Włoszech, odwołanie Mszy Świętych, pogrzeby tylko w najmniejszym kręgu rodzinnym i podobne działania wywołały we mnie pewną gorycz. Nie jestem specjalistą od epidemii,

ale czy naprawdę mamy tak wielkie ryzyko, że musimy sobie radzić bez wspólnotowego życia religijnego? Ostrożność jest przydatna, ale może porwał nas wielki protagonista naszych czasów – strach”. Zwrócił uwagę, że sklepy, supermarkety i kawiarnie pozostały otwarte, również transport publiczny nie został wstrzymany. Na zdjęciu: bp Pierantonio Tremolada odprawia Mszę Świętą za zamkniętymi drzwiami katedry w Brescii.

fot. PAP/EPA/Filippo Venezia

■ **Ebola wciąż groźna.** Podczas gdy cały świat mówi o walce z koronawirusem, zupełnie pomija dużo groźniejszą epidemię, jaką jest ebola. Tylko w Demokratycznej Republice Konga z powodu eboli zmarło ostatnio ponad 2,4 tys. osób, 1/3 to dzieci. To najgorszy kryzys związany z tą chorobą od wybuchu epidemii w Afryce Zachodniej pięć lat temu. Śmiertelne wypadki wirusa odnotowano także w Ugandzie, Rwandzie i Sudanie Południowym.

■ **Senat USA przeciw nienarodzonym.** Amerykański senat odrzucił dwa projekty ustaw pro-life. Pierwszy dotyczył ochrony dzieci nienarodzonych po 20. tygodniu ciąży. Jego celem było zapobieganie tzw. późnym aborcjom. Drugi miał chronić noworodki, które przeżyły aborcję i zagwarantować im takie same prawa, jakie mają dzieci, które urodziły się jako wcześniaki na tym samym etapie ciąży. Oba projekty nie przekroczyły wymaganego progu 60 głosów.

■ **Zmarł ks. Ernesto Cardenal.** Był jednym z najbardziej znanych teologów wyzwolenia, poetą i – bez zgody władz kościelnych – ministrem edukacji Nikaragui. W lutym 2019 r. papież Franciszek cofnął suspensę nałożoną na niego przez Watykan w marcu 1983 r. Kapłan zmarł w wieku 95 lat z powodu niewydolności nerek i serca.

■ **Z paszportem do Rosji.** Od 1 marca Ukraińcy mogą wjeżdżać do Rosji jedynie za okazaniem paszportu, dotychczas dopuszczalny był dowód osobisty.

■ **Platforma przestępców.** Sąd krajowy w Bad Kreuznach w niemieckiej Nadrenii-Palatynacie skazał na sześć lat i osiem miesięcy więzienia 34-letniego administratora nielegalnej platformy internetowej. Wymieniano na niej informacje o przestępstwach i sposobach ich popełniania.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Wielki Post po nowemu

Dziwnie rozpoczął się tegoroczny Wielki Post za granicą. A wszystko przez koronawirus i klimat. Diecezja Hongkongu zawiesiła bezterminowo sprawowanie Mszy Świętych, spowiedzi, nabożeństw Drogi Krzyżowej. Diecezje na północy Włoch również odwołały Msze Święte i inne nabożeństwa. Tam z kolei, gdzie Msze Święte są sprawowane, diecezje wprowadziły zakaz wlewania wody święconej do kropielnicy, przyjmowania Komunii Świętej do ust, wymiany znaku pokroju. Ma to zapobiec rozprzestrzenianiu się wirusa.

Abp Turynu Cesare Nosiglia przyznał jednak, że diecezja piemontska musiała zastosować się do postanowień władz cywilnych, ale „należy uczciwie powiedzieć, że zakaz ten jest wyborem, który karze tylko jeden składnik miasta, pozostawiając otwarte inne przestrzenie publiczne, odwiedzane przez znacznie większą liczbę obywateli. Chodzi mi o targi i supermarkety czy też metro, autobusy, tramwaje i tak dalej”. W podobnym duchu wypowiedział się dla Radia Watykańskiego patriarcha Wenecji abp Francesco Moraglia: „Nie kwestionuję decyzji podjętych przez władze. Widzę jednak, że na inne zgromadzenia, np. w salach gimnastycznych, na basenach, w centrach handlowych, halach targowych nie nałożono takich restrykcji jak na kościoły”. Po czym

przypomniał przykład męczenników z Abiteny, którzy ryzykowali życiem, bo nie mogli żyć bez niedzielnej Eucharystii. „Dziś dla nas jest to również ważne, jak wtedy było dla nich” – powiedział patriarcha Wenecji. Pewien ksiądz zauważył, że kiedyś,

kiedy panowała zaraza, wierni zbierali się w kościołach na modlitwie i na procesjach pokutnych, a teraz kościoły każe się zamykać. To też znak naszych czasów.

Z kolei w innych diecezjach zachodniej Europy, w których do tej pory koronawirus nie przeszkodził w sprawowaniu wiel-

kopostnych liturgii, postawiono na tematyczny Wielki Post. Bo przecież ludzi trzeba czymś atrakcyjnym zainteresować, a na Za-

chodzie z pewnością nie jest to męka Pana Jezusa. Tym samym niemieckie diecezje Eichstätt, Rottenburg-Stuttgart, Hildesheim i archidiecezja Berlina zorganizowały akcję „Post Klimatyczny”. W broszurze na temat tej akcji „Tyle ile potrzebujesz” nie pada ani razu słowo „Jezus”, cała akcja bowiem koncentruje się na rezygnacji z rzeczy i nawyków, które są szkodliwe dla... klimatu. Wszystko pięknie, klimat ważny, ale nie o to jednak w Wielkim Poście chodzi. Akcję skrytykowała nawet posłanka CDU Saskia Ludwig, która stwierdziła: „Teraz wiem, dlaczego mój post nigdy nie trwał długo”. Bo faktycznie, poszczenie bez odniesienia do ofiary Jezusa na krzyżu nie ma większego umocowania i łatwo z niego zrezygnować. Działa tu zasada, którą sformułował abp Fulton Sheen: „Kościoł pości, świat jest na diecie”.

Kolejnym unowocześnieniem wielkopostnej pokuty – tym razem w duchu postmodernistycznej sztuki – są dekoracje wielkopostne w katedrze św. Szczepana w Wiedniu. Mianowicie główny barokowy ołtarz został zasłonięty ogromnym fioletowym swetrem o wymiarach 80 m² i wadze 200 kg, mającym nawiązywać do zasłony, jaką zakrywa się krzyże w V Niedzielę Wielkiego Postu. Autorem tej instalacji jest artysta Erwin Wurm, którego rzeźby również stanęły w różnych miejscach katedry. Pośród nich tzw. Big Mutter, czyli wielkich rozmiarów termofor o ludzkich rysach w kolorze czerwonym. Jak stwierdzili artysta i proboszcz katedry podczas prezentacji wystroju świątyni dla prasy, dekoracje te „spra-

wiają, że myśli się o swoich własnych ograniczeniach”.

Nie wiem, co mają wspólnego sweter i termofor z własnymi ograniczeniami, a tym bardziej z Wielkim Postem, ale być może nie znam się na sztuce. Wiem jednak na pewno, że dekoracje te w ogóle nie odnoszą się do męki Pana Jezusa, więc po co je pakować do kościoła? Czy ma to na celu przyciągnięcie ludzi? Tak samo jak post klimatyczny? Pewnie tak, ale nie sądzę, żeby to odniosło sukces. Bo ludzi pociąga tylko to, co prawdziwe. Dlatego polskie kościoły ze stacjami drogi krzyżowej – najczęściej wykonanymi przez artystów – są pełne na piątkowych nabożeństwach. Bo czy ktoś chciałby się modlić przed swetrem?

Zaproszenie do Budapesztu

Wiele inicjatyw modlitewnych, kulturalnych i charytatywnych towarzyszy zakrojonym na szeroką skalę przygotowaniom do 52. Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, który w dniach 13-20 września odbędzie się w Budapeszcie. W wydarzeniu najprawdopodobniej weźmie udział papież Franciszek. Kongres odbywać się będzie pod hasłem „Wszystkie źródła są w Tobie”.

– Jest to szczególne wezwanie do nas, Polaków. Węgrzy liczą na naszą pełną wiarę obecność, przypominają, że jesteśmy ich bratankami, blisko z nimi sąsiadujemy. Liczą, że będziemy wraz z nimi uroczyście czcić Chrystusa w Eucharystii. Ze względów organizacyjnych rejestracja jest wymagana. Najlepiej zapisać się do 13 marca, ponieważ ceny pakietów przygotowanych dla uczestników są teraz najtańsze, a możliwości noclegowe najszerze. W miarę upływu czasu cena będzie rosła. Także Polacy miesz-

fot. arch. MIKE

kający na Węgrzech starają się włączyć w te przygotowania. Ich elementem jest m.in. modlitwa oraz adoracja Najświętszego Sakramentu w intencji owoców tego wydarzenia – powiedział Rádiu Watykańskiemu ks. Krzysztof Grzelak, chrystusowiec, proboszcz polskiej parafii personalnej w Budapeszcie. Jeśli przyjedzie kilkudziesięcna rzesza Polaków, organizatorzy zapewnią tłumaczenia na język polski.

Wszystkie potrzebne informacje można znaleźć na oficjalnej stronie kongresu: www.iec2020.hu

Dariusz Kowalczyk SJ

Kościół musi...

Z lewa i z prawa słyhać, że Kościół musi coś tam zrobić – ujawnić, oczyścić, zreformować, zmienić... Najczęściej owe rady pojawiają się po odsłonach kolejnych skandali seksualnych z udziałem duchownych. Co bardziej zacietrzewieni twierdzą przy tego rodzaju okazjach, że Kościół nic nie robi, tylko zamiata pod dywan.

Jestem w Kościele katolickim w sposób świadomy od mniej więcej czwartego roku życia, niewiele później zostałem ministrantem. Od prawie 40 lat jestem w zakonie. Od 1994 r. jestem księdzem. I często przychodzi mi myśl, czy owi pokrzykujący, że „Kościół musi...”, wiedzą, o czym mówią. Czym dla nich jest Kościół? Prawdopodobnie Kościół to dla nich księża, których traktują jako jedną masę. Żywią mniemanie, że w tej „masie” wszyscy o wszystkich wiedzą, ale nic nie mówią, tylko zamiatają pod dywan. Trzeba zatem tę zamiecioną wiedzę ujawnić, najlepiej w mediach, a wtedy nastąpi oczyszczenie i będzie lepiej. A jeśli czegoś nie wiemy, to należy skontaktować się ze starymi esbekami, a potem dać cynk red. Sekielskiemu. I wtedy będzie na pewno lepiej. Zastanawiam się, czy ja mam jakąś wiedzę do ujawnienia. Czy jest ktoś, kogo powinienem zdemaskować? No i nie znajduję niczego takiego.

Kościół katolicki to 1,2 mld wyznawców, w tym ponad 400 tys. księży. To wspólnota wiary w Jezusa Chrystusa, której przewodzi biskup Rzymu. Jednak z organizacyjno-prawnego

punktu widzenia Kościół to tysiące formalnych i nieformalnych grup i środowisk: diecezje, parafie, zakony, kościoły i kaplice, sanktuaria, wspólnoty, stowarzyszenia i fundacje, rozmaite dzieła, jak szkoły, poradnie, szpitale, media itd. Te podmioty są umiejscowione w cywilno-

-kościelnej przestrzeni prawnej na różne sposoby. Przeróżne są obecne w nich relacje, zależności i procedury. Jezuici raczej nie mają możliwości decydowania o tym, co robią dominikanie, i na odwrót. Diecezja X w Polsce nie ma wpływu na diecezję Y we Francji. Powtarzanie, że

wszyscy podlegają papieżowi, jest z pewnego punktu widzenia prawdą, ale częściej bywa manipulacją, która ma na celu wytworzenie wrażenia, że za wszelkie

zło odpowiada papież, Kościół jako taki, i że ten Kościół musi coś zrobić, a nic nie robi... Judasz zdradził Jezusa. Pozostali uczniowie musieli coś zrobić, ujawnić, jak do tego doszło? Może sam Mistrz z Nazaretu nie był bez winy, skoro trzymał taką szuję w gronie najbliższych współpracowników? Kościół się musi oczyścić? No to zacznij od siebie. Od zaraz.

Nie chcę, oczywiście, powiedzieć, że nic się nie da zrobić. Można i należy ulepszać prawo i procedury, trzeba dbać, by właściwe osoby były na właściwych miejscach – ale życie jest życiem, a ludzie są grzesznikami ulegającymi różnym słabościom i pokusom. A jeśli upadki człowieka są złamaniami prawa, przestępstwem, zbrodnią – to mamy od tego policję, prokuraturę, sędziów, system więziennictwa. Powtarzający, że „Kościół musi...”, twierdzą niejednokrotnie, że księża są uprzywilejowani i uciekają przed sprawiedliwością. Naprawdę?!

Jest akurat odwrotnie. Oskarżony publicznie ksiądz sta-

je się przedmiotem szczególnie zainteresowania. Media nie przepuszczą. Sędziowie ukarzą przykładowie. Solidarność między duchownymi? Nawet jej dobre przejawy zostały naruszone. Oskarżony ksiądz często zostaje sam. A ci, którzy w czysto ludzkim odruchu ośmielają się wypowiedzieć wyrazy wsparcia albo przypominać o zasadzie domniemania niewinności, sami muszą liczyć się z ostrym atakiem na siebie. Dobrym, choć wielokrotnie przywoływanym przykładem jest tutaj postać Romana Polańskiego. Gdyby jakiś biskup był oskarżony o podobne rzeczy, to zostałby już dawno zniszczony. Polański może liczyć na zrozumienie, wsparcie i kontynuowanie kariery.

„Kościół musi...”, bo jak nie, to ludzie od niego odejdą.

REKLAMA

A może to jest tak, że ludzie odchodzą od wiary w Boga, od modlitwy, od wszelkich praktyk religijnych przede wszystkim z powodu własnych grzechów. A potem szukają

W Wielkim Poście jesteśmy zaproszeni do nawracania się, a nie do wytykania palcem innych.

usprawiedliwiania w postaci narzekania na księży, na Kościół. „Kościół musi...” A oni nic nie muszą? W Wielkim Poście jesteśmy zaproszeni do nawracania się, a nie do wytykania palcem

innych, w tym jakiegoś „Kościół”, cokolwiek by to miało znaczyć. Uczynki, do których wzywa nas Słowo Boże, to post, modlitwa i jałmużna. Nie musisz ich podejmować. Możesz...

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

**Szkoła
Świętej Rodziny
w Otwocku ZAPRASZA**

Rodzicu, jeżeli pragniesz, aby Twoje dziecko uczęszczało do szkoły, w której wychowanie i nauczanie oparte jest na **wartościach ewangelicznych**, przyjdź do nas.

**Istniejemy na terenie
Otwocka już 25 lat.**

Od lat osiągamy **najwyższe wyniki egzaminacyjne**, a nasi uczniowie kształcą się w przyjaznej, rodzinnej i bezpiecznej atmosferze.

**Dwadzieścia jeden
roczników** naszych absolwentów to nasze

najlepsze świadectwo. W naszej szkole odbywają się praktyki studentów Akademii Sztuk Pięknych.

Rozpoczynamy nabór do klasy 0 – już od marca. Dysponujemy pojedynczymi wolnymi miejscami w pozostałych klasach.

Zainteresowanych prosimy o kontakt z sekretariatem Szkoły:

Telefon: 22 788 29 78

www.swietarodzina.edu.pl

https://www.facebook.com/SSPnr96

Jak rozumieć jałmużnę?

Jałmużna to jakiś dar ode mnie, coś, czym dzielę się z drugą osobą, ze wspólnotą Kościoła czy poza jego ramami. Dojrzwianie do rozumienia jałmużny stanowi pewien proces, postępujący wraz z rozwojem duchowym. Ale zasadą uniwersalną jest to, że nie dzielę się czymś, co mam w nadmiarze, ale czymś, co mnie kosztuje. Najprościej jest potraktować jałmużnę jako wsparcie finansowe, które możemy policzyć i mieć poczucie, że tę jałmużnę daliśmy. To jest dobra droga – jako nauka dawania. Ale jeżeli mam dużo pieniędzy, to mogę dać jakąś ich część i w ogóle tego nie odczuć. A prawdziwa jałmużna jest wtedy, kiedy ją odczuję. Doskonale znamy z Ewangelii przypowieść o wdowie groszu. Pan Jezus powiedział o wdowie, któ-

tot. arch. pywałne

JAŁMUŻNA: pomoc, obecność, czas

Z o. **Szymonem Janowskim OFMCap** rozmawia Katarzyna Kasjanowicz

ra podzieliła się drobnym pieniążkiem, że dała najwięcej, bo przekazała wszystko, co miała na swoje utrzymanie. I tutaj właśnie dostrzegamy wymiar wiary: jestem zdolny dać jałmużnę, która mnie zaboli, bo wierzę, że Pan Bóg w swojej opatrności o mnie zadba.

Czy jałmużna może mieć inne formy niż materialna?

Warto rozszerzać nasze spojrzenie na jałmużnę. Kościół przez kaznodziejów czy rekolekcje coraz bardziej zachęca, aby o jałmużnie myśleć szerzej niż tylko w wymiarze finansowym – bo najłatwiej dać pieniądze. Szczególnie dzisiaj, kiedy jesteśmy zamożniejsi, danie pieniędzy wydaje się bardzo proste, niekiedy nawet banalne. A jałmużna, którą możemy dać, to także nasz czas, nasza obecność, nasza pomoc. Nie musimy takich sytuacji szukać gdzieś daleko ani organizować wielkich przedsięwzięć charytatywnych, ponieważ tego rodzaju wsparcia mogą oczekiwać nawet nasi domownicy. Któryś z biskupów powiedział: „Dzisiaj jałmużna w wymiarze czasu wydaje się najtrudniejsza”. Jesteśmy tak zagonieni, że dopiero, kiedy

decydujemy się stracić czas dla drugiego człowieka, ten czas okazuje się prawdziwą jałmużną – ponieważ faktycznie mnie kosztuje, a jednocześnie buduje miłość. W okresie Wielkiego Postu to właśnie jest główny cel – zarówno postu, modlitwy, jak i jałmużny. Chodzi o to, abyśmy dojrzewali i wzrastali w miłości, która wykracza poza siebie, ze względu na wiarę w Pana Boga.

Czy w dzisiejszej kulturze konsumpcji chętnie dzielimy się z innymi?

Jest w nas bardzo dużo otwartości, dobrej woli i ogromna chęć pomocy. Widać to na podstawie różnych akcji czy zbiórek w internecie, zwłaszcza gdy chorują dzieci albo pieniądze potrzebne są na kosztowne operacje. Czasem brakuje nam pomysłu czy wiedzy, w jaki sposób możemy pomagać, ale mamy w sobie wielkość, która w nas głęboko drzemie, ukształtowana przez Boży obraz w człowieku, wiarę i ideał miłości bliźniego. Także Kościół daje świadectwo

bezinteresownej, cichej miłości i pracy dla drugiego człowieka. Łatwiej to się ujawnia w przypadku dużych akcji i inicjatyw charytatywnych.

Zawsze jednak będzie różnica pomiędzy pomocą charytatywną a jałmużną. Pomoc charytatywna to jest moje zaangażowanie finansowe albo fizyczne. Jałmużna jest czymś więcej – w tym sensie, że stanowi doświadczanie wiary. Tutaj motywacją jest przykład Chrystusa, który samego siebie oddaje za życie każdego człowieka. Jałmużnę rozumiem nie jako znak, że jestem dobry i oczekuję, żeby mnie chwalono za to, że się czymś podzieliłem. Ona ma mi uświadomić, że czasem jestem egoistą. Ma być strefą nawróce-

nia, w której chodzi również o mnie samego. Kiedy podejmuję decyzję, że chcę udzielić komuś jałmużny, dostaję też łaskę nawrócenia. *De facto* chodzi o uzdrowienie z egoizmu. W ten sposób należy rozróżnić oba procesy dzielenia: pomoc charytatywną, do której jesteśmy bardzo chętni, i jałmużnę, która jest już doświadczaniem wiary i nawróceniem człowieka.

Jałmużna ma mnie nawrócić i uleczyć z egoizmu, a także zgładzić we mnie grzechy.

O. Szymon Janowski należy do Zgromadzenia Braci Mniejszych Kapucynów. Święcenia kapłańskie przyjął w 2012 r. Rekolekcjonista szkolny i akademicki, duszpasterz wspólnoty małżeństw „Winnica” z Warszawy. Współorganizator spotkania „Golgota Młodych” w Serpelicach.

Czy są jakieś formy, które nie powinny być jałmużną?

Mysząc o niewłaściwej jałmużnie, można pójść za Ewangelią, w której Pan Jezus mówi: „niech nie wie twoja lewa ręka, co czyni prawa”. Właściwa jałmużna ma zawsze miejsce w ciszy, nie jest powodem do tego, aby się nią pysznić; niewłaściwa zaś jest ta dokonywana na pokaz, będąca środkiem do zdobycia uznania, pochlebstwa. Nawet jeśli tylko sami przed sobą będziemy się przez to przekonywać: jestem dobrym człowiekiem. Dyskusyjną wartością jest to, że się podbudowujemy kosztem tej jałmużny. Choć jest to mało uchwytne, bo pozostaje na poziomie motywacji, ale myślę, że bardzo istotne.

Jałmużna może być zła również wtedy, kiedy osoba ją przyjmująca poczuje się gorzej przez to, że coś otrzymuje; jeśli poczuje się w jakiś sposób upokorzona sposobem dawania jej tej jałmużny. Nie

mówię o „złej” jałmużnie w znaczeniu grzechu ciężkiego, lecz w znaczeniu motywacji, które nie wynikają rzeczywiście z prawdziwej miłości.

Co Ojciec doradziłby komuś, kto chciałby podjąć w Wielkim Poście jałmużnę?

Trzeba zastosować cały komplet narzędzi wielkopostnych: są to modlitwa, post i jałmużna. Modlitwa, czyli przestrzeń spotkania z Bogiem, która pokazuje mi moje serce i otwiera mnie na łaskę Bożą, doświadczenie prawdziwej miłości. Post z kolei jest doświadczeniem jakiegoś braku – po to, abym odkrył różne głody w swoim sercu, ale także różne pożądliwości, które są w tym sercu.

Wreszcie jałmużna, która jest odpowiedzią na to wszystko. Jałmużna może wynikać z tego, co rozpoznałem w trakcie postu i modlitwy, do czego wzywa mnie też Pan Bóg. Jałmużna ma mnie nawrócić i uleczyć, a także zgładzić we mnie grzechy, jak mówi Pismo Święte. Otwiera na spotkanie z drugim człowiekiem, na wejście w relację prawdziwej miłości,

Czas jest prawdziwą jałmużną, ponieważ mnie kosztuje, a jednocześnie buduje miłość.

która jest służbą i oddaniem życia za drugą osobę.

Kiedy więc połączymy te trzy wymiary, pojawi się przestrzeń, w której jałmużna może się dokonać. Tak jak już powiedziałem, to nie muszą być pieniądze i konkretne dary w rodzaju: oddam ulubione spodnie do punktu odzieżowego dla bezdomnych. To będzie na przykład spotkanie z osobą, której dawno nie widziałem, a która mnie potrzebuje. Są to najczęściej nasze sprawy rodzinne: odwiedzamy rodziców, dziadków i im poświęcamy czas. Albo

sąsiadka, której trzeba zrobić zakupy, bo jest starszą osobą i nie może już sama o wszystko zadbać we własnym domu. Tutaj potrzebna jest uważność i umiejętność obserwacji życia swojego i bliskich. Wtedy

będę potrafił rozpoznać to, co może być darem ode mnie dla drugiego człowieka. To podejście jest dość wymagające, ale nie zachęcam tylko do tego, aby wpłacić pięć złotych na konto jakiejś organizacji czy fundacji, mimo że tak jest najprościej. Ćwiczenie, które zaproponowałem przed chwilą na Wielki Post, daje rozwój i prowadzi do dojrzałości chrześcijańskiej. Przypuszczam, że będzie owocne i dla nas, i dla ludzi, do których Pan Bóg nas pośle.

Jak rodzice powinni zaszczeniać w dzieciach wartość jałmużny?

Drobnymi gestami. Ważny jest sam fakt uczenia dzieci umiejętności dzielenia się. Klasycznym miejscem jest piaskownica czy plac zabaw, gdzie dzieci walczą o zabawki. Kiedy zabawka jest w zasięgu dziecka, staje się najważniejszą zabawką świata; podobnie jest ze słodyczami. Uczenie, że można drugą osobę wpuścić w przestrzeń mojego życia, czyli zauważyć tego drugiego, który jest przy mnie, i jego potrzeby, jest faktycznym uczeniem wrażliwości. To długotrwały proces, można go nazwać szkołą jałmużny: nauczyć się dostrzegać potrzeby ludzi obok i odpowiadać na nie. Wtedy w jałmużnie nie skupiam się na sobie, lecz rzeczywiście na tym drugim.

Jako przykład podam relacje w rodzinie. Mamy rodziców, rodzeństwo, wujków, ciocie, dziadków. Możemy odpowiadać na ich potrzeby poprzez własną dyspozycyjność – jest to konkretny przykład, jaki rodzice dają dzieciom. Ważne jest też pokazanie dziecku, że to, co otrzymuje, np. czekoladę, nie jest wyłącznie dla niego. Tłumaczmy mu, że powinno podzielić się z rodzeństwem. Ja też tak zostałem nauczony w domu. Na początku bolało, ale później dostrzegłem w tym wartość.

foto: Polona.pl

Najpierw na katechezę,
a potem po żywność i leki.
Pomoc ludziom ubogim,
bezdomnym, starszym
i samotnym przy kościele
Nawrócenia św. Pawła na
warszawskim Grochowie nie
ogranicza się do wydawania
paczek.

Już o 7.50 rano, w kolejny czwartek w jednej z sal na plebanii gromadzi się grupa około 20 osób. Atmosfera wyjątkowa. Jak w klasie, zajmują miejsca w ławkach, nikt nie szepce, nie rozprasza sąsiada, wszyscy wpatrzeni w s. Otylię, która czyta Ewangelię. Potem siostra mówi o jubileuszu osiemsetlecia swojego Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia. Historię spina z teraźniejszością, by odnaleźli się w niej słuchacze.

– Kim byli ci, którym pomagały siostry? To tacy, którym nie wystarczało pieniędzy na życie – i teraz tak się zdarza. Tacy, którzy stracili dom i majątek. To kobiety skrzywdzone przez mężczyzn. Któregoś dnia zaproszę was na górę, do naszego mieszkania, gdzie mamy kaplicę, żebyśmy zyskali odpust. Każdy ma kogoś bliskiego, za kogo chciałby się pomodlić. Musimy się przygotować, trzeba się wypowiadać wcześniej, żeby ten odpust uzyskać – mówi s. Otylia.

Każdy dostaje obrazek z modlitwą do Ducha Świętego. Po modlitwie i krótkim wyjaśnieniu o istocie trzeciej z Osób Boskich siostra zachęca: jak jest trudno w ciągu dnia, to trzeba sobie przypomnieć, że właśnie Duch Święty może podpowiedzieć, jak mamy postąpić, żeby nasze wybory były mądre i dobre. – Życzę dużo sił i żebyście nie marzli. Będę czekać na was cały tydzień – żegna się siostra na koniec dwudziestominutowej katechezy. – My też, my też! – odpowiadają słuchacze.

– Te spotkania mają prowadzić do spotkań z Jezusem. Staram się mówić do nich prosto. I szanować ich. A oni szanują mnie – mówi s. Otylia Pierózek, kanoniczka Ducha Świętego, katechetka, były metodyk katechetyki dla miasta stołecznego Warszawy i twórczyni programów katechetycznych.

– Pomyśl katechez dla osób ubogich i bezdomnych jest naszą nową inicjatywą w przeżywanym roku jubileuszowym zgromadzenia. Siostra przełożona poprosiła mnie o ich prowadzenie. Nasz ojciec założyciel, bł. Gwidon z Montpellier, tak działał: nie tylko karmił, ale dbał też o ducha – wyjaśnia.

POMOC Z SERCEM

Inna z kanoniczek, s. Waleria Terlecka, zajmuje się pomocą materialną. Dwa

Chleb i słowo

tekst i zdjęcia Irena Świerdzewska

razy w tygodniu, w poniedziałki i czwartki, samochód dostawczy Caritas przywozi do parafii produkty spożywcze z sieci Biedronka i Tesco. Dystrybucja jest świetnie zorganizowana. Nie potrzeba specjalnego zaplecza. Szeroki hall w budynku parafialnym na kilka godzin zamienia się w „sklepik”. Wolaontariusze błyskawicznie sortują żywność. W pudełkach układane są w jednym miejscu owoce i warzywa, w drugim pieczywo, w kolejnym mleko i inne produkty. Dzięki temu sprawnie idzie wydawanie żywności osobom, które rano odebrały numerki do

kolejki – to pomysł zaczerpnięty od kapucynów z Miodowej; pozwala zachować ład i porządek. Każdy otrzymuje, co mu potrzeba, zależnie od liczby osób w domu. Pomoc żywnościowa odbywa się w ramach programu „Spizarnia Caritas”.

Każdy ma swoje imię i nie zostaje pozostawiony bez pomocy.

– Przychodzę od roku regularnie. Nie mam gdzie gotować, biorę kanapkowe rzeczy, coś do posmarowania chleba, lubię owoce: grejpfruty, pomarańcze, banany – mówi pan Wojciech.

– Wcześniej pomagałem dorywczo w punkcie, teraz mam chorą rękę, II grupa inwalidzka. Dobrze się tu czuję, s. Waleria

pomaga z sercem, porozmawia, pocieszy. To bardzo dużo znaczy.

Punkt działa przy parafii w ramach Caritas. – Rozpoznajemy potrzeby w środowisku. Niesiemy pomoc socjalną, medyczną, opiekuńczą, skierowaną do emerytów, rencistów, osób samotnych w trudnych sytuacjach, także do osób bezdomnych – wyjaśnia s. Waleria. – Wcześniej najczęściej z pomocy korzystało rodzin z dziećmi. Teraz najczęściej jest emerytów. Pracowali przez całe życie, a nie wystarcza im na opłaty. Nie do wszystkich udaje nam się dotrzeć. Są tacy, którzy choć potrzebują wsparcia, nie przyjdą. Są bardzo skrupowani. Najtrudniejsze dla nich jest prośenie o pomoc dla siebie. Zachęcam, że mogą w to miejsce coś zrobić. Zostawiamy im paczki na koniec dnia, żeby nie musieli stać w kolejce.

Osoby potrzebujące zgłaszają często znajomi, sąsiedzi, rodzina. Część starszych osób nie wychodzi już z domu. Paczki dostarczane są im do domów – często przez s. Honoratę Juchniewicz, która w parafii jest organistką, a w naszym tygodniku autorką krzyżówek.

Łącznikiem między punktem pomocy i potrzebującymi jest też s. Filipina Egiert, pracująca w parafialnym kiosku. – Zaglądam tu po kościele panie, jeśli widzę że gdzieś potrzebna jest pomoc, przekazuję telefon – mówi s. Filipina która jest też katechetką. Zna teren i ludzi, niekiedy od urodzenia. Historie bywają dramatyczne, często z alkoholem i dysfunkcjami rodziny w tle. – Alkohol sprawia, że uzależnieni funkcjonują jakby w dwóch światach. Chcieliby, ale nie potrafią żyć inaczej. Jeszcze trudniej wyjść z alkoholizmu, kiedy jest się osobą bezdomną – dodaje s. Waleria.

Panu Wojciechowi udało się, mimo że dziesięć lat był na ulicy. Teraz przeby-

wa w schronisku Caritas. – Dba o swoje sprawy, zaczął chodzić do lekarza. Musiał zrobić zdjęcie do dokumentów. Zebrał 8,50 zł. Dałam mu brakujące 10 zł, ale honorowo zwrócił. Zaczyna mu zależeć – nie ukrywa radości s. Waleria.

W kartotece jest 400 osób, którym niesiona jest pomoc, i wciąż dopisywane są nowe. Siostra Waleria współpracuje z dzielnicowym Ośrodkiem Pomocy Społecznej realizującym programy wychodzenia z bezdomności i uzależnień, z ośrodkiem Caritas prowadzącym schronisko dla osób bezdomnych przy Żytniej, z praską Caritas prowadzącą jadalnię i łaźnię przy Grochowskiej. Martwi się o każdego, przeżywa, kiedy ktoś długo się nie pojawia. – Samotny starszy rodzic, którego nie odwiedzają dzieci, osoba uzależniona. Czuję bez-

radność, kiedy nie wiadomo jak zaradzić – mówi z troską.

WOLONTARIAT Z WDZIĘCZNOŚCI

W tej pracy nieoceniona jest pomoc wolontariuszy. – Wśród nich Beatka, pomagająca od dziesięciu lat, pani Marta pracująca w przedszkolu jako sekretarka i przychodząca po pracy, pan Piotr wychodzący z bezdomności, panowie Przemek i Marek, którzy mają już wypracowany styl – wylicza s. Waleria – bez nich praca byłaby niemożliwa. Niektórzy sami doświadczili wsparcia i teraz sami chcą pomagać.

– Znalazłem się w bardzo trudnej sytuacji, która doprowadziła mnie do bezdomności – opowiada pan Piotr. – Siostra Waleria podała mi rękę, modli się za mnie. Pojednałem się z Bogiem. Trafiłem do ośrodka dla osób bezdomnych. Przychodzę tu od pięciu miesięcy pomagać, chcę się odwdziżyć za to, co otrzymałem od innych.

Pani Beata przychodzi pomagać dwa razy w tygodniu. – Ktoś pomógł mi znaleźć pracę i większe mieszkanie, kiedy z mężem i czwórką dzieci mieszkaliśmy na 16 metrach. Chciałam podziękować Bogu, odwdziżyć się innym ludziom w ten sposób. Przygotowujemy w parafii co roku wigilię – w tym roku przyszło sto osób – śniadanie wielkanocne, spotkanie w Dniu Chorych... Serce się raduje, kiedy widać uśmiech drugiego człowieka – mówi.

– Ważną dla nas osobą jest doktor Izabela Pakulska [autorka porad medycznych w naszym tygodniku – przyp. red.]. Kiedy rozpoczynaliśmy pracę wśród chorych, dwa razy w tygodniu robiliśmy obchód na osiedlu. Czasem pacjent miał sterty leków, nie wiedząc, co i jak brać, trzeba było wyjaśnić, przekazać notatkę dla lekarza prowadzącego. Teraz pani doktor jest na każdy telefon – mówi s. Waleria.

– Przede wszystkim nie byłoby tej pomocy, gdyby nie wspaniali proboszcz, ks. prałat Adam Szkóp – podkreśla. – Wychodzi naprzeciw dobrym inicjatywom i pomysłom. Na pomoc przekazywane są fundusze parafialne, dzięki temu można np. wykupować recepty. Także z ofiar do puszek św. Antoniego robione są zakupy. W Adwencie i Wielkim Poście wystawiony jest w kościele kosz na jałmużnę wielkopostną, parafianie przynoszą żywność i środki chemiczne na świąteczne paczki. Wydajemy odzież, którą także przynoszą parafianie. Każdy wybiera sobie, co mu potrzebne. Parafianie przy okazji przynoszą inne rzeczy: talerze, szklanki, przedmioty codziennego użytku. Kiedyś potrzebne były pampersy, których nie mieliśmy – przypomina sobie s. Waleria. – Wracam do parafii i okazuje się, że stoi cała sterta, bo komuś były już niepotrzebne. Albo drogi lek, który przekazała nam jedna z aptek. Wiele mamy takich przykładów działania Bożej Opatrzności.

I tak siostry kanoniczki, znane niegdyś z prowadzenia szpitali, zajęły się pomocą ubogim. W anonimowości wielkiej metropolii każdy u nich ma swoje imię i nie zostaje pozostawiony bez pomocy.

Zgromadzenie Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia w tym roku obchodzi 800-lecie przybycia do Polski. Ma kilkanaście domów zakonnych: Kraków – ul. Szpitalna (dom generalny) i ul. Lotnicza, Leżajsk – dom nowicjatu, Pacanów, Proszowice, Warszawa, Częstochowa, Lublin, Gdańsk, Mrowla, Busko-Zdrój, Czaniec, Chmielnik, Międzybrodzie Bialskie, Ustka, Sułoszowa.

W SKRÓCIE

■ **Wezwanie do modlitwy.** Do podjęcia modlitwy błagalnej o oddalenie od nas epidemii koronawirusa zachęca Komisja Maryjna Konferencji Episkopatu Polski.

■ **Kiedy orzeczenie?** Pełny skład orzekający pracuje nad poselskim wnioskiem o zbadanie zgodności z konstytucją tzw. przesłanki eugenicznej – dowiedziała się KAI w biurze prasowym Trybunału Konstytucyjnego. Wciąż nie wiadomo jednak, czy i kiedy zapadnie w tej sprawie orzeczenie.

■ **Telefon do posła.** Fundacja Życie i Rodzina, związana z obywatelskim projektem „Zatrzymaj aborcję”, który wciąż czeka na rozpatrzenie przez parlament, zachęca do osobistego odpytywania posłów w tej sprawie. Na www.zadzwondoposla.pl są adresy i telefony biur posłów partii rządzącej.

■ **Wieczysty odpust.** Sanktuarium jasnogórskie otrzymało przywilej odpustu zupełnego in perpetuo, czyli z „wieczystą mocą” dla wszystkich wiernych nawiedzających to święte miejsce. To odpowiedź Stolicy Apostolskiej na prośbę paulinów.

■ **Skarby z Uniejowa.** Podczas prac archeologicznych przy kolegiacie Wniebowzięcia NMP i św. Floriana w Uniejowie (diec. włocławska) natrafiono na średniowieczne zabytki, w tym XIII-wieczną pieczęć bulli papieskiej papieża Aleksandra IV. Widnieją na niej wizerunki świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz krzyż, na rewersie napis: „Alexander PP IIII”.

■ **Wszyscy za papieżem.** Z okazji rocznicy wyboru Franciszka Wspólnoty Ruchu Lednickiego Lednica 2000 oraz Wydział Duszpasterstwa Ogólnego Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej po raz trzeci zapraszają do wspólnej modlitwy w jego intencji. Akcja „Jeden za wszystkich, wszyscy za jednego” odbędzie się 8 marca – w niedzielę poprzedzającą rocznicę wyboru Ojca Świętego Franciszka (13 marca). Więcej: wszyscy-za1.pl.

■ **Męskie Gorzkie Żale.** W każdą niedzielę Wielkiego Postu o godz. 18 w kościele Przemienienia Pańskiego przy ul. Pijarskiej 2 w Krakowie odbędzie się Męskie Gorzkie Żale, a po nich konferencje (o gniewie, samotności, nieczystości, relacji z ojcem). Wygłoszą je: abp Marek Jędraszewski, o. Mariusz Balcerak, br. Adam Zwierz, o. Mateusz Pindelski, o. Tomasz Abramowicz oraz o. Mariusz Wójtowicz. Więcej i transmisja on-line: www.meskiegorzkiezale.pl.

NIEZŁOMNI
NIEZAPOMNIANI

fot. PAP/Tomasz Czeli

– To państwa wielka zasługa, że dzisiaj mamy wolną, suwerenną, niepodległą Polskę – mówił Andrzej Duda do bohaterów antykomunistycznego podziemia, którym nadał odznaczenia państwowe. Przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie odbyły się centralne uroczystości z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. – Komuniści chcieli

ich zdeptać, dlatego chowali ich, wrzucając do bezimiennych dołów. Ale historia przestała milczeć, głośno krzyknęła ustami patriotów, przede wszystkim młodych – mówił prezydent. Odczytano apel pamięci, prezydent wręczył awanse generalskie oficerom Wojska Polskiego, a ponad 2 tys. żołnierzy służby przygotowawczej złożyło przysięgę wojskową.

KOLEJNI SPRAWIEDLIWI

W Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin” w Warszawie Medalami Sprawiedliwy wśród Narodów Świata odznaczeni zostali pośmiertnie: Anna i Lucjan Gąsiorowscy, Marianna i Stanisław Kopciowie, Stanisław Koptera, Czesław Kucharski, Franciszek Osiński oraz jego syn Tadeusz, Wiktor Tomal oraz jej dzieci: Stanisława, Józefa i Jan, Maria i Stanisław Teisseyre, Wanda i Aleksander Winnicy, Janina Włodarska-Brosz i Marian Wnuk. Medale odebrali przedstawiciele rodzin odznaczonych. Honorowe obywatelstwo Izraela

fot. PAP/Wojciech Olkusz

otrzymali – także pośmiertnie – Stanisław Pokorski i Jan Wyrwicz.

POST Z MISJONARZEM

Bp Szymon Stulkowski oficjalnie zainaugurował siódmą edycję akcji „Misjonarz na Post”, losując misjonarza, którego w czasie Wielkiego Postu obejmie modlitwą. Okazał się nim posługujący w Brazylii brat Mariusz Pruszkak OFMConv. – Akcja „Misjonarz na Post” jest dowodem na misyjność Kościoła. To akt miłosierdzia, świecy modlą się za duchownych – skomentował bp Stulkowski, zachęcając do duchowego wsparcia polskich misjonarzy. Aby wziąć udział w akcji, wystarczy wejść na www.misjonarznapost.pl i wypełnić krótki formularz z adresem e-mail, na który przyjdzie informacja z danymi wylosowanego misjonarza.

fot. arch. akcji „Misjonarz na Post”

BEZ RZECZNIKA

„Nie działamy przeciwko komuś, lecz w obronie wartości i rodzin” – w ten sposób samorządowcy z powiatu przysuskiego odpowiedzieli na działania rzecznika praw obywatelskich Adama Bodnara, który w pięciu wojewódzkich sądach administracyjnych zaskarżył Samorządową Kartę Praw Rodziny ogłoszoną przez Kłwów (woj. mazowieckie), Lipinki (woj. małopolskie), Serniki (woj. lubelskie), Istebną (woj. śląskie) oraz Niebylec (woj. podkarpackie). Według Instytutu Ordo Iuris, RPO zupełnie zignorował fakt, że podobna sprawa została już rozstrzygnięta przez jeden z Wojewódzkich Sądów Administracyjnych na korzyść samorządu Kielc, który przyjął stanowisko sprzeciwu wobec ideologii LGBT.

fot. Monika Odrobińska

URODZINY AMAKURU

Już od czterech lat Pallotyńska Fundacja Misyjna Salvatti.pl prowadzi w Warszawie afrykański sklep charytatywny z kawiarnią „Amakuru” – 29 lutego 2016 r. lokal po-

świecił abp. Henryk Hosier SAC.

– Już nie czas, by dawać mieszkańcom Afryki – jak mówi porzekadło – rybę, ani nawet wędkę. Teraz trzeba kupować od nich rybę, którą potrafią złowić sami. Jest nią m.in. kawa i herbata, które sprowadzamy. Pomagamy podwójnie: dochód ze sprzedaży przeznaczamy na wsparcie misyjnych szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia i sierotników w Rwandzie, Demokratycznej Republice Konga, Kamerunie, Etiopii i na Wybrzeżu Kości Słoniowej – mówi ks. Jerzy Limanówka SAC, prezes Fundacji. Działania Fundacji Salvatti.pl można wspierać, robiąc zakupy w sklepie i kawiarni „Amakuru” przy al. Solidarności 101 w Warszawie lub przez internet, na www.sklep.salvatti.pl/mfm

ŻEGNAMY REKLAMY

Radni Krakowa przegłosowali uchwałę krajobrazową – wejdzie w życie 1 lipca. Dopuszczone nośniki reklamowe to m.in. banery, billboardy o powierzchni 12 m² lub 18 m², „okrągłaki”, panele i murale reklamowe, tablice wolnostojące. Banery reklamowe i siatki wielkoformatowe będą mogły być instalowane na czas prowadzenia robót budowlanych, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy i nie częściej niż co siedem lat. W styczniu uchwałę krajobrazową przyjęli radni Warszawy, ale wojewoda mazowiecki stwierdził jej nieważność; także UOKiK wskazał na ry-

zako stworzenia warunków monopolistycznych dla firmy AMS SA, należącej do Agory. Z Sopotu zniknęły wielkoformatowe reklamy, a w Gdańsku do grudnia 2019 r. usunięto ponad 500 nielegalnych reklam.

zyko stworzenia warunków monopolistycznych dla firmy AMS SA, należącej do Agory. Z Sopotu zniknęły wielkoformatowe reklamy, a w Gdańsku do grudnia 2019 r. usunięto ponad 500 nielegalnych reklam.

zako stworzenia warunków monopolistycznych dla firmy AMS SA, należącej do Agory. Z Sopotu zniknęły wielkoformatowe reklamy, a w Gdańsku do grudnia 2019 r. usunięto ponad 500 nielegalnych reklam.

POMNIK BITWY WARSZAWSKIEJ

Nagrodzony w konkursie projekt na pomnik Bitwy Warszawskiej – autorstwa znanego biura Mirosława Nizio – przewiduje wzniesienie na placu Na Rozdrożu w Warszawie strzelistego obelisku (23 m), u którego podnóża znajdzie się przestrzeń fontanny. Po bokach

monumentu umieszczone zostaną dwa modernistyczne bloki, tworzące rodzaj bramy. – Chcielibyśmy, aby udało się ten pomnik odsłonić w sierpniu tego roku – powiedział wicepremier i minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński.

■ **A to historia!** Muzeum Historii Polski we współpracy z portalem historia.org.pl oraz Muzeum Łazienki Królewskie po raz trzynasty ogłasza plebiscyt Wydarzenie Historyczne Roku, którego celem jest uhonorowanie organizatorów, twórców oraz inicjatorów najciekawszych przedsięwzięć historycznych w minionym roku. To pierwszy taki plebiscyt w kraju, którego laureatów wyłaniają jurorzy oraz internauci. Zgłoszenia przyjmowane są do 31 marca.

■ Lekarka na ołtarze.

W Niedzielę Misyjną 18 października o godz. 9.30 w katedrze poznańskiej rozpocznie się proces beatyfikacyjny dr Wandy Błęńskiej, polskiej lekarki i misjonarki. Katedra poznańska związana jest z początkami chrześcijaństwa na ziemiach polskich i stąd do dziś wyruszają misjonarze i misjonarki. Wanda Błęńska (1911-2014) urodziła się w Poznaniu. Od dziecka marzyła o tym, by zostać lekarką na misjach. W 1934 r. uzyskała dyplom lekarski na Uniwersytecie Poznańskim. W 1951 r. rozpoczęła pracę wśród trędowatych w Bulubie w Ugandzie, gdzie spędziła 43 lata.

■ **Pomagają od 30 lat.** Pod numerem telefonu 33 818 51 93 w godz. 16-21 działa od 30 lat Katolicki Telefon Zaufania w Bielsku-Białej. Dzwonią tam potrzebujący wsparcia z całej Polski.

■ **Zaufanie i siła.** Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111, prowadzony od 11 lat przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, działa już przez całą dobę.

■ **Tatry tylko za dnia.** Od początku marca do końca listopada obowiązuje zakaz poruszania się po tatrzańskich szlakach od zmroku do świtu. Ograniczenie jest spowodowane ochroną przyrody, zwłaszcza dzikich zwierząt.

Jacek Karnowski

Pomnik bez cudu

Wygląda na to, że zbliżająca się wielkimi krokami setna rocznica Cudu nad Wisłą zastanie Warszawę bez pomnika upamiętniającego tę wspańską – i jednocześnie tak ważną – wiktoryę. Paradoksalnie, patrząc na projekt, który wygrał konkurs na upamiętnienie, można stwierdzić, że to dobrze. Lepiej poczekać na coś naprawdę ładnego i godnego, niż godzić się na monument, który mógłby stać wszędzie i który mógłby upamiętniać właściwie wszystko.

Nagrodzony projekt przewiduje wzniesienie strzelistej, lekko skrzyśniętej obelisku, u którego podnóża miałyby stać fontanny. Po bokach monumentu mają zostać umieszczone dwa modernistyczne bloki, tworzące rodzaj bramy. „Forma ta umiejętnie podkreśla cywilizacyjną, a nie tylko militarną rolę bitwy warszawskiej. Historyczny triumf znajduje swoje widoczne miejsce” – tłumaczyła przewodnicząca jury, architekt miasta Marlena Happach. W sumie nic więcej niż kolejny współczesny banał. Coś, co można znaleźć w każdym większym europejskim mieście. Coś, co nie odnosi się w żaden konkretny sposób do kluczowego dla naszych dziejów zdarzenia. Rzecz w istocie przykra, że autorem projektu jest Mirosław Nizio, znany m.in. z bardzo udanego projektu wystawy w Muzeum Powstania Warszawskiego czy Muzeum

Polaków Ratujących Żydów w Markowej.

Otwarty konkurs na pomnik został rozpisany przez właściciela i gospodarza terenu, czyli miasto Warszawa. Ono też ma finansować przedsięwzięcie. W ceremonii prezentacji zwycięzcy

uczestniczył jednak również wicepremier i minister kultury prof. Piotr Gliński. Jak tłumaczył, odpowiadając „na uwagi niektórych środowisk”, jury, które wyłoniło zwycięzcę, było pluralistyczne i składało się „z architektów trzech pokoleń o różnych wrażliwościach, radnych trzech partii, przedstawicieli miasta oraz MKiDN”. Co więcej, „decyza o wyborze zwycięskiej pracy spośród finalistów zapadła stosunkiem głosów 16:4”, a więc dość zgodnie. Wicepremier dodał, że „zwycięska praca ma 23 metry wysokości, będzie dominować nad placem Na Rozdrożu i zostanie otoczona treściami edukacyjnymi”.

Czy rocznica Cudu nad Wisłą zastanie Warszawę bez pomnika upamiętniającego tę wiktoryę?

W konkursie nie został też zgłoszony żaden projekt klasycznego łuku rzymskiego, która to forma miała podobno szerokie poparcie społeczne.

Jeśli zwycięski projekt rzeczywiście nie wywołał kontrowersji w gronie pluralistycznego sądu konkursowego, to znaczy, że naprawdę jesteśmy w estetycznych opałach. A przecież już to przerabialiśmy, i możemy wyciągać wnioski. Postawiony naprzeciwko budynku Sejmu Pomnik Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego w Warszawie to abstrakcyjna konstrukcja właśnie w takim stylu. Chociaż od jej wzniesienia minęło już ponad 20 lat, wciąż nie wpisała się w świadomość czy to mieszkańców stolicy, czy też

wszystkich Polaków. Jest mijana obojętnie, z niczym się nie kojarzy, nie wzbudza żadnych emocji, za to sugeruje swego rodzaju porzucenie bohaterów AK przez współczesną Polskę. Czy chcemy powtórki z tej smutnej historii?

W tle są szersze pytania. Czego potrzebuje, w sensie architektonicznym, zniszczona przez Niemców i źle odbudowana przez komunistów Warszawa (i cała Polska)? Czy należy ją nasycać formami abstrakcyjnymi, zimnymi, podkreślającymi dystans, czy też powinniśmy szukać form bardziej klasycznych, przywracających stolicy charakter normalnego, przyjaznego człowiekowi miasta? I czy budując strzeliste kolumny rzeczywistości podążamy za światowymi trendami? Można argumentować, że nie. Nie tak dawno, bo w 2012 r., w londyńskim Green Park odsłonięto pomnik lotników walczących w czasie II wojny światowej w dywizjonach bombowców. Składa się z klasycznego pawilonu w stylu greckim, w którym umieszczono rzeźbę przedstawiającą załogę w historycznych strojach. Całość skromna, wręcz intymna, ale bardzo poruszająca. I co najważniejsze: niosąca ze sobą jednoznaczne, czytelne, i również – co przecież nie bez znaczenia – edukacyjne przesłanie.

Przesycony abstrakcją i anonimowością świat potrzebuje dziś konkretności, również w kwestii pomników. Potrzebuje także architektów i projektantów, którzy mają w sobie dużo pokory. Doszliśmy bowiem do momentu, w którym zwykli ludzie jak nigdy tęsknią do klasyki, a ludzie zawodowo zajmujący się to sferą jak nigdy od niej uciekają. Zdobywają nagrody, ale przecież nie po to są. Zostali powołani, by czynić świat piękniejszym i wygodniejszym, a nie by grać w grę, której zdecydowana większość społeczeństwa zwyczajnie nie rozumie.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Pielgrzymka do Dachau

W dniach 27 kwietnia – 5 maja parafia św. Feliksa z Kantalicio w Warszawie wspólnie z Biurem Pielgrzymkowym Apostolos organizuje pielgrzymkę autokarową na obchody 75. rocznicy wyzwolenia obozu KL Dachau oraz dla uczczenia Dnia Męczeństwa Duchowieństwa Polskiego. Pielgrzymka rozpocznie się Mszą Świętą w parafii św. Feliksa (Warszawa, ul. Kościuszkowców 85 A). Pielgrzymi 29 kwietnia wezmą udział w liturgii w Dachau z udziałem episkopatu Polski i duchowieństwa. Nawiedzą także teren danego obozu Mauthausen-Gusen. W programie przewidziano również zwiedzanie Drezna, Monachium i Norymbergi. W drodze powrotnej pielgrzymi zatrzymają się na Mszy Świętej w Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu. W cenie pielgrzymki (2400 zł) zawarte jest zakwaterowanie w hotelach trzygwiazdkowych, wyżywienie (śniadania i obiady kolacje) przejazdy klimatyzowanym autokarem, opieka przewodnika i ubezpieczenie. Chętni powinni zgłaszać się bezpośrednio do Biura Pielgrzymkowego Apostolos: tel. 790 377 688, e-mail: Apostolos@apostolos.pl. Opłaty na konto: 89 1240 1213 1111 0010 6432 4743, z dopiskiem: „Pielgrzymka do Dachau”.

Polakowi z Andów

fot. PAP/Paweł Supernak

Na Dworcu Centralnym w Warszawie znana podróżniczka Elżbieta Dzikowska uczestniczyła w uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej inżynierowi Ernestowi Malinowskiemu, twórcy Kolei Transandyjskiej w Ameryce Południowej.

Arena Młodych

ks. Paweł Kłys

Ponad 12 tys. młodzieży z archidiecezji łódzkiej wzięło udział w największym dorocznym wydarzeniu ewangelizacyjnym, jakim jest Arena Młodych. Inicjatywa, zapoczątkowana przed trzema laty przez abp. Grzegorza Rysia, a odbywająca się w hali widowiskowo-sportowej Atlas Arena, cieszy się coraz większym zainteresowaniem. – Jest spotkaniem z Bogiem wśród ludzi, którzy też uważają Go za największą wartość w swoim życiu – tłumaczy Oliwia Jędruch.

Tegoroczne spotkanie oparte zostało o fragment Ewangelii o uwolnieniu opętanego. Wprowadzeniem było przedstawienie przygotowane przez salezjański teatr Beznazwy. Młodzi aktorzy zachęcali rówieśników, aby – gdy odnajdują się w sytuacji człowieka zniewolonego przez grzech i zło – zeszli na płytę hali i po-

zostali tam po to, by spotkać Jezusa. Najświętszy Sakrament, umieszczony w samym sercu Areny, zgromadził dookoła młodzież, która tam wysłuchiwała katechezy abp. Rysia. W obrazowy i konkretny sposób objaśnił on dialog Jezusa z opętanym i użyte w tym dialogu imię demona: „legion”. – Legion to było 6826 żołnierzy, tyle liczył legion rzymski – wyjaśnił abp Ryś. – Ten człowiek powiedział do Jezusa: mam w sobie 6826 demonów.

Młodzież mogła skorzystać z sakramentu pokuty u ponad 150 kapłanów diecezjalnych i zakonnych oraz z modlitwy wstawiennej, którą służyło blisko 150 osób. – Przyszedłem, bo chcę coś zmienić w swoim życiu. Wypowiadawszy się, wyraźnie usłyszałem, co Pan Bóg mi powiedział, i teraz wiem, co mam robić, by być lepszą. Najbardziej poruszyła mnie modlitwa po

foto. ks. Paweł Kłys

spowiedzi. Kiedy zostały mi odpuszczone grzechy, dotarło do mnie, co Jezus chce mi przekazać – mówi Anna Cwiatkowska, jedna z uczestniczek.

W drugim dniu Areny młodzi ludzie uczestniczyli we Mszy Świętej poprzedzonej pantomimą, która dotyczyła człowieka skuszonego przez złego ducha i wchodzącego w grzech, z którego uwalnia go Jezus. Wielkim zaskoczeniem był – inny niż zwykle – akt pokuty. Każdy z uczestników podchodził do kapłana, który polewał mu dłonie wodą, by przemył sobie oczy. Na za-

kończeniu obrzędu otrzymywał od kapłana biały szal.

– Na Arenie Młodych byłem już dwa lata temu i postanowiłem w tym roku też to przeżyć, bo jest to coś, co odnawia moją wiarę – ocenia Wojciech Kopczyński.

Podsumowując Arenę Młodych 2020, abp Ryś zauważył, że trzeba zadać sobie pytanie, co dalej. – Mamy wydarzenie, które się kończy – i co? Czekamy cały rok na następne? Mamy już odpowiedź: że należy szukać kolejnych kroków – wskazał.

REKLAMA

PODARUJ 1% PODATKU FUNDACJI DZIECIOM „ZDAŹYĆ Z POMOCĄ”

www.dzieciom.pl

1% podatku przeznaczamy na:

- pomoc dla ponad 37 000 chorych i niepełnosprawnych dzieci z całego kraju
- prowadzenie trzech ośrodków rehabilitacji: AMICUS, BIOMICUS i CEMICUS oraz pięciu hosteli w Warszawie, z których korzystają podopieczni Fundacji

KRS 0000037904

Uwaga! Jeżeli to Urząd Skarbowy rozlicza Twój PIT, możesz przekazać 1% logując się do Portalu Podatkowego Ministerstwa Finansów: www.podatki.gov.pl

Ks. Epicoco podczas spotkania z papieżem Franciszkiem 18 grudnia 2019 r.

Z PERSPEKTYWY PAPIEŻA

Z ks. **Luigim Marią Epicoco**, autorem wywiadu książkowego z papieżem Franciszkiem „Święty Jan Paweł II Wielki”, rozmawia Anna Artymiak

Jaka jest Księdza historia życia i powołania?

Urodziłem się na południu Włoch, w Apulii, w miasteczku Mesagne, w zwyczajnej rodzinie, chrześcijańskiej, ale niepraktykującej. Zacząłem uczęszczać do kościoła i w wieku 14 lat poprosiłem o możliwość wstąpienia do seminarium. Rodzice uszanowali mój wybór. Odbyłem formację w przepięknej miejscowości Ostuni. Kiedy myślałem o kapłaństwie, przychodził mi na myśl Jan Paweł II. W tym czasie wpadła mi w ręce jego autobiografia „Dar i Tajemnica”, która mnie utwierdziła w powołaniu. Potem dojrzałem, ukończyłem studia w Rzymie. Przypadło mi w udziale nauczanie filozofii – materii, którą on wykladał; jestem także kapłanem akademickim. Łączność z nim wniosłem także w kapłaństwo. Miałem wielką łaskę, ponieważ zostałem wyświęcony 6 stycznia 2005 r. i przez kilka miesięcy mogłem podczas Mszy Świętej wymieniać imię Jana Pawła II jako papieża. Dla mnie było to ogromną radością móc powiedzieć: „razem z naszym Ojcem Świętym Janem Pawłem II”. Potem, kiedy zmarł, dziękowałem Bogu za tę łaskę.

Został Ksiądz nazwany „ukochanym autorem papieża Franciszka”. Jak zrodziła się ta znajomość?

Papież kocha ostatnich i najgorszych. Dlatego mi dobrze życzy.

Jak zareagował Ksiądz na wiadomość, że papież zrobił kurialistom prezent z Księdza książki *Qualcuno a cui guardare. Per una spiritualità della testimonianza*?

Nic o tym nie wiedziałem. Dowiedziałem się z gazet. Papież nic mi nie powiedział, potem mi wyznał, że spodobała mu się ta książka i zechciał ją sprezentować kardynałom. Żartując, zapytałem: „Cóż takiego złego uczynili, że otrzymali w ramach pokuty moją książkę?”.

O czym jest ta książka?

Opowiada o świadectwie chrześcijańskim, o naszych słabościach, pierwszym prawdziwym miejscu, w którym Bóg do nas przemawia.

A pomysł książki o Janie Pawle II skąd przyszedł?

Przez przypadek. Za każdym razem Opatrzność Boża nadaje znaczenie przypad-

kowi. Podczas rozmowy z papieżem zwierzyłem mu się, że z okazji stulecia urodzin św. Jana Pawła II myślę o napisaniu jego biografii duchowej. On wtedy zaczął mi opowiadać niektóre wydarzenia, które dotyczyły jego osoby. I było to tak piękne, że mu powiedziałem: „Ojcie Święty, byłoby cudownie, gdybyś to powiedział »na głos« wszystkim”. Od razu się zgodził. W ten sposób odbyliśmy wiele spotkań, w czasie których dużo mi opowiedział. Książka nie zrodziła się jako strategia, ale w czasie rozmowy. Prezentuje życie Jana Pawła II z niepowtarzalnej perspektywy samego papieża, który nota bene go kanonizował, który uważa go za giganta, który był przezeń mianowany biskupem, kardynałem, i duchowo go prowadził.

Ukazuje się to, co uznaliśmy, że może zostać opublikowane. Oczywiście papież powiedział dużo więcej.

W jakiej atmosferze przebiegały spotkania?

Bardzo rodzinnej, ponieważ papież jest osobą bardzo zwyczajną, traktuje wszystkich na równi ze sobą. W pełni otworzył swoje ser-

Ks. Luigi Maria Epicoco (1980) – kapłan archidiecezji L'Aquila we Włoszech, profesor Uniwersytetu Laterańskiego, dyrektor Istituto Superiore Scienze Religiose „Fides et Ratio”.

ce. Czułem się wyróżniony, że mogłem doświadczyć jego wielkiego człowieczeństwa, także szczerości, kiedy na końcu książki, mówiąc o sobie i odnosząc się do swoich poprzedników, stwierdził: „Może myślą sobie w niebie: ten chłopak zawsze wplątuje się w tarapaty”. To wiele mówi, jak on się czuje. Czuje się dzieckiem na ramionach gigantów.

Jaki jest papież Franciszek?

To człowiek głęboko wierzący w Jezusa Chrystusa. Ma bardzo głębokie życie duchowe, które daje mu poczucie pokoju odnośnie do spraw, którymi przychodzi mu się zająć. Często kieruje się w tym rozeznawaniem wewnętrznym. Wydaje mi się, że jest zdolny prowadzić różne sprawy jednocześnie. Błąd w tym, że wielu pragnie go nagiąć na swoją stronę. W rzeczywistości jest to papież wszystkich, nie tylko niektórych. Ponośi wysiłek, by utrzymać tę różnorodność. Niestety, wiemy o nim to tylko, co media nam przedstawiają. Wyciąganie pojedynczych zdań, wypowiedzi, odpowiedzi na pytanie i ogłaszanie tego nauczaniem oznacza wypaczenie papieskiej myśli. Wielu z nas powinno mieć więcej cierpliwości, by czytać jego dokumenty oficjalne. I zorientować się, że nawet w śmiałych wyrażeniach, jakich używa, kryje się fundament, który nigdy nie jest w sprzeczności z tym, co go poprzedziło, ale stanowi naturalny rozwój. Dla przykładu: nauczanie o rodzinie jest w całości zbudowane na nauczaniu Jana Pawła II, ale bierze pod uwagę współczesne problemy, z którymi Kościół musi się zmierzyć. I otwiera spojrzenie na rozeznawanie. Wszyscy byśmy chcieli, żeby papież uratował nas od trudu rozeznawania, żeby nam powiedział wprost, co jest białe, co czarne, co właściwe, a co błędne. Ojciec tego nie robi. Ojciec pomaga synowi dojrzeć w umiejętności samodzielnego rozróżniania dobra od zła, prawdy od fałszu. Ale nie oznacza to braku przejrzystości. Ojciec, który tego unika, nie jest ojcem, ale panem. Dominować nad wszystkim nie jest niczym dobrym.

Czy ukazanie się książki kard. Roberta Sarraha wpłynęło na treść Księdza książki?

Nie, ponieważ książkę ukończyliśmy już wcześniej, zanim rozpoczęła się ta polemika. Więcej, stało się to opatrnościowe, ponieważ pogłębialyśmy istotę kapłaństwa.

W jakim czasie pracowaliście nad książką?

Od czerwca do Bożego Narodzenia.

Jak Ksiądz się przygotowywał?

Przeczytałem wiele jego dokumentów, następnie dałem się poprowadzić historii jego życia. Zacząłem sobie wyobrażać, co by było najważniejsze dla czytelnika, zatem rozpocząłem od wieczora, kiedy został wybrany Jan Paweł II. Pomyślałem, że na drugiej półkuli jest ktoś, kto nie przypuszczał, że sam kiedyś zostanie papieżem, ale wiedział, że ktoś został wybrany na papieża, którym był Jan Paweł II. Opowiedzieć to aż po sam koniec było moją główną linią. Następnie poruszyłem temat kapłaństwa, co – jak sądzę – jest ważnym wyznacznikiem życia Jana Pawła II: jego magisterium, sposobu, w jaki opowiedział Ewangelię, tego, jak przeżył chorobę i ból, wreszcie śmierć. I tego jaka jest jego spuścizna. Ale moje słowa były tylko pomocą, by wybrzmiały słowa dużo ważniejsze, słowa papieża o Janie Pawle II. Jest to książka papieża, nie moja, ja byłem tylko „podającym kartki”.

lię, tego, jak przeżył chorobę i ból, wreszcie śmierć. I tego jaka jest jego spuścizna. Ale moje słowa były tylko pomocą, by wybrzmiały słowa dużo ważniejsze, słowa papieża o Janie Pawle II. Jest to książka papieża, nie moja, ja byłem tylko „podającym kartki”.

Czy padły jakieś odniesienia do niedawnych pogłosek o możliwości ewentualnej dekanonizacji Jana Pawła II?

Ależ w żadnym wypadku! Papież żywi wielki szacunek wobec Jana Pawła II. Kiedy go wprost zapytałem: „Ojciec Święty, czy jesteś przekonany o świętości tego człowieka?” – nie tylko mi odpowiedział, że oczywiście, tak. Wyznał też, że pragnął przyczynić się w procesie kanonizacyjnym, składając osobiste świadectwo tego, co go szczególnie w Janie Pawle II uderzyło, przekonało: jego zakorzenienie w Chrystusie, wzór człowieka głębokiej modlitwy, głębokiej duchowości, umiejętności odczytywania wszystkiego oczyma Ewangelii, następnie przyłgnięcie do Matki Bożej jako osoby bardzo ważnej. Zeznał jako kardynał arcybiskup [Buenos Aires – przyp. red.] Następnie podczas podejmowania decyzji o kanonizacji zapragnął dodać nowe aspekty osobiste. Zatem papież, który idzie, by złożyć świadectwo na rzecz świętego, to coś bardzo pięknego.

Ta książka obala mit, jakoby Franciszek był przeciwnikiem Jana Pawła II?

Kiedy mu to powiedziałem, roześmiał się. Powiedział, że kiedy był arcybiskupem Buenos Aires, był w tak wielkiej harmonii z Janem Pawłem II, że uważano go za biskupa

konserwatystę. „Ja zwyczajnie kochałem papieża. Kochałem to, co mówił i jak mówił” – powiedział. I w pewien sposób go bronił.

Poruszył Ksiądz kwestię Fatimy?

Tak; przy tej okazji papież wspomniął również Medjugorje. Mówił o innych współczesnych doświadczeniach. Ale odwołał się do Fatimy, by wytłumaczyć, że Jan Paweł II nie przesadzał, kiedy odczytywał wszystko w sposób duchowy. Franciszek powiedział: „To inni są powierzchowni. On zawsze rozumiał do głębi. Kiedy mówił, zawsze mówił, biorąc pod uwagę rzeczywistość”.

Nie jest to pierwsza Księdza książka o Janie Pawle II. Skąd wzięło się zainteresowanie papieżem Wojtyłą?

Jestem księdzem dzięki Janowi Pawłowi II. To on przekonał mnie do kapłaństwa. Jest mi szczególnie bliski. Kiedy myślę o papieżu, myślę przede wszystkim o nim. Nie odmawiając niczego innym. Każdy z nas ma w życiu niepowtarzalnego mistrza. Dla mnie jest nim on.

Czy mógłby się Ksiądz podzielić osobistymi wspomnieniami?

Spotkałem go po raz pierwszy podczas Jubileuszu 2000. Było to bardzo piękne, krótkie spotkanie. Ucałowałem jego dłoń. Spojrzeliśmy sobie w oczy. Poczułem, że chcę dla niego dobra od zawsze. To było spotkanie z prawdziwym ojcem. Następnie, w ostatnich latach jego życia, kiedy studiowałem w Rzymie, często uczestniczyłem w różnych uroczystościach. Byłem świadkiem pogrzebu. W dniu, kiedy zmarł, poczułem naprawdę, że coś we mnie odchodziło i coś się zaczynało. Naprawdę jest wielki. Papież Franciszek ma rację.

Czy był Ksiądz kiedyś w Polsce?

Tak, dwa razy. Dzięki temu zrozumiałem bardziej Jana Pawła II, sposób przeżywania jego wiary, jego pożytki. Zrozumiałem, jak wielkie jest przywiązanie ludu polskiego do wiary, jak tożsamość Polaków scalała się w sposób niesamowity z chrześcijaństwem. To bardzo mnie uderzyło.

Co z dziedzictwa Jana Pawła II powinno wybrzmieć czytelnikowi z Księdza książki?

Głęboka komunika, którą odczuwa się w tych papieżach. Komunika w różnorodności. To oczywiste, że każdy z nich jest inny, ale są tak bardzo złączeni, że nie można pomyśleć o jednym bez drugiego.

W Polsce mamy przeszło pół tysiąca szkół katolickich. Choć to ułamek względem statystyk zachodnioeuropejskich, mogą one realizować program wychowawczy w oparciu o Ewangelię. Cieszą się zasłużonym uznaniem i popularnością.

WIĘCEJ NIŻ SZKOŁA

Katarzyna Kasjanowicz

– Prowadzimy szkołę podstawową oraz liceum. Obie nasze szkoły to wyspy skarbów, którymi są uczniowie. Wiemy, co młodzież lubi, co ją pociąga, jak do niej dotrzeć i jak z nią pracować – opowiada Tomasz Cichocki, dyrektor Prywatnej Szkoły Wyspa JP2. – Charakterystyczna dla nas jest róża wiatrów, wyznaczająca kierunek naszej działalno-

ści. Są to cztery elementy, na których się skupiamy: rzetelna nauka, przyjazny klimat, rozwój duchowy i wyprawy sportowe. Wśród naszych propozycji jest jutrznia raz w tygodniu, dni skupienia dwa razy w roku, spływy kajakowe i rajdy rowerowe. Biorąc przykład z naszego mistrza, Karola Wojtyły, chcemy nie tylko przekazywać wiedzę i zasady życiowe, ale

pomagać w osobistym rozwoju poprzez bycie z uczniem – poza murami szkoły, podczas doświadczania pozaszkolnej rzeczywistości, w trakcie wypraw, zmagani sportowych, poznawania swoich granic.

WIARA I KREATYWNOSĆ

Zapytana o to, co współcześnie daje edukacja w szkole o wartościach tradycyjnych, Marta Gryzińska, nauczycielka języka polskiego, wyjaśnia: – Edukacja w takiej szkole uczy szacunku dla własnych korzeni, doceniania tradycji, postawy patriotycznej, a nie tylko konsumpcjonizmu i używania życia. Szkoła Wyspa JP2 zapewnia uczniom indywidualne podejście oraz bezpieczeństwo przekazywanych treści, dzięki czemu dzieci są „zaopiekowane” i niedotknięte zepsuciem. Nasz absolwent to człowiek z mocnymi podstawami wiary w Boga, o ugruntowanym poczuciu wartości. To człowiek świadomie uczący się, kreatywny, rozwijający swoje pasje.

Marlena Olechowska, nauczycielka języka polskiego i wychowawca klasy I LO, wyszczególnia jeszcze jeden aspekt: – Proces wychowawczy szkoły opiera się na rozwoju kompetencji kluczowych, które wzmacnia się na wycieczkach. Młodzież uczy się kreatywności, przedsiębiorczości, innowacyjności i odpowiedzialności, stając się organizatorem, przewodnikiem i „menedżerem” aktywnego wypoczynku. Ewaluacji kompetencji kluczowych podlegają nie tylko uczniowie, ale też pracownicy pedagogiczni. Te kompetencje są bardzo przydatne w życiu dorosłym, na studiach i w pracy.

W świecie nadmiaru bodźców trudno nie docenić wartości płynącej z podobnej organizacji czasu i usystematyzowania własnego potencjału. Równie ważny jest brak anonimowości.

– Praca pedagoga to głównie rozmowa. W klasie, w czasie godziny wychowawczej, ale też indywidualnie w gabinecie pedagoga – rozmowa, która często dotyczy bardzo delikatnych tematów. W tak małej placówce jak nasza bardzo łatwo

REKLAMA

wyspa JP2

rzetelna nauka wyprawy sportowe rozwój duchowy przyjazny klimat -20% z KDR

REKRUTACJA

Liceum Dwujęzyczne

Dzień otwarty w Liceum
Przyjdźcie i poznajcie naszą szkołę, kadre, program i uczniów podczas dnia otwartego w Dwujęzycznym Liceum **14 marca 2020, godz: 10:00**

Szkoła Podstawowa

Lekcje otwarte w Szkole Podstawowej
Zobacz Swoje dziecko podczas zajęć w naszej szkole podczas lekcji otwartych dla kandydatów do Szkoły Podstawowej.
11, 18 lub 25 marca 2020, godz: 10:00
Zapisy telefoniczne oraz drogą mailową.

Wyspa JP2 - zapraszamy!

Szkoła Podstawowa Dwujęzyczne Liceum Ogólnokształcące

ul. Radzywińska 118a, Warszawa
t. 789 340 135 e. szkola@wyspajp2.pl
www.wyspajp2.pl

pozostawać w relacji z uczniami – przyznaje Alicja Stokłosa, pedagog szkolny i terapeuta pedagogiczny. – Wszystkich zna się nie tylko z twarzy, ale też z imienia. Z większością mam okazję rozmawiać indywidualnie, towarzyszyć w sukcesach i trudnych chwilach.

Rodzina i szkoła katolicka mówią tym samym językiem.

WŁAŚCIWA HIERARCHIA

Ks. dr Sylwester Jeż zauważa, że szkoły katolickie od szkół świeckich odróżnia nacisk na wychowanie. Pole obserwacji ma szerokie – jest kościelnym kuratorem szkół katolickich, dyrektorem Centrum Edukacyjnego Archidiecezji Warszawskiej oraz dyrektorem Katolickiego Zespołu Edukacyjnego im. ks. Piotra Skargi.

– Nie twierdzą, że szkoły niekatolickie tego nie czynią, ale uważam, iż w szkołach katolickich jest większy nacisk na wychowanie w oparciu o konkretny program wychowawczy – w szkołach katolickich oparty na Ewangelii. Ewangelia uczy nas, że człowiek musi w życiu kierować się pierwszym i najważniejszym przykazaniem: będziesz miłował Pana Boga swego... Wychowując, uczymy właściwej hierarchii wartości, szacunku do Pana Boga, siebie samego i drugiego człowieka. Ważne jest przy tym, że kadra pedagogiczna to ludzie przekonani o wartości, których uczą, czyli ludzie wierzący. Kładziemy duży nacisk na świadectwo i akcentujemy to, formując naszych nauczycieli. Nikogo nie zmusimy, aby posłał dziecko do szkoły katolickiej – zaznacza ks. Jeż. – Jeśli ktoś do nas przychodzi, to ze świadomością,

że w tej szkole będziemy wychowywać dziecko w oparciu o Ewangelię. Jeśli tego nie akceptuje, to nie ma sensu by wybierał taką szkołę. Bywają rodzice, którzy mają pewien dystans do Kościoła i wybierają szkołę katolicką ze względu na dobrą opiekę, bezpieczeństwo, poziom nauczania. Rodzi się pytanie, czy nie będzie rozbieżności, gdy chodzi o wychowanie i proponowane wartości, między domem a szkołą. W takich sytuacjach mamy nadzieję, że obecność dziecka w szkole katolickiej pomoże całej rodzinie w relacjach z Panem Bogiem.

OKIEM RODZICÓW

Katarzyna i Rafał Szulejewscy, rodzice pięciorga dzieci, wybrali edukację w szkole katolickiej. – Współdziałanie rodziców i nauczycieli w sprawach wartości, umiejętność przełożenia ich na konkretne postępowanie – także własny przykład – podejście do drugiego człowieka i stosunek do pracy daje dziecku komfort i poczucie bezpieczeństwa: dorośli mówią jednym głosem, nie przeczą sobie wzajemnie. Także środowisko innych rodziców, mających podobne podejście do wiary i wychowania, pełni funkcję grupy wsparcia. Wszyscy jesteśmy po jednej stronie, po stronie naszych dzieci – zauważa Rafał Szulejewski. – W szkołach Stowarzyszenia Wspierania Edukacji i Rodziny „Sternik” mamy zróżnicowaną edukację: chłopcy uczą się z chłopcami, a dziewcz-

czynki z dziewczynkami. Z moich obserwacji wynika, że na pewnym etapie rozwoju młodego człowieka łatwiej nawiązuje się relacje z osobami tej samej płci, efektywniej też przebiega proces uczenia się. Nasze dzieci na każdym etapie edukacji, od przedszkola do liceum, lubią spędzać czas w szkole, ponieważ kojarzy im się ona z przyjaciółmi i przygodą. Tego im szczerze zazdrościmy.

Rafał Szulejewski podkreśla, że stworzenie takiego miejsca to zasługa współdziałania i zaangażowania nauczycieli, rodziców i dzieci. Bo przecież szkoły katolickie w swoim założeniu budują tak potrzebną dziś silną więź wszystkich grup, dla których wspólnym mianownikiem jest Ewangelia.

Na ten aspekt zwraca uwagę także ks. Jeż. – Jeśli dziecko jest z rodziny wierzącej i praktykującej, to zyskuje spójny system wychowawczy. Rodzina i szkoła mówią tym samym językiem, gdy chodzi o proponowany system wychowawczy i przekazywane wartości.

Nasz absolwent ma mocne podstawy wiary w Boga i ugruntowane poczucie wartości.

– Mamy stanowczo za mało szkół katolickich – ocenia ks. Jeż. – W Polsce jest ich ponad pięćset. We Francji – 8,5 tys. W Belgii katolickie szkoły podstawowe to ponad 60 proc. szkół. Różnica jest natomiast taka, że w naszych

szkołach możemy realizować program wychowawczy w oparciu o Ewangelię. Tam jest to niemożliwe, trzeba dostosować się tak, aby szkoła była dostępna również dla osób niewierzących.

REKLAMA

STERNIK PRUSZKÓW

REKRUTACJA
(22) 256 22 25
537 399 295
zapisy@sternikpruszkow.edu.pl

OD PRZEDSZKOLA DO MATURY

www.promienie.edu.pl
sternikpruszkow.edu.pl
loprzyzmat.edu.pl

Marek Jurek

Nie wolno głośno mówić

Proces Fuszara vs. Wielodzietni – pisałem o nim w ubiegłym tygodniu – to kliniczna ilustracja zaawansowanego liberalizmu. Pani polityk domagająca się osobistego – i ideologicznego – immunitetu na krytykę swojej działalności i poglądów chce ograniczać i karać działania podejmowane przez stowarzyszenie społeczne w interesie publicznym, w obronie konstytucyjnych praw rodzinnych.

Małgorzata Fuszara wszczęła proces przeciw Stowarzyszeniu Rodzin Wielodzietnych Warszawy i Mazowsza, gdyż w ich liście ostrzegającym szkoły przed homoseksualną indoktrynacją pod pretekstem „niedyskryminacji” działalność i poglądy byłej minister zostały wymienione jako przykład, po pierwsze, gender jako rzeczywistej treści ideologii „niedyskryminacji” i, po drugie, rosnących wpływów politycznych zwolenników tej teorii.

Wielodzietni chcą jedynie krytykować założenia i politykę byłej minister – a pani Fuszara chce ich za to karać. Rzecz jest – w wolnym państwie, w kategoriach demokracji czy wreszcie deklarowanej „niedyskryminacji” właśnie – trudna do pojęcia. Tłumaczy ją jedno: gdy racje krytyki są oczywiste, rzecznikowi krytykowanej polityki pozostają jedynie represje.

W czasie procesu Waldemar Wasiewicz, prezes Stowarzyszenia [rozmowa w poprzednim numerze „Idziemy” – przyp. red.] wykazał, że pani minister, oficjalnie patronując konferencjom o „nienormatywnych praktykach ro-

dzinnych”, w ogóle nie chciała zajmować się upośledzeniem społecznym rodzin wielodzietnych. A przecież rodziny te stanowią oczywistą mniejszość – co w samo w sobie powinno budzić zainteresowanie ministra ds. równouprawnienia. Ponadto w sposób szczególny

realizują one uznaną konstytucyjnie wartość rodzicielstwa.

Pani minister odpowiedziała jednak, że się tym nie zajmowała, ponieważ zajmowała się tym, do czego zobowiązywał ją urząd. Już choćby to stanowisko pokazuje, jak bardzo minister Fuszara urząd pomylił się z ideologią. Minister patronowała promocji „nienormatywnych praktyk rodzinnych” (podczas gdy nasza konstytucja i prawo wyraźnie uznają i potwierdzają normy życia rodzinnego, jak wierność – w kodeksie cywilnym, czy rodzicielstwo – w konstytucji), a jednocześnie nie wyraziła żadnego nie tylko zaangażowania, ale zainteresowania potrzebami i statusem społecznym rodzin wielodzietnych, do czego zobowiązuje wszystkie urzędy Rzeczypospolitej sama konstytucja.

Grzegorz Strzemecki, wiceprezes Stowarzyszenia, wykazał na rozprawie, że minister Fuszara traktuje jako dyskusyjny powszechny prawny zakaz kazirodztwa. Wypowiadając się w tej kwestii, minister zasugerowała, że właściwie kontrola genetyczna mogłaby zastąpić wykluczający zakaz, sugerując jednocześnie, że to genetyka jest jedyną podstawą wykluczającą znoszenie barier seksualnych... Dajmy już spokój, bo wstyd rekonstruować tę „logikę”; warto natomiast zastanowić się, co jej rzecznicy chcą zrobić z życiem rodzinnym i społeczeństwem. I tym bardziej warto zrozumieć, dlaczego chcą, by o ich działalności nie wolno było głośno mówić.

Oświadczenie abp. Głódzia

Po raz kolejny został przeprowadzony przez niektóre media brutalny atak na moją osobę. W używanej przez nie narracji w sposób wyraźny uwidaczniają się próby podjudzania opinii publicznej do nienawiści względem mnie przez stosowanie manipulacji i rozpowszechnianie niesprawdzonych informacji.

Chcę podkreślić, że nie wykażalem żadnej opieszałości w sprawie jakichkolwiek duchownych, którzy dopuścili się przestępstwa. Prowadzone są one zgodnie z procedurami określonymi przez

Stolicę Apostolską i Konferencję Episkopatu Polski.

W związku z tym, że moje bezpieczeństwo i życie zostało zagrożone, a także stan mojego zdrowia spowodowany chorobą nowotworową nieustannie się pogarsza, będę zmuszony wystąpić na drogę działań prawnych. Taką możliwość otwiera przykład św. Pawła Apostoła, który w sytuacji zagrożenia życia skorzystał z obowiązującego wówczas prawa (zob. Dz 25,1-12).

+ Sławoj Leszek Głódź

Arcybiskup
Metropolita Gdański

Oświadczenie nuncjatury

Wobec wiadomości medialnych rozpowszechnianych w ostatnich dniach Nuncjatura Apostolska oświadcza, co następuje:

1. Do chwili obecnej nie otrzymała żadnej informacji, że Stolica Apostolska podjęła decyzję o wysłaniu wizytatora apostolskiego w celu zweryfikowania sytuacji w Archidiecezji Gdańskiej. Dlatego zarówno ta wiadomość, jak i sugerowanie osoby abp. Charlesa Scicluny, metropolity Malty i sekretarza pomocniczego Kongregacji Nauki Wiary, jako wizytatora apostolskiego, są pozbawione podstaw.

2. Nuncjatura Apostolska potwierdza, że wszelka korespondencja za lub przeciw posłudze arcybiskupa gdańskiego jest regularnie wysyłana do kompetentnych dykasterii Stolicy Apostolskiej. Nuncjatura Apostolska nie jest bowiem organem orzekającym i decydującym w sprawach dotyczących biskupów, duchowieństwa lub zakonników działających w Polsce. Ta funkcja w sposób jednoznaczny leży w gestii organów Stolicy Apostolskiej.

3. Jednym z zadań powierzonych przedstawicielowi papieskiemu przez Kodeks Prawa Kanonicznego jest znalezienie godnych i odpowiednich kandydatów do urzędu biskupiego, a zatem „przesyłanie lub proponowanie Stolicy Apostolskiej nazwisk kandydatów, jak również przeprowadzanie procesu informacyjnego odnośnie do kandydatów, z zachowaniem norm wydanych przez Stolicę Apostolską” (kan. 364 §4). W związku

z powyższym, na polecenie Stolicy Apostolskiej, od kilku miesięcy trwają konsultacje z biskupami, kapłanami i wiernymi świeckimi Archidiecezji Gdańskiej oraz innych diecezji polskich w celu wyłonienia następcy abp. Sławoja Leszka Głódzia. Mianowanie i moment ogłoszenia nowego arcybiskupa należą wyłącznie do najwyższych władz Kościoła.

4. „Głównym zadaniem legata papieskiego jest zacieśnianie i umacnianie coraz bardziej więzów łączących Stolicę Apostolską z Kościołami partykularnym” (kan. 364). W tym celu Nuncjusz Apostolski w Polsce regularnie odwiedza biskupów polskich i ich diecezje, zarówno przy okazji szczególnie znaczących uroczystości diecezjalnych, jak i za każdym razem, gdy biskupi proszą o jego obecność. Nuncjusz Apostolski odwiedził Archidiecezję Gdańską i abp. Sławoja Leszka Głódzia, tak jak zwykło to czynić wobec wszystkich innych hierarchów w Polsce.

5. Nuncjatura Apostolska potwierdza, że w marcu odbędzie się spotkanie z grupą wiernych z Archidiecezji Gdańskiej. Również w poprzednich miesiącach Nuncjusz Apostolski spotkał się z wieloma kapłanami, zakonnikami i wiernymi świeckimi z tej archidiecezji.

6. Nuncjatura Apostolska prosi wszystkich o duchowe wsparcie, aby mogła kontynuować swoją misję w spokojny i bezstronny sposób dla dobra całego Kościoła w Polsce.

Warszawa, 27 lutego 2020 r.

Opinia czy prawda?

ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski

W ostatnich dziesięcioleciach Amerykanie reagują coraz bardziej alergicznie na wszelkie twierdzenia, że konkretne zachowanie, a zwłaszcza zachowanie seksualne, niezależnie od czasu i miejsca są zawsze dobre lub złe. Nikt nie chce być oceniany przez innych, przynajmniej nie tak, aby to widziało. Tak twierdzi emerytowany arcybiskup Filadelfii Charles Chaput.

Wskazuje, że już dzieci są „nastawiane na dwójmyślenie”. Dorastający uczniowie przyswajają sobie w szkole zasady zachowania i wzajemnego poszanowania. Zawsze tak było, ale dziś uczą się jeszcze czegoś: że zasady te w gruncie rzeczy to tylko opinie. W praktyce uczniowie dowiadują się, że jedynymi twierdzeniami zasługującymi na miano „prawdy” są te, których można dowiedzieć empirycznie. Zasady moralne, takie jak zawarte w Dziesięciu Przykazaniach, w rzeczywistości nie kwalifikują się jako „prawdy” – są tylko opiniami.

Tracąc niezmienną definicję prawdy o człowieku, wcześniej czy później tracimy także poczucie dobra i piękna. A to dlate-

Wiara w obiektywną prawdę łączy się z systemem moralnym dobra i zła.

go, że wiara w obiektywną prawdę łączy się w sposób naturalny z systemem moralnym dobra i zła. A ten stanowi szkielet społeczeństwa. Podtrzymuje wszystkie cnoty i sensowne plany, pomagając ludziom budować przyzwoite życie wspólne. Bez mocnego przekonania, że zasady uczciwości moralnej są prawdziwe i tym samym obowiązują zawsze i wszędzie, tylko nieliczni będą w stanie przewycięzać pokusy dostosowania własnej oceny moralnej do tego, co akurat jest korzystniejsze lub przyjemniejsze.

Szkody wyrządzone moralnemu rozumowaniu dziecka nie ograniczają się do pojedynczego ucznia. Kiedy dziecko dorasta i wchodzi w interakcje z innymi, odciskają one piętno na całym społeczeństwie. Szybko też człowiek odkrywa, że na opinie innych można wpływać i je zmieniać. To znaczy, że reguły społeczeństwa są w rękach tego, kto potrafi zręcznie manipulować.

Abp Chaput konkluduje: „Sednem sprawy jest to, że rozumienie prawdy zawsze do pewnego stopnia zależy od autorytetów. Nikt nie jest całkowicie niezależny. Nie może dowiedzieć wszystkiego na własną rękę. Trzeba zaufać prowadzeniu innych. Ogromne znaczenie ma to, komu i czemu się ufa. W życiu Ameryki demokracja i kapitalizm, mimo swoich zalet, mają tendencje do zastępowania dawnych autorytetów – rodziny, wiary religijnej i innych instytucji – opinią publiczną i siłami rynku”. Do obaw arcybiskupa można dodać, że Ameryka jest dziś, niezależnie czy to się podoba lub nie, autorytetem dla znacznej części świata.

1

Prawdziwa władza jest służbą

Barbara
Sułek-Kowalska

Tytułowe sformułowanie jest żadną aluzją polityczną, choć jeśli ktoś

chciałby wykorzystać te słowa w rozmowie z politykiem, nie mam nic przeciwko temu. Zwłaszcza że ich autorem jest sam papież Franciszek. Zdanie pochodzi z czasów, kiedy Jorge Mario Bergoglio, jeszcze jako arcybiskup, a później kardynał, był metropolitą Buenos Aires, i stało się tytułem zbioru jego kazań, konferencji i listów na temat edukacji, katechezy i wychowania oraz świata kultury, w tym kultury narodowej. Kardynał Bergoglio stale powraca tam do kwestii – jak pisać we wstępie argentyński wydawca – „tworzenia wspólnoty obywatelskiej”, wzywając do

„pokazywania radości i satysfakcji płynącej ze wspólnego budowania domu, naszej ojczyzny”. Przypomina, że „chodzi o rewolucję opartą na społecznej więzi płynącej ze służby. Prawdziwą władzą jest służba”. Naszym zadaniem – uczy – jest „wejście w przestrzeń służebności, w obszar naszej troski o wspólne dobro; dobrem tym jest zaś prawdziwa ojczyzna”.

Książka ukazała się w Polsce w 2013 r., jako jedna z kilku pozycji pokazujących drogi myślenia i nauczania nowego – wtedy – papieża. Były też „Wymagania i pasja. O wychowaniu chrześcijańskim”, skierowana głównie do wychowawców chrześcijańskich, pełna praktycznych porad, szacunku i zrozumienia dla ciężkiej pracy nauczycieli i katechetów, ale też pełna optymizmu i płynącej

z głębi wiary nadziei. Była książka „Otwarty umysł – wierzące serce. Rekolekcje Ojca Świętego Franciszka” ze wstępem abp. José Marí Aranceda, metropolity Santa Fe de la Vera Cruz, który napisał, że „książka ma charakter świadectwa – można powiedzieć, że przekazuje lata doświadczeń zdobytych podczas życia i pracy kapłana, nauczyciela i pastora”. Była książka „Zepsucie i grzech” o grzechu korupcji zżerającej społeczeństwo argentyńskie. W każdej z tych książek znajdziemy teksty płynące z głębokiej wiary, znajomości Pisma Świętego, mocno zakorzenione w argentyńskiej tradycji i literaturze. Pisałam o nich zarówno wtedy, w 1913 r., jak i w kolejnych latach, odwodząc się niejednemu raz do ich bogatych treści. Nasz tygodnik był patronem medialnym tych edycji.

I w każdej z tych książek – w niezliczonych kazaniach, listach, rozważaniach i konferencjach – kard. Bergoglio wracał do encyklik, adhortacji i innych tekstów Jana Pawła II. W niczym jednak nie przeszkodziło to – także niezliczonym – ludziom złej woli oraz zwyczajnym niedoukom w lansowaniu szkalującej papieża Franciszka tezy o jego rzekomym niechętnym stosunku do nauczania Jana Pawła II. Zapewne nawet teraz, kiedy włoskiemu księdzu opowiedział o swoich fascynacjach postacią papieża Polaka – pisaliśmy o tym kilka tygodni temu i wracamy do tematu w tym numerze – znajdują się publicyści, także w koloratkach, którzy dalej będą powtarzać swoje tezy. A za nimi naiwni, którym nie przyjdzie do głowy, że można sięgnąć do źródeł. Z okazji siódmej rocznicy pontyfikatu Franciszka, na przykład.

1

Człowiek papieża

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Ciekawa jestem Księdza opinii na temat papieża Franciszka. Mam odczucie, że Ksiądz broni papieża, ale go też nie cytuję. Słyszałam, że księża nie czują się lubiani przez papieża, bo ich krytykuje.

Wspominam, jak podczas pontyfikatu Jana Pawła II wracały słowa „Piotr naszych czasów”. Minęło kilkanaście lat. Na obecne „nasze czasy” wikariuszem Chrystusa i następcą Piotra jest papież Franciszek. Nie rozważam więc tak mocno papieskich przymiotów osobistych, dyplomacji czy poglądów politycznych. Te u różnych papieży przez dwadzieścia wieków bywały różne. Uznaję jako rzymski katolik kompetencje konklawne, grona wybranego z wybranych. Jako katolik nie podważam też wiarygodności i nieomyłności papieża opisanej przez Vaticanum I. Papieża kontestują prawosławni czy protestanci. Ja jestem katolikiem, a więc „papistą”, „papieżnikiem”. Posłuszeństwo Kościołowi odróżnia mnie od innych wyznań chrześcijańskich. Rozważam więc, jak mogę najlepiej dla ratunku mojej duszy skorzystać z tego pontyfikatu. Jak ja mam odebrać charyzmat papieża tych czasów? Jego słowa i gesty powinienem rozważyć jako gesty proroka. Co Pan Bóg chce mi

i nam wszystkim powiedzieć przez dokumenty i zachowanie papieża Franciszka? Mam ten pontyfikat przyjąć z otwartością na działanie Ducha Świętego i bojaźnią Bożą. Bojaźnią, żeby odrzucając papieża, nie odrzucić samego Chrystusa. Bałbym się publicznie naruszać autorytet papieski i występować przeciwko jedności Kościoła. Wyrażałbym brak zaufania do prowa-

dzenia Kościoła przez Ducha Świętego. Za jedność z papieństwem tysiące ludzi cierpiało prześladowania.

Co więc praktycznie odbieram jako przesłanie Franciszka dla mnie? Wezwanie, żebym przekazywał radość, prostotę i świeżość Ewangelii. Kiedy słyszę doniesienia o niecodziennych słowach czy gestach papieża, pytam: a co by zrobił w tej sytuacji Pan Jezus? Jak by się zachował np. wobec wyznawców islamu? Czy byłby bardziej wymagający, czy cieplejszy, czy taki jak papież Franciszek? Sięgnąłem też do tekstów papieskich. Starałem się zaczerpnąć coś dla siebie. Istnieje ludzka pokusa, aby kogoś „przylapać na słowie”. Ja próbowałem być czytelnikiem życzliwym, świadomym, że jest to tekst „Piotra moich czasów”. Umocniły mnie owe teksty w szukaniu większego miłosierdzia Boga i większej życzliwości wobec ludzi. A jakiegokolwiek krytyki papieskie wobec księży odnoszę do siebie. Zwłaszcza przestrozę, abym jako ksiądz, czyli niosący miłosierdzie Jezusa, w swojej instytucjonalnej funkcji nie był kimś, kto od Jego miłosierdzia oddala.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

PRAWDA ZWYCIĘŻYŁA

„Gdyby tego dnia któraś z moich córek miała gorązkę... Gdyby nie zachciało mi się pić... Gdybym wyparła się mojego chrześcijaństwa i przeszła na islam – nie byłoby mnie tu teraz” – wspomina w książce „Nareszcie wolna” Asia Bibi, chrześcijanka z Pakistanu, przez prawie 10 lat więziona w celi śmierci.

Jej dramat rozpoczął się 14 czerwca 2009 r., kiedy pracowała w polu z sąsiadkami, muzułmankami. Napiła się wody z tego samego kubka, co one, i z tego powodu została przez nie oskarżona o bluźnierstwo wobec Mahometa – za co w Pakistanie prawo przewiduje surowe kary. Po pięciu dniach trafiła do więzienia, by prawie półtora roku czekać na rozprawę sądową, która zakończyła się wyrokiem śmierci. Asia Bibi była nakłaniana do zmiany religii, co spowodowałoby natychmiastowe

uwolnienie. Nie wyrzekła się jednak Jezusa.

Dwukrotnie odwoływała się od wyroku. Za pierwszym razem Sąd Najwyższy Pakistanu podtrzymał wyrok śmierci, za drugim, po zmianie władz – 31 października 2018 r. – ponownie rozpatrzył sprawę. Stwierdził liczne uchybienia w poprzednim postępowaniu i brak jednoznacznego dowodu winy. Uniewinniona kobieta jeszcze przez ponad sześć miesięcy była przez pakistański rząd ukrywana przed islamskimi ekstremistami czyhającymi na jej życie, by wreszcie dołączyć do swojej rodziny w Kanadzie. Wciąż nie czuje się bezpieczna.

Tej historii nie powinno się jednak opowiadać w skrócie. W demokratycznym kraju niewinna osoba czekała na wolność przez niemal dekadę. Pozostawiła w domu męża i dwie córeczki, które, gdy wyszła z więzienia, zastała już doro-

słe. Spędziła te lata w celi bez okien, tak małej, że kiedy rozkładała ręce, mogła dotknąć przeciwległych ścian. Przez większość czasu nie miała dostępu do bieżącej wody. Była poniżana, a nawet bita przez strażników. Na każdy dźwięk otwierania drzwi zrywała się ze strachem, czy nie zabierają jej właśnie na egzekucję.

Ta książka powinna znaleźć się w biblioteczce każdego chrześcijanina. Z powodu łez napływających do oczu nie

czyta się jej łatwo, choć jest spisana lekkim językiem przez Anne-Isabelle Tollet. Ta francuska dziennikarka prosiła o pomoc dla Asii Bibi władze wielu państw i ONZ, konsultowała się z papieżami, a przede wszystkim poruszyła miliony zwykłych ludzi, którzy w ramach solidarności fotografowali się ze szklanką wody i podpisywali petycje o uwolnienie skazanej. Dzięki tej książce możemy poczuć, że nasz głos się liczy, kiedy działamy razem. Możemy także zobaczyć, że prześladowani chrześcijanie to nie bezosobowe tysiące. Każdy z nich ma twarz – boi się, tęskni, odczuwa ból i poniżenie, nieraz przeżywa zwątpienie, czy zostanie uwolniony.

Tygodnik „Idziemy” objął nad książką patronat medialny.

Barbara Wiśniowska

Asia Bibi, Anne-Isabelle Tollet, „Nareszcie wolna!”, przekład Dorota Zańko, Esprit, Kraków 2020, 245 s.

Parafia ma szczególnego patrona, który przemawia do wiernych bardzo często przez liturgię Słowa Bożego – podkreśla ks. kanonik Sławomir Safader, proboszcz z Zakrętu.

Przez Zakręt przebiegają dwie drogi krajo-
we: Warszawa-Lublin i Warszawa-Terespol. Podróżujący samochodem w kierunku Miń-
ska Mazowieckiego lub Warszawy nie może
nie zauważyć górującej nad okolicą świątyni
o dwóch wieżach, z których każda zwieńczona
jest krzyżem. To kościół parafialny św. Pawła
Apostoła w diecezji warszawsko-praskiej, de-
kanat Sulejówek.

Kościół ładnie się
prezentuje. Jest stylo-
wy, neobarokowy, wieże
wystają ponad pola i bu-
dynki i górują nad oko-
licą. – Kiedy zobaczyłem
pierwszy raz te krzyże na
wieżach, wysłałem do

ks. Tadeusza Firysiuka SMS z gratulacjami,
że „bardzo pięknie wyglądają”. Te wieże po-
 prostu podnosiły na duchu – mówi ks. Safa-
 der, proboszcz parafii od 30 grudnia 2018 r.
 Z uznaniem wyraża się o pierwszym proboszc-
 zu, ks. Firysiu, doceniając jego trud budo-
 wania, który pochłonął dużo potu, bo kłopotu
 przy budowaniu – podkreśla – jest niemało.

Starania o utworzenie ośrodka duszpaster-
 skiego w Zakręcie rozpoczął w 1992 r. ks. Jó-
 zef Iwaniuk, proboszcz ze Starej Miłosny, jego
 dzieło kontynuował ks. Jerzy Banak, potem
 ks. Józef Podkoński, a następnie ks. Tadeusz
 Firysiu. Parafię erygował dekretem z 3 maja
 1996 r. bp. Kazimierz Romaniuk, ówczesny

U św. Pawła Apostoła tekst i zdjęcia Jacek Kalinowski

ordynariusz warszawsko-praski, na prośbę
ks. Firysiuka. Została ona wydzielona z czę-
 ści terenów parafii Najświętszego Serca Pana
 Jezusa w Starej Miłosni i św. Wojciecha Bi-
 skupa i Męczennika w Wiązownie.

Budowę kościoła rozpoczęto w 2000 r., we-
 dług projektu architekt Ewy Bednarz, zmie-
 nionego przez Jana Golca. Jan Paweł II pod-
 czas ostatniej pielgrzymki do Polski w 2002 r.
 poświęcił na Błoniach Krakowskich trzy dzwo-
 ny do tej świątyni: Paweł, Maria i Juda Tade-
 usz. Błogosławieństwo kościoła odbyło się
 29 czerwca 2009 r., tj. w pierwszą rocznicę in-
 gresu abp. Henryka Hosera SAC do diece-
 zji warszawsko-praskiej, w dniu zakończeniu

Roku św. Pawła Apostoła
 oraz w dniu odpustu
 parafialnego.

– W parafii posługuje 15
 ministrantów, w tym jeden
 kandydat na lektora. Są przy-
 miarki, aby przed Wielkono-
 cą powstała grupa bielanek,
 jest Odnowa w Duchu Świę-
 tym, róże różańcowe, w tym rodziców modlą-
 cych się za dzieci – wylicza ks. Safader. Działają
 jeszcze dwie grupy: czteroosobowa utrzymująca
 porządek w świątyni oraz przygotowująca róż-
 nego rodzaju dekoracje w kościele.

W ubiegłym roku 33 dzieci przystąpiło do
 Pierwszej Komunii Świętej. W tym roku do
 bierzmowania przygotowuje się 60 dziewcząt
 i chłopców. Parafia liczy około 2,8 tys. wier-
 nych, duża ich liczba przyjmuje Komunię Świę-
 tą, co stawia parafię pod względem communi-
 cantes na pierwszym miejscu w dekanacie.

– Chciałbym, żeby tu było zgromadzenie
 zakonne siostr, które by modlitwą wyprasza-
 ły łaski dla tej młodej parafii, dla konsolidacji

i oddziaływania duchowego – zdradza swoje
 marzenia proboszcz – żeby tu było centrum
 duchowe, a nie tylko punkt sakramentalny.
 To wynika ze słów biskupa, który powiedział
 podczas Mszy Świętej pogrzebowej ks. Firy-
 siuka: „Kościół materialny jest, teraz trzeba
 budować kościół duchowy”.

Ale ks. Safader mówi też o kolejnych po-
 trzebach: przydałby się katecheta z tego te-
 renu, który na miejscu byłby przykładem dla
 młodzieży, równie potrzebny byłby wikariusz.

Proboszcz oprócz typowej posługi kapła-
 na wciąż musi myśleć o koniecznych pracach:
 trzeba ujednolicić styl kościoła, nad czym pra-
 cuje pani architekt. Rozważany jest pomysł
 dwóch szerokich drewnianych kłęczników ko-
 munijskich, bo takie są oczekiwania wiernych.
 Planowanych jest również kilka prac budowla-
 nych na zewnątrz kościoła, w wyniku których
 poprawi się estetyka i funkcjonalność. Ksiądz
 Safader podkreśla ofiarność wiernych, dzie-
 ki którym ostatnio udało się naprawić prawie
 połowę dachu kościoła, zostało także ufundo-
 wane dodatkowe oświetlenie ołtarza główne-
 go, chodnik do zakrystii i nowe nagłośnienie.

We wnętrzu kościoła, na posadzce zwraca
 uwagę piękny medalion upamiętniający św.
 Pawła Apostoła z księgą i mieczem. Pod ob-
 razem Jezusa Miłosiernego znajdują się reli-
 kwie św. Jana Pawła II, św. Faustyny Kowal-
 skiej, bł. Jerzego Popiełuszki i bł. Honorata
 Koźmińskiego.

– Listy św. Pawła czytane są podczas liturgii
 niemal w każdą niedzielę. Często nawiązuję
 do św. Pawła w kazaniach, a do listów Apo-
 stoła Narodów z czasem się dojrzuje – mówi
 ks. Safader. – Nasz patron czuwa nad budują-
 cą się wspólnotą.

W SKRÓCIE

■ **Msza Święta w intencji papieża.**

W przeddzień siódmej rocznicy wyboru Franciszka, 12 marca o godz. 17.30 w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie zostanie w intencji Ojca Świętego odprawiona Msza Święta koncelebrowana z udziałem episkopatu Polski.

■ **Adoracja krzyża w kościele seminaryjnym.**

W każdy piątek Wielkiego Postu o godz. 20 w kościele seminaryjnym przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54 w Warszawie odbywa się adoracja krzyża, której towarzyszy hasło „Uwielbiamy tajemnicę wiary” – słowa wypowiedane przez kapłana w trakcie Mszy Świętej tuż po konsekracji.

■ **Gorzkie Żale i kazania świętokrzyskie.**

W tym roku kazania pasyjne podczas nabożeństw Gorzkich Żali w Bazylice Świętego Krzyża przy ul. Krakowskie Przedmieście 3 głosi ks. prof. Krzysztof Pawlina, rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie. Nabożeństwa odbywają się w niedzielę Wielkiego Postu o godz. 18. Z kolei studenci zapraszają w czwartki Wielkiego Postu o godz. 19.30 na nabożeństwo z możliwością indywidualnej adoracji oraz ucałowaniem relikwii Krzyża Świętego.

■ **Rekolekcje dla małżeństw „Czas to miłość”.**

Wydział Duszpasterstwa Rodzin AW zaprasza w dniach 13-15 marca o godz. 19 na rekolekcje, które odbędą się w Zgromadzeniu Zakonnym Sług Jezusa przy ul. Szkolnej 3 w Milanówku. Prowadzi ks. prof. Piotr Kieniewicz MIC, rekolekcjonista, bioetyk. Zapisy: tel. 22 53 17 244, od poniedziałku do piątku w godz. 9-14, lub mailowo: draw@mkw.pl. Koszt rekolekcji: 160 zł od osoby, w tym dwa noclegi i posiłki.

■ **Koncerty pasyjne.** W Bazylice Świętego Krzyża przy ul. Krakowskie Przedmieście 3 w Warszawie rozpoczął się 1 marca cykl koncertów, które będą odbywały się w każdą niedzielę Wielkiego Postu o godz. 17.

■ **Jutrznie wielkopostne.** Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży i skauti katolicki Wędrownicy zapraszają na jutrznie wielkopostne. Nabożeństwa będą się odbywać w poniedziałki i środy w parafii św. Wawrzyńca w Gliniance o godz. 7, we wtorki i czwartki o godz. 6.30 w parafii św. Hieronima w Starej Miłośni oraz w piątki o godz. 6.30 w parafii św. Wojciecha w Wiązownie.

■ **Szachowy Puchar Przymierza Rodzin.**

Stowarzyszenie Przymierza Rodzin zaprasza do udziału w Drugim Szachowym Pucharze PR, który odbędzie się w 15 marca w szkole przy ul. Grzegorzewskiej 10 w Warszawie. Organizatorzy zapraszają nauczycieli, uczniów, absolwentów, uczestników grup przy parafiach, członków rodzin. Szczegóły na: <http://szachyprzymierza.wikidot.com/>. Wydarzenie na Facebooku: <https://www.facebook.com/events/490102538297468/>.

fol. PAP/Przemysław Piątkowski

POBIEGLI Z PREZYDENTEM

Prezydent Andrzej Duda 1 marca uczestniczył w biegu „Tropem Wilczym” w Mińsku Mazowieckim. Bieg odbył się w ramach VIII Powiatowych Obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych organizowanych przez Fundację „Dziękujemy za Wolność”. Prawie 200 zawodników pobiegło alejkami

parku miejskiego, pokonując symboliczny dystans 1963 m lub dłuższy – 5 km. W całym kraju biegi „Tropem Wilczym” odbyły się w 365 miejscach, a na terenie powiatu mińskiego pamięć o żołnierzach wyklętych w ten sposób upamiętnili również mieszkańcy Halinowa i Sulejówka./amd

Ks. Mariusz Czyżewski (na zdjęciu), wicedyrektor Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Warszawsko-Praskiej, dotychczasowy wikariusz koadiutor MB Królowej Polskich Męczenników na Grochowie w Warszawie, 1 marca kanonicznie przejął parafię. – Księdza Mariusza znam z pracy w kurii, będzie wam dobrze służył swoim kaznodzieją i talentami, jest też świetnym kaznodzieją – mówił ks. Dariusz Szczepaniuk, kanclerz kurii warszawsko-praskiej, podczas Mszy Świętej w parafii.

Ks. Jan Sawicki, dotychczasowy wikariusz parafii NMP Matki Kościoła w Sulejówku, po śmierci ks. Wiesława Chrzęszcza 26 lutego został mianowany proboszczem parafii Wierzy Pańskiej w Aleksandrowie. Z kolei ks. dr Michał Dubicki, wikariusz pa-

NOWI PROBOSZCZOWIE

fol. Irena Świerdzewska

rafii św. Anny w Wilanowie, został proboszczem parafii Narodzenia NMP w Rososzy na miejsce zmarłego ks. kanonika Dariusza Kruszewskiego./is

LEKTORZY I AKOLICI

Boże Słowo jest źródłem wody, która się nigdy nie wyczerpie – podkreślił bp Marek Solarczyk w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Warszawsko-Praskiej, gdzie udzielił posługi lektoratu i akolitu klerykom trzeciego i czwartego roku. Bezpośrednim przygotowaniem do tego wydarzenia były trzydniowe rekolekcje, które poprowadził ks. Andrzej Muszala, wykładowca bioetyki na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie./mag

fol. Magdalena Groniek

fol. Magdalena Groniek

WARUNEK NAWRÓCENIA

W Środę Popielcową biskup warszawsko-praski Romuald Kamiński przewodniczył Mszy Świętej w parafii Matki Bożej Loretańskiej na Pradze w Warszawie. – Niech Wielki Post będzie czasem naszego powrotu do źródła życia, którym jest Bóg. Nie wszystko, co niesie świat, jest nam potrzebne, i nie wszystko przynosi nam pożytek – powiedział biskup. Podkreślił, że fundamentem nawrócenia jest pokora, czyli prawda o sobie./mag

ABP JĘDRASZEWSKI O NIEŻŁOMNYCH

W Sanktuarium św. Ojca Pio na Gocławiu w Warszawie odbyły się uroczystości patriotyczne związane z 67. rocznicą śmierci gen. Augusta Emila Fieldorfa ps. „Nil”, zastępcy komendanta głównego AK. Mszy Świętej przewodniczył abp Marek Jędraszewski, metropolita krakowski. W homilii podkreślił, że rok 1920, 17 września 1939 r. i Katyń to trzy wydarzenia, które w jakieś mierze symbolicznie tłumaczą los żołnierzy nieżłomnych, a pośród nich gen. Fieldorfa. Zwrócił uwagę, że nie byłoby Katynia – „prerażającej ofiary

fol. Magdalena Groniek

tysięcy najwspanialszych oficerów polskich” – gdyby nie to, że trwali oni i odrzucili kłamstwo, nie ulegając pokusie./mag

fol. Magdalena Groniek

OBRAZ KSIĘDZA JERZEGO

W Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych bp Marek Solarczyk przewodniczył Mszy Świętej w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku w Warszawie, świątyni-wotum za Cud nad Wisłą. Poświęcił tam obraz bł. Jerzego Popiełuszki. – Podobnie jak ci, których chciano wymazać z naszej pamięci, jest on dla nas świadkiem życia, które nie przemija, i miłości ojczyzny – powiedział./mag

fol. Magdalena Groniek

WYBRANIE KATECHUMENÓW

W I Niedzielę Wielkiego Postu w łódzkiej katedrze podczas Mszy Świętej celebrowanej przez metropolitę łódzkiego abp. Grzegorza Rysia miał miejsce obrzęd wybrania i uroczystego wpisania imienia dziewięciu katechumenów przygotowujących się do chrztu w Archidiecejalnym Ośrodku Katechumenalnym. Ich chrzest odbędzie się w Wigilię Paschalną./xpk

fol. ks. Paweł Klys

WYNAGRODZENIE I POST

W dzień Ogólnopolskiej Modlitwy Wynagradzającej i Postu za grzechy wykorzystywania seksualnego osób małoletnich przez niektórych duchownych modlitwa prześlagała na w diecezji warszawsko-praskiej odbyła się 28 lutego w katedrze św. Floriana. Nabożeństwu Drogi Krzyżowej przewodniczył bp Romuald Kamiński. Podkreślił, że trzeba walczyć z wszelkimi nadużyciami, we wszystkich środowiskach./mag

REKLAMA

PIELGRZYMKA PO EUROPIE

Sekcja Pielgrzymkowa przy parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Mińsku Mazowieckim, ul. Kościelna 1, organizuje

w dniach 26 czerwca – 10 lipca 2020 r.

cena 1400 zł + 580 euro

(piętnaście dni) pielgrzymkę autokarową.

W programie: Niemcy (Saksonia Szwajcarska, Norymbergia), Francja (Strasbourg-Lyon), Hiszpania (Costa Brava – cztery dni wypoczynku), Montserrat-Barcelona), Francja (Bordeaux, Lisieux, Pontmain, Mont San Michel, Paryż), Belgia (Bruksela), Księstwo Luksemburga, Kolonia (Niemcy).

Blisze informacje i zapisy: 606 830 700, 48 363 50 24
www.pielgrzymki-minskamaz.pl

Dzień pokutny duchowieństwa

W konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku w Warszawie odbył się Wielkopostny Dzień Pokutny Duchowieństwa Diecezji Warszawsko-Praskiej. Nabożeństwu przewodniczył bp Romuald Kamiński. Katechezę asceetyczną wygłosił ks. dr hab. Andrzej Najda, kierownik Katedry Teologii Systematycznej Małżeństwa i Rodziny na UKSW, biblista i pastoralista. Zjazd zwieńczyło odśpiewanie Gorzkich Żali przed Najświętszym Sakramentem. Liturgii przewodniczył bp Marek Solarczyk.

Ks. Najda podkreślił, że kapłan jest przede wszystkim sługą Boga i ludzi.

Niezwykła Droga Krzyżowa

fot. Irena Świerdzewska

Sam Prymas Wyszyński – czysto odtworzonym głosem – prowadził w piątek 28 lutego rozważania pierwszej wielkopostnej Drogi Krzyżowej ulicami Starego Miasta w Warszawie – od kościoła Nawiedzenia NMP do archikatedry św. Jana Chrzciciela. Uczestniczyło w niej ponad 1,5 tys. mieszkańców stolicy pod przewodnictwem bp. Piotra Jareckiego.

Trzy ostatnie stacje miały miejsce w archikatedrze, gdzie przy wejściu czekał krzyż Baryczków – po półrocznej renowacji. Z wielkim wzruszeniem witał go katedralny proboszcz ks. Bogdan Bartold. W niesienie krzyża włączyła się sędziwa Barbara Gancarczyk-Piotrowska ps. „Pająk”, która z Teresą Potulicką pomagały ks. Wacławowi Karłowiczowi ratować krzyż z płonącej katedry w czasie powstania warszawskiego.

Ks. Mirosław Nowak, dyrektor Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, zauważył, że

sens powrotu cudownego krucyfiksu po renowacji można odczytać w podobnym wymiarze jak powrót krucyfiksu do odbudowującej się katedry w 1945 r. – Warto spojrzeć na to wydarzenie także jako na wezwanie do zmartwychwstania ze zgłiszczy i ruin, które być może dotyczą dziś naszego życia społecznego i duchowego – powiedział.

Tak jak każdego 28. dnia miesiąca odbyły się duchowe przygotowania do beatyfikacji sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego. Mszy Świętej przewodniczył bp Rafał Markowski. Wykład o Prymasie Tysiąclecia wygłosiła dr Ewa K. Czaczkowska.

Do północy trwało czuwanie i modlitwa przy cudownym krucyfiksie Baryczków.

Irena Świerdzewska

Dom Caritas w Wołominie

Nowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Wołominie dla osób niepełnosprawnych ze sprzężeniami oraz dotkniętych autyzmem otworzyła Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej. Placówkę przy ul. Mieszka I poświęcił 25 lutego bp Marek Solarczyk.

– Żaden inny ośrodek nie chciał nas przyjąć, ponieważ to „najtrudniejsze przypadki”. Cieszymy się, że w końcu jest miejsce obok nas, gdzie nasze dzieci mają szansę dalej się rozwijać. To niezwykle ważne, by wyszły z domu i uczyły się żyć z innymi. Uspołecznianie nie jest jednak procesem szybkim i łatwym. Cieszymy się więc z każdej nowej umiejętności, jaką zdobywają, a tu mają ku temu możliwości – powiedziała Barbara Lewandowska.

W ŚDS zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku, w godz. 9-19 pod okiem fachowej kadry terapeutycznej, psychologa i fizjoterapeuty. – Można korzystać z pracowni muzycznej, plastycznej, komputerowej, rehabilitacyjnej oraz kuchni – poinformował dyrektor placówki Norbert Wielgos, podkreślając, że planowane jest także stworzenie małego ogródka.

fot. Magdalena Groniek

– Mam nadzieję, że będzie to prawdziwy dom, gdzie na pierwszym miejscu będzie szacunek i dobro drugiego człowieka – wskazał bp Marek Solarczyk. Podkreślił, że osoby niepełnosprawne ze sprzężeniami mają wiele do zaoferowania społeczeństwu. – Uczą nas autentyczności, szczerości i prawdziwej radości. Przy nich człowiek przypomina sobie, co w życiu jest ważne – zauważył biskup. Wyraził jednocześnie nadzieję, że ośrodek będzie również wsparciem dla rodziców, by mogli odpocząć czy mieli czas na załatwianie spraw związanych z codziennym życiem./mag

fot. Magdalena Groniek

– W jakiej mierze kierujemy się tym, czego chce od nas Bóg? Czy żyjemy pod Jego spojrzeniem, czy raczej staramy się przypodobać otoczeniu, środowisku, parafii czy innym ludziom, licząc na pochwałę i poklask? – pytał. – Coraz powszechniejszy indywidualizm nie sprzyja temu, ale potrzebujemy życia wspólnotowego, wymiany doświadczeń, zwykłych ludzkich relacji – dodał. Przypomniął, że kapłan powinien „myśleć Kościołem”, a nie iść z duchem tego świata. Zwrócił uwagę, że troska o życie duchowe wymaga rezygnacji z tego, co człowieka zniewala, osłabia jego czujność, oddala od Boga i odsuwa od realizacji powołania. Podkreślił, że fundamentem życia wiary jest pokora. – Człowiek uczy się jej, rozważając majestat Boga i znikomość tego co ziemskie oraz poznając własną słabość. Dochodzi się do niej, pokładając całą nadzieję w Bogu, a nie we własnych zdolnościach czy możliwościach – powiedział./mag

ŻEGNAMY KAPŁANA

Uroczystości pogrzebowe ks. kanonika Wiesława Chrzążcza, zmarłego 20 lutego w wieku 63 lat, odbyły się 25 lutego w parafii Wierzy Pańskiej w Warszawie-Aleksandrowie. Mszy Świętej przewodniczył bp Romuald Kamiński w koncelebrze z bp. Rafałem Markowskim. Modliło się około 50 kapłanów, licznie przybyli wierni.

foto: <https://pl-facbook.com/bprkaminski/>

– Z naszego domu, z naszej rodziny, z naszej wspólnoty parafialnej, także z szeregów rodziny ziemskiej i kapłańskiej, odchodzi do domu Ojca nasz brat, ks. Wiesław. Nagle przyszło załamanie zdrowia, stajemy bezradni. I przyszła śmierć. Mówimy: „Mógłby jeszcze żyć, pracować, służyć temu ludowi”. Wszystko to prawda. Tych spraw nigdy tutaj na

ziemi nie ogarniemy. To jest tajemnica, która jest w posiadaniu Boga – powiedział bp Kamiński.

Wzruszające pożegnanie przygotowali parafianie: „Kochany Księżu Proboszczu! Wciąż nie możemy uwierzyć, że odszedłeś, że nie staniesz już przed nami ze swoim słowem. Nie przyjdiesz do chorych, nie dokończysz kolędy. Dzieś lat w naszej parafii – Twojej pracy serca, zaangażowania, modlitwy za nas. To tysiące Mszy Świętych, śluby, chrzty naszych dzieci, rocznice. To słowo Twoje do nas. Słowo odważne, czasem niewygodne. Mówiłeś prawdę prosto w oczy, mówiłeś głośno o niesprawiedliwości i że nie zgadzasz się na zło. Zmiękczałeś nasze serca i próbowałeś przebić się przez nasze twarde skorupy. Chciałeś dobrze nas prowadzić, byśmy odważnie szli przez życie nie odwracając oczu. Zawsze blisko Chrystusa. Dziś, kiedy nie ma Cię już z nami, dziękujemy za każde słowo, pamięć w modlitwie, życzliwość, za Twój czas i że nie było Ci wszystko jedno. Za wkład w budowanie naszej społeczności, za nieustanne budzenie naszych sumień i pokazywanie drogi do Jezusa. Pozostaniesz na zawsze Drogowskiem. W naszych sercach, życzliwej pamięci i modlitwie”.

foto: <https://mojakruszwica.pl/pl/>

Trumna z ciałem zmarłego została przewieziona do Kruszwicy w archidiecezji gnieźnieńskiej. Msza pogrzebowa odbyła się 27 lutego w tamtejszej parafii św. Teresy od Dzieciątka Jezus, rodzinnej parafii zmarłego. W koncelebrze z miejscowymi kapłanami uczestniczył bp Markowski oraz ks. Józef Rutkowski z parafii Sulejów w diecezji warszawsko-praskiej.

– Dziękujemy za jego posługę kapłańską i za wszelkie dobro, które zrodziło się, kiedy tę posługę pełnił. Ludzie, którzy się z im spotykali, wiedzą, jak wiele dobra uczynił – powiedział bp Markowski.

Na uroczystości przyjechali autokarem wierni z parafii w Aleksandrowie. Z myślą o tych, którzy nie mogli przybyć, lokalne media zapewniły bezpośredni przekaz internetowy z uroczystości w Kruszwicy. Ciało zmarłego złożono na miejscowym cmentarzu.

REKLAMA

**DOBRE SŁOWO
NA FALI**

ŚLUCHAJ NAS ONLINE

www.radiowarszawa.com.pl

„Sonus Organi” -
Leszek Gorecki,
piątek, godz. 19.10

Transmisja Drogi Krzyżowej
z katedry
warszawsko-praskiej
piątek, godz. 17.00

Zaręczyny z Kościołem

W I Niedzielę Wielkiego Postu trzynastu kleryków trzeciego roku Metropolitalnego Seminarium Duchownego Archidiecezji Warszawskiej przyjęło sutanny z rąk ks. prof. Wojciecha Bartkowicza, rektora seminarium. W przeddzień Mszy Świętej z obrzędem obłóczyn klerycy zostali włączeni w grono kandydatów do święceń diakonatu i prezbiteratu.

– Zaręczyli się z Kościołem, a teraz dostaną długą szatę z rękawami. To pierwszy dar, sakrament tych duchowych zaręczyn – podkreślił rektor.

Kościół wyposażył kleryków w strój duchowny, który – jak wskazał ks. Bartkowicz – można określić mianem chorągwi wojsk niebieskich. – Dzisiaj stajecie się chorążymi tych wojsk, a na sobie będziecie nosić sztandar. To wielka sprawa, wielki honor i wielkie niebez-

foto: www.archwawa.pl

pieczeństwo – powiedział. Dodał, że klerycy stoczą drugą część bitwy o ziemię, ponieważ pierwszą wygrał nasz Pan, ale zgodnie z Bożą logiką zrobił miejsce dla nas, dla swojego Kościoła. – A Kościół zrobił miejsce dla was – zwrócił się do kleryków.

Kandydaci do kapłaństwa, podobnie jak Jezus, również będą – według słów rektora seminarium – poddawani pokusom: niecierpliwości, aby przyspieszyć realizację Bożego

planu; wywyższania się ponad prawo, co papież Franciszek nazywa pokusą klerykalizmu; przeciwko synostwu, a więc przeciwko relacji z Ojcem, z braćmi – a nie ma innej drogi dla pasterza, jak być w relacji.

– Myśli sobie o tym diabeł i planuje. Myśli o tym również Bóg, i też planuje. Co planuje? Że cierpliwie i pokornie urodzi się w każdym z was święty – mówił ks. Bartkowicz/archwawa.pl

Caritas w Ziemi Świętej

foto: archiwum uczestników

Wolontariusze Szkolnych Kół Caritas z Kłembowa, Radzymina i Otwocka wraz z opiekunami odbyli tygodniową pielgrzymkę do Ziemi Świętej. Na początku odwiedzili Dom Pokoju prowadzony przez siostry elżbietanki w Autonomii Palestyńskiej. Z zacięciem wysłuchali historii o tym,

jak siostry pomagają dzieciom poprzez rozwój wiary i edukację. W kolejnym dniu doświadczyli ciszy Pustyni Judzkiej i podziwiali Górę Kuszenia. Następnie udali się do Qasr al-Yahud, gdzie każdy uczestnik nad Jordanem odnowił przyrzeczenia chrztu. W trzecim dniu udali się z wizytą do Tabgi, gdzie

Jezus rozmnożył chleb i ryby oraz nakarmił pięć tysięcy ludzi. W tyberiadzkim kościele zobaczyli ślady armii gen. Andersa, a potem udali się na górę Ośmiu Błogosławieństw.

Czwartego dnia pobytu w Ziemi Świętej wolontariusze odwiedzili Bazylikę Narodzenia Pańskiego, w tym Grotę Narodzenia. Potem widzieli Grotę Mleczną. Spacerem udali się na Pole Pasterzy, gdzie anioł obwieścił pasterzom nowinę o narodzeniu Jezusa. Piątego dnia podziwiali widok panoramy miasta ze szczytu Góry Oliwnej, a następnie przeszli drogę procesji Niedzieli Palmowej. Szósty dzień rozpoczęli od Drogi Krzyżowej – Via Dolorosa, po której doszli do Bazyliki Grobu Pańskiego. Ostatniego dnia odwiedzili Chrześcijańskie Centrum Informacyjne w Jerozolimie, w którym oglądali wystawę multimedialną Grobu Bożego. Przeżyli wspólną pielgrzymkę, podczas której nawiązali nowe znajomości i przyjaźnie.

Edyta Matak

Księża przed beatyfikacją

Adoracja w ciszy Najświętszego Sakramentu w intencji o dobre przygotowanie i obfite owoce beatyfikacji kard. Stefana Wyszyńskiego – w takiej formie księża archidiecezji warszawskiej będą przygotowywali się duchowo do wyniesienia na ołtarze Prymasa Tysiąclecia. Adoracje będą odbywały się w każdy czwartek marca w trzech wyznaczonych kościołach: archikatedrze św. Jana Chrzciciela w Warszawie, gdzie spoczywają doczesne szczątki przyszłego błogosławionego, oraz w dwóch kościołach poza Warszawą:

św. Anny w Grodzisku Mazowieckim i św. Mikołaja w Grójcu. W archikatedrze adoracja rozpoczynać się będzie o godz. 21, natomiast w kościołach w Grodzisku i Grójcu o godz. 20.

– Księża będą modlić się o owoce beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia, także w duchu wdzięczności za otrzymane z jego rąk święcenia kapłańskie. Starsze pokolenie otrzymało je z rąk Prymasa Wyszyńskiego, młodsze przez posługę jego następców – mówi ks. Tadeusz Sowa, moderator wydziałów duszpa-

sterskich warszawskiej kurii. Zapowiada też, że w czasie wieczornej modlitwy księża archikatedra i dwa pozostałe kościoły będą otwarte, dlatego na adorację Najświętszego Sakramentu są zaproszeni również wierni świeccy.

– Będziemy modlić się także w bieżących intencjach wielkopostnych, ale przede wszystkim o owoce beatyfikacji Prymasa. Zapraszamy do tej modlitwy! – dodaje ks. Sowa.

Terminy adoracji: 5 marca, 12 marca, 19 marca, 26 marca. Beatyfikacji poświęcony jest specjalny serwis internetowy dostępny pod adresem: <https://prymaswyszynski.pl/>.

Praga pamięta

Na dwa dni rozłożyły się obchody ku czci żołnierzy wykłętych na stołecznej Pradze-Północ. W podziemniach katedry św. Floriana 29 lutego odbyła się projekcja filmów dokumentalnych z archiwów IPN, a następnie przed katedrą koncert patriotyczny zespołu Praskie Małmazje oraz diorama „Życie codzienne żołnierzy wykłętych”.

Z kolei 1 marca na terenie Pragi-Północ odbyły się obchody, także organizowane przez Urząd Dzielnicy we współpracy z Towarzystwem Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury. Wydarzenie, w którym udział wzięli samorzą-

for. <http://imgpik.org/pl/>

dowcy, uczniowie praskich szkół z pocztami sztandarowymi oraz mieszkańcy, rozpoczęło się przejściem szlakiem miejsc kaźni żołnierzy niezłomnych z udziałem pojazdów historycznych ulicami: 11 listopada – gdzie pod nr. 68 jest d. Wojskowy Trybunał Wojenny; Strzelecką – pod nr. 8 jest d. Kwatera Główna NKWD w Polsce, a następnie WUBP; Namyśłowską – tam stoi pomnik Ku Czci Pomordo-

wanych w Praskich Więzieniach w latach 1944-1956; Cyryla i Metodego – pod nr. 4 jest d. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego na m.st. Warszawa, a pod nr. 1 znajduje się tablica ufundowana przez mieszkańców; Jagiellońską – pod nr. 38 jest d. Siedziba Trybunału Wojennego Armii Czerwonej; Sierakowskiego – pod nr. 7 jest d. siedziba NKWD 1944-1946, a następnie WUBP 1946-1949; Sierakowskiego 9, gdzie złożono kwiaty przy popiersiu rtm. Witolda Pileckiego. Na zakończenie przed katedrą św. Floriana odbyła inscenizacja historyczna z udziałem grup historycznych. Patronat medialny objął tygodnik „Idziemy”.

I

for. Agnieszka M. Domańska

Mińsk Mazowiecki niezłomnym

Uroczystą zmianą warty przy kamieniu i tablicy pamiątkowej Danuty Siedziukówny ps. „Inka” rozpoczęły się 28 lutego obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wykłętych we wspólnocie Szkół Salezjań-

skich w Mińsku Mazowieckim. Uczestniczyli w nich żołnierze Garnizonu Mińsk Mazowiecki, a pierwsza część odbyła się według ceremoniału wojkowego. Po odśpiewaniu „Mazurka Dąbrowskiego” i podniesieniu flagi państwo-

wej głos zabrał dowódca garnizonu płk. dypl. pilot Krzysztof Stobiecki oraz ks. mgr Ryszard Woźniak, dyrektor Szkół Salezjańskich. – To okazja do refleksji, co możemy zrobić dla ojczyzny, mając tak piękne dziedzictwo, tak trudnych bohaterów, których dzisiaj wspominamy – podkreślił ks. Woźniak. W trakcie apelu pamięci przywołano postaci niezłomnych żołnierzy, na cześć których wybrzmiała salwa honorowa. Następnie delegacje złożyły kwiaty przy kamieniu poświęconym „Ince”.

W drugiej części uczniowie Konrad Czerski i Mateusz Antosiewicz podsumowali swój udział w pracach archeologicznych prowadzonych w Wilnie i okręgu sołecznickim. Zaproszeni goście obejrzeli też fragmenty „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego w wykonaniu szkolnej grupy teatralnej oraz pokaz taneczny zespołu Ludowiaki. Wielu wzruszeń dostarczyły utwory przygotowane przez zespół Kreska prowadzony przez Jakuba Magużę. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa przygotowana we współpracy z IPN.

Agnieszka M. Domańska

Izba na Strzeleckiej

W Warszawie otwarto 28 lutego nową placówkę edukacyjną Instytutu Pamięci Narodowej – Izbę Pamięci „Strzelecka 8”, poświęconą więźniom aresztu Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, które mieściło się po wojnie właśnie przy ul. Strzeleckiej 8 na warszawskiej Pradze-Północ. Głównym elementem Izby Pamięci jest wystawa stała „Czerwona mapa Warszawy” przedstawiająca komunistyczne represje w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem działań aparatu bezpieczeństwa w Warszawie.

W latach 1944-1945 mieściła się tu kwatera główna NKWD, było to także miejsce kaźni wielu niezłomnych działaczy państwa podziemnego, o czym przypominał rzecznik IPN Adam Lewandowski. – Mam nadzieję, że wystawa będzie odwiedzana przez uczniów

i nauczycieli. Myślę, że tę ekspozycję powinni zobaczyć dyplomaci pracujący w Polsce, aby mogli poznać historię tej części Europy – powiedział Jarosław Szarek, prezes IPN, podczas konferencji prasowej poprzedzającej otwarcie placówki.

for. Patryk Lubryczyński

– Izba przy ul. Strzeleckiej 8 jest reprezentantem tych wszystkich miejsc, które w trakcie projektu realizowanego przez IPN w latach 2006-2012 pod hasłem „Śladami zbrodni” zostały zidentyfikowane przez moje koleżanki i kolegów ze wszystkich oddziałów IPN. Tych obiektów odnaleziono ponad 550. W każdym z nich dochodziło do zbrodni komunistycznych. Praktycznie w żadnym nie utworzono placówki muzealnej – tłumaczył z kolei dr Tomasz Łabuszewski, naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Warszawie.

Nie brakowało głosów, że placówka jest kolejną relikwią naszych powojennych dziejów. Izbę Pamięci „Strzelecka 8” i w niej wystawę „Czerwona mapa Warszawy” można zwiedzać od poniedziałku do piątku w godz. 10-18.

Patryk Lubryczyński

Warto obejrzeć i posłuchać

❑ Korsarz w Teatrze Wielkim

W piątek 20 marca o godz. 19 w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie odbędzie się premiera nowej inscenizacji klasycznego baletu „Korsarz” do muzyki Adolphe’a-Charlesa Adama i libretta na podstawie poematu Lorda Byrona. Przedstawienie w wykonaniu Polskiego Baletu Narodowego zostało przeniesione z wiedeńskiego teatru Staatsballet. Choreografia: Manuel Legris. Orkiestrę TW poprowadzi Robertas Servenikas. Kolejne spektakle: 21, 22, 24, 25 i 26 marca.

❑ Urodziny Sinfonii Varsovii

Orkiestra Sinfonia Varsovia zaprasza w niedzielę 15 marca o godz. 19 do Teatru Wielkiego – Opery Narodowej na uroczysty koncert z okazji swoich 36. urodzin. W programie dzieła Krzysztofa Pendereckiego i Piotra Czajkowskiego oraz utwór z pogranicza jazzu i muzyki klasycznej Roberta Sierry z saksofonistą Jamesem Carterem jako solistą. Dyryguje Aleksandar Marković.

❑ Beethoven u Lutosławskiego

W Studio Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego przy ul. Modzelewskiego 59 w Warszawie w czwartek 12 marca o godz. 19 odbędzie się zorganizowany przez Polską Operę Królewską koncert poświęcony twórczości Ludwiga van Beethovena. Wystąpi orkiestra POK pod dyрекcją Dawida Runtza z towarzyszeniem skrzypka Jakuba Jakowicza.

❑ Roma na jazzowo

Na Novej Scenie Teatru Muzycznego Roma w Warszawie (wejście od ul. Świętej Barbary 12) 12 marca o godz. 19.30 będzie miał miejsce koncert jazzowy. Wystąpi gitarzysta Michał Chwała z zespołem. Artyści wykonają utwory ze swojej nowej płyty „Idi”.

❑ Głos z Kordegardy

W Galerii Kordegarda Narodowego Centrum Kultury przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie do 29 marca można oglądać wystawę „Człowiek – natura – dizajn – MYKOsystem”. Autorzy ekspozycji zabierają głos w dyskusji na temat relacji między projektantami przestrzeni a środowiskiem naturalnym.

❑ U Słowaków

W Instytucie Słowackim przy ul. Krzywe Koło 12/14a w Warszawie od 13 marca czynna jest wystawa „Theatre.SK”. Przedstawia ważne postacie oraz wydarzenia, które kształtowały specyfikę narodową teatru słowackiego. Zaprezentowana zostanie architektura znanych słowackich teatrów.

❑ Psalmy i ikony

Przypominamy, że w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej przy ul. Dziekania 1 do 15 marca można oglądać wystawę „Psalmy”, na której prezentowane są ikony powstałe we wrześniu 2019 r. w Nowicy.

foto: Teatr Wielki – Opera Narodowa

Halka w hotelu Mirosław Winiarczyk

Mariusz Treliński przeniósł akcję „Halki” Stanisława Moniuszki z Podhala II poł. XIX w. do PRL, w lata 70. Wydarzenia rozgrywają się w hotelu „Kasprowy” w Zakopanem, gdzie bawiła się ówczesna elita, mieszanek urzędników partyjnych i państwowych oraz zamożnych dorobkiewiczów. Takie towarzystwo zastępuje feudalną i góralską społeczność z opery Moniuszki. Nasz wybitny kompozytor swoim utworem apelował, jak wielu przedstawicieli ówczesnych elit, o traktowanie warstw niższych jako części polskiej wspólnoty narodowej, z wszystkimi prawami.

W nowej inscenizacji Halka jest pokojówką w hotelu, w którym dorobkiewicz Stolnik wydaje córkę Zosię za bogatego Janusza, niedawnego kochanka Halki. Z kolei Halkę nieodwzajemnionym uczuciem darzy Jontek. Podczas wesela, zainscenizowanego na scenie obrotowej, podchmieleni goście w rytm pięknej muzyki Moniuszki odgrywają sceny rodem z nowobogackich imprez w PRL. Sprawia to czasem wrażenie karykatury, np. słynny mazur z pierwszego aktu ukazany

został niemal jak dyskotekowe szaleństwo. W takim klimacie obyczajowym dopełnia się tragiczny los Halki, niczym w antycznym lub Szekspirowskim dramacie. Reżyser zdaje się sugerować, że od czasów premiery „Halki” niewiele się zmieniło, a układy feudalne zostały zastąpione przez tzw. klasowe. Świadczy o tym wiele epizodów, w tym scena, w której personel hotelu w obronie Halki szykuje się do pewnego rodzaju buntu (przecucie Solidarności?). Taka interpretacja wydaje mi się grubą przesadą.

Przedstawienie w Teatrze Wielkim zostało przeniesione z opery wiedeńskiej, gdzie w grudniu staraniem wybitnego polskiego śpiewaka Piotra Beczały odbyła się premiera dzieła Moniuszki. W Warszawie Beczała w roli Jontka wystąpił w trzech pierwszych spektaklach.

Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie. Stanisław Moniuszko. „Halka”. Reżyseria: Mariusz Treliński. Orkiestrą TW dyryguje Łukasz Borowicz. Wykonawcy: Piotr Beczała, Iza Matuła, Krzysztof Szumański, Maria Stasiak, Tomasz Rak, Rafał Bartmiński. Premiera: 11 lutego

CZEŚĆ SPRAWIEDLIWYM

W sobotę 29 lutego w kościele św. Stanisława Kostki na warszawskim Żoliborzu odbyło się prawykonanie oratorium „Sprawiedliwe” ku czci matki Matyldy Getter i siostr franciszkanek rodziny Maryi ratujących Żydów podczas II wojny światowej. Wykonawcami byli soliści Polskiej Opery Królewskiej Małgorzata Rudnicka oraz Bogdan Śliwa, solistki chóru Ave Aleksandra Borycka i Ewa Bogucka, chóry Ave i Juvenis oraz instrumentalisci Filharmonii Narodowej. Autorką tekstów jest poetka Aldona Kraus. Muzykę skomponował laureat Grammy Jerzy Cembrzyński. Za pulpitem dyrygenckim stanął Jakub Kaczmarek. Narację historyczną poprowadził Bartłomiej Włodkowski. Patronat medialny nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.pl

foto: Patryk Lubczyński

Filmowy prorok

Mirosław Winiarczyk

Odszedł Paweł Królikowski

W wieku 58 lat po ciężkiej chorobie zmarł popularny aktor Paweł Królikowski. Artysta po studiach aktorskich we Wrocławiu od wielu lat występował w filmach i serialach („Pitbull”, „Rancho” ze świetną rolą Kusego, „Na dobre i na złe” itd.), tworząc wyrazistych bohaterów głównych i drugoplanowych, pełnych ciepła i dramatyzmu. Królikowski wpisał się w długą listę polskich aktorów, którzy przez wiele lat kreowali na ekranie niezapomniane, zapadające w pamięć charakterystyczne postacie.

Wraz żoną Małgorzatą Ostrowską-Królikowską, także aktorką, stworzyli liczną rodzinę, znaną w mediach ze swoich katolickich przekonań. Wychowali pięcioro dzieci, w tym znanego aktora Antoniego, bohatera wielu filmów i seriali. Także aktorem jest Rafał Królikowski, młodszy brat Pawła. Paweł Królikowski często występował w Polskim Radiu i programach telewizyjnych. W licznych wspomnieniach koledzy artysty wspominają, że był skromnym, ciepłym i miłym człowiekiem. Był też ofiarnym prezesem Związku Artystów Scen Polskich./mw

O filmie „Zieja” Roberta Glińskiego pisał już w korespondencji z Rzymu w poprzednim numerze „Idziemy” o. Dariusz Kowalczyk SJ. W większości podzielam jego opinie odnoszące się do celowego ukazania sylwetki bohatera utworu jako stałego oponenta polskich biskupów. Ksiądz Jan Zieja jawi się bowiem na ekranie jako niemal jedyny sprawiedliwy w polskim Kościele XX wieku, co wydaje się grubą przesadą.

Chciałbym jednak zwrócić uwagę na inny ważny wątek filmu. Ramę obrazu stanowi długie przesłuchanie i rozmowy z ks. Zieją, prowadzone przez majora bezpieczeństwa, a dotyczące udziału kaptana w kierownictwie Komitetu

mu jest grubym uproszczeniem. Opozycyjny wobec władz program KOR nie był żadną tajemnicą, ogłoszony został w wydawanym poza cenzurą „Biuletynie Informacyjnym”, kolportowanym w rozmaitych miejscach, także w niektórych kościołach (gdzie sam go wówczas kupowałem). KOR składał się w większości z osobistości o poglądach wyraźnie lewicowych, byłych tzw. rewizjonistów partyjnych, także o rodowodach stalinowskich. Program ugrupowania, mającego poparcie zachodnich partii lewicowych i komunistycznych (z Francji i Włoch), sprowadzał się do reformy socjalizmu i walki z bezprawiem władz partyjnych. Symbolem niezłom-

Obrony Robotników, który uformował się w latach 1976-1977. W retrospekcjach poznajemy wybrane fragmenty z długiego życia bohatera, związane głównie z wojnami w latach 1920 i 1939 oraz powstaniem warszawskim. Ksiądz Zieja był wówczas kapłanem wojskowym.

Autorzy filmu traktują działalność KOR jako w pewnym sensie kontynuację (innymi metodami) działań zbrojnych i powstańczych o wolność Polski. Na tym tle ks. Zieja maluje się jako niezłomny patron i prorok tej formacji politycznej. Główną ideę filmu można zatem sprowadzić do powyższej tezy. Jednak takie postawienie sprawy przez twórców fil-

nego działacza staje się w filmie Jacek Kuroń, traktowany przez ks. Zieję niemal jak świecki święty. Znowu gruba przesada.

Film Roberta Glińskiego można potraktować jako afirmację środowisk liberalno-

-lewicowych, które od czasów KOR – przez Solidarność, okrągły stół i tzw. transformację ustrojową – do dziś nadają ton życiu politycznemu i kulturalnemu III RP, zwalczając obecny obóz rządzący, wywodzący się z innego pnia Solidarności. Czy tak przykrojony życiorys ks. Zieie odpowiada prawdzie? Boga ta duszpasterska i społeczna działalność księdza obfitowała przecież w wiele innych aspektów, których w filmie nie zobaczymy.

„Zieja”, Polska, 2020. Reżyseria: Robert Gliński. Wykonawcy: Andrzej Seweryn, Zbigniew Zamachowski, Mateusz Wiśniewski, Sławomir Orzechowski, Sonia Bohosiewicz i inni. Dystrybucja: TVP

KONKURS

Zmarły niedawno Paweł Królikowski, a także Jan Królikowski i ks. Marek Chrzanowski, czyli ojciec senior, ojciec junior i ojciec duchowy, rozmawiają o kobiecie. Z perspektywy trzech dróg życiowych mówią, jak rozumieją jej miejsce w świecie, społeczeństwie, rodzinie i... na plebanii. Rozmowy między ojcem, synem a księdzem o emocjach, więziach, zaufaniu i przyjaźni wysłuchała Judyta Syrek, a wydawnictwo Rafael wydało pod wiele mówiącym tytułem „Tylko spokój może nas uratować”. Książka zawiera także wiersze ks. Chrzanowskiego „Pejzaże uczuć”.

Wśród czytelników, którzy 9 marca między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr 22 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **W liście przed którą konferencją Jan Paweł II użył sformułowania „geniusz kobiety”?** – rozlosujemy trzy egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 9: Grób Jana Chrzciciela znajduje się w Wielkim Mecezie Umajjadów w Damaszku. Zwycięzcom gratulujemy!

Sabina Kuk
z podopiecznymi

fol. arch. Domów Serca

Gang to w Salwadorze temat tabu. Nie wolno o nim mówić, ale na każdym kroku – zwłaszcza w biednej południowej części kraju – widać młodych mężczyzn, którzy siedzą, chodzą, palą – „patrolują”, czy w ich rewir nie dostał się członek innego gangu, i z miejsca „wymierzają sprawiedliwość”.

– Każda dzielnica czy wieś należy tam do jakiegoś gangu – tłumaczy Sabina. – Matka wysyłająca syna do szkoły nigdy nie wie, czy wróci żywy. Na piechotę iść – to ryzykowne, bo nie wiadomo, na czyj teren się wchodzi; z autobusu z kolei gangsterzy potrafią wyrzucić, i wtedy też się nie wie, na czyjej ziemi się wylądowało. Nietykalni są tylko wolontariusze – tylko oni mogą przemieszczać się między rewirami gangów bez szwanku.

Mieszkańcy Salwadoru są niezwykle pracowici – choć pracy jest jak na lekarstwo,

POSZUKIWACZE ZŁOTA

Monika Odrobińska

Nie przybywają jako biali,
którzy będą radzić, jak
podźwignąć się z nędzy.
Po prostu jadą na peryferie
i są z ludźmi.

Salwador to obszar jednej czwartej Polski, zamieszkały przez 6 mln obywateli. Aż 3 mln wyemigrowały. Państwo nazwane imieniem Zbawiciela leży w Ameryce Środkowej, nad Oceanem Spokojnym – pięknym,

ale groźnym. Zupełnie jak Salwador i jego mieszkańcy.

W ŚWIECIE GANGÓW

Pod względem liczby morderstw na jednego mieszkańca w statystykach światowych Salwador zajmuje pierwsze miejsce. Tam albo się jest w gangu, albo się z jego strony doznaje krzywd.

– Na ulicach nie widać już co prawda mężczyzn wytatuowanych numerami gangów na twarzach, ale zdarzają się tacy z wytatuowanymi łezkami – każda oznacza jednego człowieka przez nich zabitego – mówi Sabina Kuk, z zawodu lekarz weterynarii, która spędziła w Salwadorze ostatnie dwa lata jako wolontariuszka misyjna Domów Serca.

sami ją sobie wynajdują. Sprzedają na ulicach jedzenie, picie, papier toaletowy, gazety albo... szafy. – Z meblami na plecach mężczyzna przemierza całą dzielnicę, próbując go sprzedać – opowiada Sabina. – Emerytury nie ma, ludzie pracują do śmierci. Smutny jest widok handlujących osiemdziesięciolatków.

Dom Serca, w którym postuluwała Sabina, był jednym ze zwykłych domów w slumsie. Dom Serca jest zawsze otwarty. Są dzieci, które przychodzą tam, od kiedy potrafią chodzić – jak ośmioletnia Carlita. Na stałe przesiaduje w nim chory na AIDS Diego, którego mama po pięciu latach właśnie wyszła z więzienia, skazana za udział w gangu. Obok Diega siedzi Romel, którego gang zaczął wchłaniać, przekupując telefonem,

fol. arch. Domów Serca

fol. arch. Domów Serca

koszulka, łańcuchem na szyję – w zamian za drobne usługi. Może jeszcze uda się go uratować?

Nie dało się uratować jednego z braci Alejandro, zginął w pojedynku gangów. – Sam Alejandro, gdy przyszedł do Domu Serca, miał 10 lat i nienawiść w oczach, bałam się go – wspomina Sabina. – Swojego ojca nigdy nie poznał, większość dzieci wychowywana jest przez samotne matki, które w domach pojawiają się między odsiadkami. Bywa, że dzieci ganiają samopas nawet półtora roku. Alejandro nie ma osoby, która by go kochała. O godz. 23 przychodzi, by mu pomóc w lekacjach. Ledwo się zaprzyjaźniliśmy, a już zaczął w nas rzucać kamieniami. Interwencja u matki skończyłaby się laniem; pytałam podczas adoracji przed Najświętszym Sakramentem, co z nim zrobić. Kiedy wyjeżdżałam,

sześliśmy: „Dlaczego moje dziecko?”, ale: „Bóg wie lepiej”. Na pogrzebie płakałyśmy tylko my, wolontariuszki, mama Emili emanowała wiarą, że jej córka znalazła się w lepszym świecie, i nadzieją na spotkanie z nią tam.

W historii szesnastoletniego Richarda wolontariusze nie chcieli wierzyć: wychowywał go dziadek, a w dziesiąte urodziny poznał swoją mamę i z nią zamieszkał. Rok później zginęła na jego oczach. – Zaczął się ciąć, podjął próbę samobójczą, na rok trafił do psychiatryka, gdzie wyszło, że ma cukrzycę i inne choroby – mówi Sabina. – Gdy przechodził koło naszego domu po raz pierwszy, zatrzymał się i już w nim pozostał. Ujęła go prostota naszego życia: modlitwa, gotowanie, sprzątanie, znów modlitwa. Poprosił o chrzest i Komunię Świętą – wbrew ewangelickiej rodzinie. Znalazł sens życia:

foto. arch. Domów Serca

nadal był niegrzeczny, ale umiał już przepraszać. Może jednak nie skończy w gangu?

Z PSYCHIATRYKA NA MISJE

Rosita wychowywała się z tatą. Po jego śmierci została z małym dzieckiem, bez pracy. Mówi, że grzech mieć dzieci, bo skazuje się je na okrucieństwa tego świata. Nie umie pisać ani czytać. Nie wyobraża sobie zarabiać inaczej niż prostytutką – robi to od 25 lat. Nie wierzy w Boga, ale po spotkaniu Go w wolontariuszach, zyskała pragnienie wiary.

Wolontariusze przychodzą do dzielnic prostytutek nieregularnie, by nie sprawić wrażenia, że chcą dziewczyny wyciągnąć. To dla jednych i drugich byłoby niebezpieczne. – Dla mnie spotkania z dziewczynami pokroju Rosity to szkoła nieoceniania – przyznaje Sabina.

Wolontariusze docierają też do szpitali. W jednym z nich Sabina poznała chorą na białaczkę Emili. Zmarła w wieku siedmiu lat, po dwóch latach choroby. – Szpital to z kolei szkoła nadziei – mówi Sabina. – Widać tam mamy śpiące na krzesłach; od żadnej nigdy nie usły-

wrócił do szkoły, poszedł do pracy, chce wyjeżdżać na misje.

W dzielnicy Don Bosco, w której znajduje się Dom Serca, dominują gangi, haracze, narkotyki, ale to tam wolontariusze doświadczają piękna. – Ono jest w tych ludziach – przyznaje Sabina. – Udaje mu się przebić, gdy ludzie ci dostaną odrobinę uwagi. Ale nie całą skupiamy na nich. Potrafimy przerwać najbardziej ekscytującą zabawę, gdy wybija godzina adoracji. To zresztą dla nich świadectwo lepsze niż przekonywanie słowami do życia wiarą.

SZKOŁA KOCHANIA

Sabina Kuk myślała o misjach, ale początkowo Domy Serca wydawały jej się mało konkretne. – A jednak to tu odnalazłam swoje miejsce, to mi daje wzrost i czuję, że spełniam wolę Boga – mówi. – Zaraz ruszam do Ekwadoru, tym razem bezterminowo. Ciekawa jestem, co tam Bóg dla mnie szykuje.

W tym roku Domy Serca obchodzą trzydziestolecie. Ruch wywodzi się z potrzeby wychodzenia do tych, do których nikt nie wychodzi. W latach 90. we Francji wolonta-

riusze zaczęli zaglądać do dzielnic biedry i odnależli tam skarby. – Złotem w błocie nazywamy w Domach Serca piękno ludzi żyjących w skrajnie trudnych warunkach – mówi Rafał Bilicki, który 15 miesięcy posługiwał w Domu Serca w Chile. Z zawodu jest prawnikiem, a teraz pracuje w biurze Domów Serca.

Pierwsze domy Francuzi założyli w 1990 r. w Argentynie i Brazylii. Z czasem dołączali do nich wolontariusze z innych państw: Polacy z setką osób posłanych na misje plasują się na trzecim miejscu wśród 1600 wszystkich wolontariuszy posługujących w 40 domach w 26 krajach. Mieszkają po troje, czworo – każdy z innego kraju. To także szkoła pokory. Mają od 18 do 35 lat, a na misjach spędzają od 14 do 24 miesięcy. Mieszkają wśród tych, którym posługują.

– Oprócz Domów Serca mamy też dwie Wioski Domów Serca: w Brazylii i Indiach – mówi Rafał. – Przebywają w nich ci, którzy chwilowo nie są w stanie funkcjonować w społeczeństwie. Nasza organizacja prowadzi także domy dla studentów i młodych pracujących w Europie, m.in. w Polsce. Nie ma w Europie dzielnic biedry, jak w Ameryce Południowej czy Łacińskiej; wolontariusze szukają jej w innych rzeczywistościach, np. w przestrzeni duchowej.

We Francji działa dom formacyjny, w którym wolontariusze spędzają ostatnie dwa, trzy tygodnie przed wyjazdem na misje po półrocznych przygotowaniach.

Charyzmat Domów Serca oparty jest na postawie Maryi na Golgocie – po prostu była tam z Jezusem. – W obliczu cierpienia tych ludzi nie mogę zrobić nic, mogę tylko być – mówi Rafał. – My, ludzie z cywilizowanego świata, często mylimy brak pieniędzy z brakiem rozumu. Kim jesteśmy, by im doradzać? Ludzie najczęściej dziękują nam za to, że przyjmujemy ich takimi, jacy są.

Siłę do stawiania czoła cierpieniu i trudnościom wolontariusze czerpią z wiary. Codzienna jutrznia, adoracja, Różaniec, Msza Święta, nieszpory, modlitwa wieczorna pozwalają oddać ciężary Bogu. – W Chile odwiedzili nas niewierzący turyści – wspomina Rafał. – Po kilku godzinach spędzonych z nami przyznali, że są potwornie zmęczeni i choć nadal nie wierzą w Boga, to widzą, że bez wiary nie dałoby się tam wytrwać.

Wolontariusze z jednej strony jednoczą się z lokalną cierpiącą społecznością, z drugiej – wokół Chrystusa sakramentalnego. – Znajdujemy Go w obu tych miejscach – przyznaje Sabina.

– Do bycia wolontariuszem misyjnym nie trzeba specjalnego wykształcenia ani umiejętności – mówi Rafał. – Nikt z nas nie rodzi się z umiejętnością kochania, ale jeśli chce się tego nauczyć, niech czuje się zaproszony do wolontariatu misyjnego.

for Caritas Polska

wspieranych przez Rosję, która zmusiła do ucieczki przed wojną ponad milion ludzi w syryjskiej prowincji Idlib. Nasza pomoc jest im niezbędna, dlatego apelujemy o wsparcie. Pomóc można wysyłając SMS o treści „Syria” na nr 72052 lub dokonując wpłaty na konto Caritas Polska. Zachęcamy też do włączenia się do programu „Rodzina Rodzinie”.

Jaka jest tajemnica sprawnego koordynowania tak wielu inicjatyw?

To przede wszystkim zasługa zaangażowanych, profesjonalnych i oddanych misji niesienia pomocy pracowników Caritas Polska. Udało nam się zgromadzić zespół najlepszych specjalistów, których stale przybywa. W ciągu ostatnich trzech lat liczba pracowników Ca-

Jesteśmy tam, gdzie trzeba pomocy

Z ks. **Marcinem Iżyckim**, dyrektorem Caritas Polska, rozmawia Radek Molenda

Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, Tornister Pełen Uśmiechów czy program „Skrzydła” – jaka jest skala pomocy, której udziela kierowana przez Księdza organizacja?

Jej zakres jest ogromny i z każdym rokiem się zwiększa. W ciągu ostatnich dwóch lat uruchomiliśmy wiele nowych programów i rozwinęliśmy wcześniejsze projekty. Koordynujemy w kraju realizację 25 dzieł wsparcia dla niemal wszystkich grup potrzebujących: dzieci, seniorów, osób wykluczonych, chorych, ubogich i bezdomnych. Łącznie korzysta z nich ponad pół miliona osób. Najbardziej znanym naszym przedsięwzięciem jest Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, którego symbolem jest wigilijna świeca Caritas.

Od 2017 r. prowadzimy program „Spizarnia Caritas”, umożliwiający przekazywanie potrzebującym żywności z krótkim terminem przydatności. W 2018 r. zainicjowaliśmy projekt „Karta na codzienne zakupy”, finansowany i realizowany wspólnie z Jeronimo Martins, właścicielem sieci Biedronka: w ubiegłym roku ponad 6,5 tys. osób otrzymało od nas kartę z limitem 150 zł na comiesięczne zakupy w tej sieci, a w tym roku zebraliśmy na ten cel 15 mln zł, co pozwoliło nam zwiększyć liczbę beneficjentów do 10 tys. W 2019 r. wystartowaliśmy z serwisem zbórek internetowych Uratujecie.pl, za pomocą którego zebraliśmy już prawie 5,5 mln zł dla ponad 130 osób potrzebujących pilnej pomocy. Do tego dochodzi także kampania edukacyjna na temat ekologii integralnej, nawiązująca

do encykliki Franciszka *Laudato si'* oraz wiele innych przedsięwzięć, jak programy dla dzieci „Skrzydła” i „Dwa Talenty”.

Caritas Polska pomaga również za granicą.

Robimy wszystko, aby być tam, gdzie pomoc jest najbardziej potrzebna, przy czym kierujemy się zasadą poszanowania osoby ludzkiej bez względu na wyznanie, narodowość, rasę i przekonania. Jesteśmy obecni na niemal wszystkich kontynentach. W Europie m.in. na wyspach greckich, a także w doświadczonej wojną Ukrainie. W Afryce wspomagamy m.in. uchodźców z Erytrei i Sudanu Południowego.

Caritas przeznacza obecnie na pomoc pięć razy więcej środków niż w roku 2015.

W Ameryce realizujemy m.in. projekty w pogrążonej w chaosie Wenezueli czy nękanym żywiołami Haiti, gdzie chcemy jeszcze wzmocnić nasze działania. Dużo uwagi poświęcamy Azji, szczególnie Bliskiemu Wschodowi, gdyż tam sytuacja jest szczególnie dramatyczna. Właśnie jesteśmy w trakcie kampanii informacyjnej oraz zbiórki środków na pomoc ofiarom największego kryzysu humanitarnego we współczesnym świecie, w Jemenie. Z niepokojem przyglądamy się także sytuacji mieszkańców Syrii.

W Syrii już od 2016 r. realizujemy program „Rodzina Rodzinie”. To nasza odpowiedź na dramatyczną sytuację rodzin poszkodowanych w konfliktach zbrojnych. W ciągu nieco ponad trzech lat prowadzenia tej akcji udało nam się zebrać ponad 54 mln zł, dzięki czemu udzieliśmy wsparcia 9 tys. rodzin. Potrzeby są jednak dużo większe. Tym bardziej, że od grudnia ubiegłego roku trwa ofensywa sił rządowych

Caritas Polska wzrosła z blisko czterdziestu do niemal stu osób. To efekt dynamicznego rozwoju organizacji oraz rekordowej ilości pozyskanych środków, a co za tym idzie – realizowanych projektów. Drugim czynnikiem, który pozwala nam skutecznie pomagać, jest stopniowa, ale konsekwentna profesjonalizacja. Moim celem jest, aby Caritas Polska w możliwie najbardziej efektywny i przemyślany sposób gospodarowała przekazanymi nam środkami. Jednym z najważniejszych zadań, jakie sobie stawiamy, jest jak najmocniejsze wsparcie naszych partnerów diecezjalnych. Caritas Polska i Caritas diecezjalne są od siebie niezależne, ale ostatnie lata pokazują, że działając wspólnie, możemy dużo więcej.

Skala i wartość pomocy organizowanej przez Caritas Polska są nieporównywalnie większe niż inne działania pomocowe w Polsce. Jak zdobywacie fundusze?

Pozyskujemy środki z różnych źródeł, w tym z dedykowanych organizacjom pozarządowym funduszy krajowych oraz europejskich, ale opieramy się głównie na ofiarności naszych darczyńców. Na szczęście Polska to kraj ludzi o wielkich sercach, dlatego wraz z poprawą sytuacji materialnej społeczeństwa otrzymujemy coraz większe wsparcie. Odbieramy to jako wyraz ogromnego i stale rosnącego zaufania do naszej organizacji. Dzięki darczyńcom, ale także dzięki zmianom w sposobie funkcjonowania Caritas, tylko w ostatnich dwóch latach mogliśmy przeznaczyć na działalność statutową Caritas Polska ok. 100 mln zł rocznie. To ponad pięć razy więcej niż jeszcze w 2015 r.

– Ktoś mówi: czas leczy rany, a rana jednak pozostaje, jest tylko dobrze opatrzona i można z nią żyć – mówi Izabela Łyżwa, mama Magdy, która zmarła w wyniku stwardnienia rozsianego.

Magdalena Łyżwa-Łukawska pracowała jako dziennikarka telewizyjna. Chorobę zdiagnozowano u niej, gdy miała 30 lat, a jej kariera nabierała tempa. Spotkałyśmy się sześć lat temu, kiedy Magda nie mogła już sama się poruszać ani mówić, a matka modliła się o jej uzdrowienie (reportaż „Zawrócone z drogi”, „Idziemy” nr 11/443). Kilka miesięcy temu znów odebrałam telefon od pani Izy – porządkowała zapiski zrobione po śmierci córki. – Chciałam je wyrzucić, ale może jeszcze do czegoś się przydadzą? – zapytała niepewnie.

„20 października minęła trzecia rocznica śmierci Magdy. Nieśmiało zaglądam do teczek, z której, być może, zdołam coś usunąć. Dyplom z przedszkola, świadectwa szkolne, dyplom ukończenia studiów... a na wierzchu nekrolog. Obok pudełko zawierające osobiste notatki, pamiętnik z lat szkolnych, albumy ze zdjęciami. Co mam z tym zrobić? Łzy jak groch płyną po moich policzkach, układam wszystko, jak było, i całe to jej życie zamykam na nowo w szufladzie” – zapisala w swoich notatkach mama.

Magda zawsze była pracowita i dobrze się uczyła. Studiowała historię sztuki, ale marzyła o pracy w telewizji. Zgłosiła się na casting i niemal od razu stanęła przed kamerą. Prowadziła m.in. programy „Gwiazdy i rozgawiazdy”, „Muzyczna skrzynka”, „Letnie studio Polsatu”, „Moda na mundial”, „Świat się kręci”.

Mama cieszyła się z jej rozwoju zawodowego, ale po pewnym czasie zauważyła, że córka stała się nerwowa i coraz gorzej wygląda. Początkowo wyniki badań nie odbiegały od normy, jednak w 2003 r. pojawił się kolejny niepokojący objaw: podwójne widzenie. Dopiero to skłoniło lekarzy do pogłębionych badań i postawienia diagnozy.

W tym czasie Magda prowadziła program na żywo „To się w głowie nie mieści”. Nie chciała rezygnować z pracy, nikomu nie mówiła o chorobie. Lecz objawy coraz bardziej dawały o sobie znać: nie była w stanie dłużej ukrywać zawrotów głowy, mniejszej sprawności rąk i nóg. – Narastała w niej niezgoda na chorobę – opowiada pani Iza. W 2007 r. przeprowadziła się do

fot. arch. Izabeli Łyżwy

Otulone wspomnienia

Hanna Michniewicz

Warszawy, by pomagać córce w codziennym funkcjonowaniu.

– Nadszedł czas poszukiwań, lęku i wewnętrznej rozpacz. Modliłam się, rozmawiałam z Bogiem, ale bez oskarżeń i pytań „dlaczego”. Najboleśniej było dla mnie pytanie Magdy: „Mamo, co ze mną będzie?”. Jedni lekarze rozkładali ręce, inni próbowali pomóc i dawali nadzieję.

„Cierpienie chorego, oglądane codziennie, mocno rani serce, zwłaszcza matki. Żeby móc wykonywać codzienne obowiązki, trzeba nauczyć się to serce zamykać, a smutek ukryć pod uśmiechem. W przeciwnym razie wspólne cierpienie zamienia się w cierpiętnictwo” – zanotowała.

Rok 2016 przyniósł nowe osiągnięcie w medycynie: odkryto, że przeszczep komórek macierzystych może poprawić komfort życia chorych na SM. Magda znalazła się na liście osób zakwalifikowanych do dodatkowych badań i ewentualnego zabiegu. Ta informacja dodała sił córce i matce.

W październiku u Magdy pojawiła się infekcja dróg moczowych – nic poważnego, ale dla pewności zdecydowano o podaniu antybiotyku w szpitalu. Trzeciego dnia pobytu Magda wyglądała wyjątkowo ładnie, uśmiechała się. Mama czytała jej książkę, później pojechała do domu. Zaskoczył ją telefon od pani doktor. Spotkały się przed oddziałem. Chwila milczenia, długie spojrzenie w oczy i słowa: „Pani córka nie żyje”.

„Nieszczęście spada na nas znienacka i dotyka boleśnie, bólem dotąd nieznanym. Placzesz i myślisz, że świat płacze z tobą.

Ale kiedy ocierasz łzy, widzisz gwarną ulicę i uśmiechnięte twarze; śmieją się też ci, którzy płakali z tobą.”

– Śmierć Magdy nastąpiła w momencie, kiedy się jej nie spodziewałam. Ciągle miałam nadzieję, że coś jeszcze uda się zrobić – przyznaje matka. Magda została pochowana w Starachowicach. Pani Iza także wróciła do rodzinnego miasta

„Moje dorosłe życie, plany i marzenia opierały się przede wszystkim na silnej potrzebie bycia rodzicem. Moim priorytetem były dzieci, a potem wnuki. Ostateczne pozbawienie jednego i drugiego zmieniło także moją tożsamość. W takich okolicznościach nie ma możliwości wypełnienia powstałej pustki. Są wokół mnie przyjaciele, rodzina, znajomi – mili i troskliwi – ale żadne z nich nie jest w stanie przedostać się przez otaczający mnie szczelny krąg.”

Mama Magdy chce podziękować wszystkim, którzy udzielili jej wsparcia w trudnym czasie po śmierci córki, szczególnie księżom i osobom konsekrowanym z parafii Najświętszego Zbawiciela i parafii św. Szczepana na Mokotowie oraz osobom spotkanym w szpitalach. – Nie wyobrażam sobie, jak bym to wszystko przeżyła, gdybym nie miała oparcia w Bogu. Czulałam nad sobą Jego opiekę – kończy opowieść. – Mimo tylu trudnych doświadczeń nie popadłam w depresję, nie brałam środków uspokajających ani nasennych. Miałam w sobie inną siłę, która mi pomagała.

UNIJNE, CZYLI NASZE

Piotr Kościński

Unia Europejska przeżywa trudne chwile. Niedawno, po długiej i burzliwej dyskusji, opuściła ją Wielka Brytania. To jednak dopiero początek kłopotów.

Niesłychanie skomplikowane negocjacje w sprawie przyszłej umowy handlowej Bruksela-Londyn będą teraz trwały miesiącami. Jednocześnie narasta problem z przyjmowaniem nowych członków UE: zainteresowanych nie brakuje, ale są państwa Unii niechętnie poszerzeniu w ogóle.

Tymczasem trzeba normalnie funkcjonować, a dyskusje w sprawie budżetu na następne lata pokazały, że interesy bogatszych i mniej zamożnych członków UE mogą być rozbieżne. A w tle widać narastające problemy międzynarodowe.

To stawia bardzo wysoko poprzeczkę dla polskiej dyplomacji, bo wszystko, co dzieje się w UE, jest dla nas bardzo ważne. Jeśli budżet będzie dla nas korzystny, będziemy mogli liczyć na rozwój gospodarczy. Jeśli Unia będzie jednym głosem rozmawiała z Moskwą (co ostatnio staje się coraz trudniejsze), wówczas nasza wschodnia granica stanie się bezpieczniejsza. Ale co w razie niepowodzenia w tych i innych sprawach?

BREXIT I KANDYDACI

Bez umowy unijno-brytyjskiej pojawią się gigantyczne problemy, dokładnie takie, jakich obawiano się przed brexitem. Kiedy ten numer „Idziemy” oddawaliśmy do druku, w Brukseli miała rozpocząć się pierwsza runda rozmów negocjacyjnych. Następna zaplanowana jest w Londynie, a kolejna znów w Brukseli. Oddzielnie negocjowanych będzie co najmniej dziesięć kluczowych tematów. Unijne roz-

mowy z innymi krajami trwały zwykle po kilka lat, tu pozostał niecały rok.

– Wielka Brytania będzie trzecim co do wielkości partnerem handlowym UE, prawie dziesięć razy większym niż Kanada. A Kanada znajduje się w odległości około 5 tys. km. Zasady nie mogą być takie same, to logiczne – mówił główny unijny negocjator Michel Barnier; po stro-

nie brytyjskiej jego partnerem ma być David Frost. Jak podkreślił Barnier, strona unijna „będzie kłaść nacisk na uczciwe i zrównoważone partnerstwo, oparte na solidnych ramach zarządzania”. Wskazał przy tym, że Unia nie zamierza kończyć nego-

cjacji „za wszelką cenę”. A to oznacza wyraźną groźbę, że jeśli nie uda się osiągnąć satysfakcjonującego porozumienia, to Unia raczej zrezygnuje z podpisania umowy, niż zgodzi się na coś niekorzystnego.

Tym niemniej brak porozumienia może być wstrząsem dla obu stron. Już teraz wia-

Dyskusje nad budżetem pokazały, że interesy członków UE mogą być rozbieżne.

domo, że propozycje brytyjskie stanowią zagrożenie dla współpracujących ze sobą firm po obu stronach kanału La Manche. Jak podkreślają eksperci, negocjacje są przejawem niezwyklej historycznej anomalii: po dziesięcioleciach liberalizacji handlu na całym świecie przedstawiciele Wielkiej Brytanii i Unii Europejskiej mają określić nowe, dzielące je bariery.

Tymczasem, gdy trwają rozmowy w sprawie współpracy byłego już członka UE z Unią, są kraje pragnące do Unii przystąpić – a te, które, jak się wydawało, mają największe szanse, to Macedonia Północna i Albania. Jednak sprzeciwiła się temu Francja. Mają więc zostać zmienione zasady przyjmowania nowych członków. Jak mówił unijny komisarz ds. sąsiedztwa i rozszerzenia Olivér Várhelyi, chodzi o intensywniejszy dialog na wysokim szczeblu, wyraźnie określone zasady prowadzenia negocjacji w sześciu grupach tematycznych. Unia obiecuje zwiększone finansowanie i inwestycje w państwach kandydujących, przy czym im szybciej kandydat wdraża reformy, tym więcej pieniędzy dostanie.

Czyli z jednej strony Unia będzie prowadziła trudne, ale niezwykle ważne rozmowy z Brytyjczykami w sprawie nowej umowy handlowej, a z drugiej zapewne otworzy negocjacje z Macedonią Północną i Albanią (jeśli stanowisko prezydenta Francji Emmanuela Macrona ulegnie złagodzeniu). To pochłonie sporo sił unijnej dyplomacji. Niestety, nie ma szans na zaproponowanie członkostwa naszym wschodnim sąsiadom: Ukrainie, Mołdawii i Gruzji. Podjęte zostaną natomiast próby ożywienia Partnerstwa Wschodniego.

BUDŻET NIEZGODY

Najważniejszą, także dla Polski, sprawą bieżącą jest budżet UE – ostatni szczyt zakończył się niepowodzeniem. Przywódcy państw nie porozumieli się bowiem w sprawie dochodów i wydatków na lata 2021-2027. Kraje podzieliły się na dwie grupy: jedna, w której jest Polska, nie chce cięć. Druga chciałaby ograniczenia wydatków.

Po obradach premier Mateusz Morawiecki wskazał, że „w Brukseli, trochę półżartem mówi się, że jest grupa skąpców”, czyli „państw bardzo bogatych, które oczywiście chcą być jeszcze bogatsze”. – My to rozumiemy, ale jednocześnie wskazujemy na konieczność tego, żeby środki były przeznaczane tam, gdzie są najbardziej potrzebne do wyrównania poziomu rozwoju, a więc do Polski, do Europy Środkowej – powiedział. A kanclerz Angela Merkel oceniła, że

różnice w poglądach „były po prostu zbyt duże”.

„Oszczędną czwórka” to kraje, które więcej wpłacają do unijnego budżetu, niż z niego uzyskują: Austria, Dania, Holandia i Szwecja. Przywódcą „czwórki” był na szczycie pre-

mier Holandii Mark Rutte. Jej sojusznikiem są w jakimś stopniu Niemcy. Ograniczeniom sprzeciwia się siedemnaście państw, dotąd nazywających się Grupą Przyjaciół Spójności (przy czym spójność należy rozumieć jako

wyrównywanie poziomów życia i gospodarek w UE, co oznacza wsparcie dla słabszych), teraz noszących nazwę Grupa Ambitnej Europy. Na szczycie jej racje przedstawiał m.in. premier Portugalii Antonio Costa.

Konieczność ograniczeń wymusza brexit. Brytyjczycy przestaną przecież wpłacać swoją składkę, czyli albo przychody i wydatki będą mniejsze (o 8-9 mld euro rocznie), albo ktoś będzie musiał zapłacić więcej. Ostatnia, kompromisowa propozycja wieloletniego budżetu UE zakładała, że wydatki będą na poziomie 1,07 proc. dochodu narodowego brutto (to wskaźnik zbliżony do PKB, produktu krajowego brutto). A to i tak oznacza cięcie w budżecie wynoszące aż 5 mld euro rocznie. Dla siedemnastki to oszczędności za duże (chcą budżet wysokości 1,3 proc. DNB, dla czwórki – za małe (te kraje nie chcą wpłat wyższych niż dokładnie 1 proc. DNB).

Podczas szczytu rozważano także inne ważne dla Polski kwestie. Część przywódców domagała się zaostrzenia zasady „fundusze za praworządność”. Pierwotnie zakładano, że o zawieszeniu bądź nawet zredukowaniu funduszy w razie systemowych naruszeń praworządności będzie decydować Komisja Europejska. Aby obalić jej decyzję, kraj obłożony takimi sankcjami musiałby pozyskać głosy co najmniej 15 z 27 krajów Unii. Ale przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel utrudnił tę procedurę – to Komisja Europejska musi znaleźć głosy 15 krajów (co najmniej 65 proc. ludności Unii), by zawiesić bądź obciążyć wypłaty krajom łamiącym praworządność.

Polska z pewnością dostanie mniej niż w przeszłości – być może nawet o jedną czwartą. Powody są dwa: ograniczenie budżetu UE ze względu na brexit i nowe „programy priorytetowe”, w tym np. „zarządzanie problemem imigrantów” – a nasz kraj akurat tym się nie zajmuje. Unia ma też np. wspierać likwidację elektrowni atomowych, a my nie tylko ich nie zamykamy, ale w ogóle nie mamy. Sporna jest kwestia pie-

niędzy na ochronę środowiska, skoro Polska nie zgodziła się na bardzo ambitny cel szybkiego osiągnięcia równowagi w emisji i likwidacji CO₂. Być może dostaniemy tylko połowę tego, co inni.

TRUDNE OTOCZENIE

Zamieszanie usiłuje wykorzystać Rosja. Zresztą, może liczyć jeśli nie na przychylność niektórych polityków krajów UE, to przynajmniej na przekonanie, że z Moskwą da się jakoś dogadać. Jak pisał portal Politico, prezydent Macron, „któremu nigdy nie brakuje wiary w siebie, myśli, że odniesie sukces tam, gdzie zawiodła Angela Merkel, Barack Obama i inni – przekształcając Władimira Putina w partnera w kwestii bezpieczeństwa dla Europy”. Jak konkluduje portal, „dla wielu rządów i rosyjskich ekspertów polityka Macrona jest zarówno naiwna, jak i niebezpieczna, niosąc podwójne ryzyko podziału Zachodu i zachęcania Moskwy do złego zachowania.

Wielu obawia się, że urzędujący pierwszą kadencję młody prezydent Francji zostanie po prostu przechrztyony przez swego przebiegłego rosyjskiego odpowiednika, byłego sowieckiego oficera wy-

wiadu, który sprawuje władzę przez dwie dekady”.

Niemcy w odróżnieniu od Macrona naiwni nie są, ale robią z Moskwą własne interesy. Budowany wspólnie przez Niemców i Rosjan kontrowersyjny i niekorzystny dla Polski rurociąg na dnie Bałtyku North Stream 2 ma zostać oddany do użytku najpóźniej w 2021 r. Budowa została wstrzymana pod koniec grudnia 2019 r., bo najważniejsza w całym projekcie firma Allseas wycofała się pod groźbą amerykańskich sankcji. USA nałożyły na układanie rur na głębokości powyżej 100 stóp, czyli ok. 33 metrów. Być może Rosjanie będą próbowali kończyć prace samodzielnie, wykorzystując specjalistyczny statek „Akademik Czerski”, który płynie na Bałtyk z Dalekiego Wschodu. To zaś może pociągnąć za sobą kolejne sankcje ze strony Waszyngtonu.

W sumie nie wiadomo jednak, czy North Stream 2 nie stanie się ofiarą koronawirusa, jak i cała światowa, a więc i unijna, gospodarka. Co będzie dalej?

Kiedy Polska przystępowała do Unii Europejskiej wydawało się, że odnieśliśmy sukces – i teraz wszystko będzie prostsze i łatwiejsze. Okazuje się, że nie: funkcjonowanie w tak skomplikowanej organizacji, jaką jest UE, a na dokładkę w tak trudnym otoczeniu, wymaga naprawdę dużego wysiłku.

I naprawdę dużej sprawności polskich władz i dyplomacji.

fol. xlxz

NIESZCZĘSNA KANAPA

Wychdź z twojej ziemi rodzinnej – mówi Bóg do Abrahama. Weź udział w trudach i przeciwnościach – zachęca św. Paweł swojego ucznia, Tymoteusza. Wstańcie, nie lękajcie się – uspokoja Jezus apostołów. – Nie czas na stawianie namiotów.

Wstańcie, chodźmy – wzywa Jan Paweł II. Wstańcie z kanapy – motywuje Franciszek.

W Los Angeles, na grobie pewnego amerykańskiego pisarza wyryto symbol pięściarza i sentencję: Don't try! Brzmi jak ostrzeżenie, ale sprawę wyjaśnia w wywiadzie jego żona: „Jeśli spędzasz cały czas »próbując«, wtedy wszystko, co robisz, to tylko próbowanie. Więc nie próbuj! Po prostu rób!”.

Wezwania z dzisiejszej liturgii słowa to właśnie: Nie próbuj! Idź za głosem Boga naprawdę! Zostaw przeszłość, dom, przyzwyczajenia... Znamy słynne argumenty na poparcie naszego zdania (zwłaszcza w Kościele): „zawsze tak było” albo „nigdy tak nie było”.

Przenieśmy się trochę bliżej. Zakopane, domek w górach. Co trzeba zrobić, aby zdobyć szczyt? Bodajże najmniejszy, ale jednak? Po pierwsze, trzeba wstać z kanapy, sprzed ciepłego kominka w schronisku, spakować plecak, nałożyć buty i wyjść z domu.

Taternik zostawia bogactwo tego świata i wchodzi w ubóstwo. Zostawia bujną roślinność, nawet ptaków w powietrzu coraz mniej, pod stopami skały, wieje wiatr, droga stroma i niebezpieczna, na najwyższych wysokościach może nawet zabraknąć tlenu... Mimo to – taternik idzie na szczyt. Kiedy już wdrapie się na samą górę, widzi piękne widoki. Pada na ziemię, wyczerpany i szczęśliwy. A później wraca na dół, ale inny. Sama droga go przemieniła.

W Biblii szczyt góry to miejsce spotkania Boga z człowiekiem. Za każdym razem człowiek wraca z niego przemieniony. To już nie tylko efekt doświadczenia ciekawej drogi, ale przede wszystkim doświadczenie niepowtarzalnego spotkania z żywym Bogiem.

Zaczęliśmy Wielki Post – wyrzeczenia, postanowienia, chęć wzięcia się za siebie i podreperowania ducha, duszy i ciała. Kościół organizuje wyprawę na trzy szczyty. Zaczynamy od góry Tabor. Jeśli decydujesz się na tę przygodę, musisz doświadczyć obecności Boga, zajrzeć w Jego świat. Dzisiejsza niedziela jest po to, aby zobaczyć tajemnicę Jego Boskości. To coś więcej niż walka z pokusami.

Wędrówka na szczyt nie jest i nie będzie łatwa. Prawdopodobnie będzie nie do zniesienia. Będzie ból, będzie zwątpienie, będzie pokusa zdrady. Ale jak dojdiesz na górę – nie będzie nie piękniejszego. Decydujesz się na to? To wstawaj z kanapy!

ks. Kamil Falkowski

Autor jest wikariuszem parafii bł. Władysława z Gielniowa na Natolinie w Warszawie

II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

8 marca 2020

Czytanie z Księgi Rodzaju

12, 1-4a

Pan Bóg rzekł do Abrahama:

„Wychdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukazę. Uczynię bowiem z ciebie wielki naród, będę ci błogosławił i twoje imię rozślę: staniesz się błogosławieństwem. Będę błogosławił tym, którzy tobie błogosławić będą, a tym, którzy tobie będą złorzeczyli, i Ja będę złorzeczył. Przez ciebie będą otrzymywały błogosławieństwo ludy całej ziemi”. Abram udał się w drogę, jak mu Pan rozkazał.

Psalm responsoryjny

33, 4-5. 18-20. 22

Refren: Okaż swą łaskę ufającym Tobie.

Słowo Pana jest prawe,
a każde Jego dzieło godne zaufania.
On miłuje prawo i sprawiedliwość,
ziemia jest pełna Jego łaski.

Oczy Pana zwrócone na bogobojnych,
na tych, którzy czekają Jego łaski,
aby ocalili ich życie od śmierci
i żywił ich w czasie głodu.

Dusza nasza oczekuje Pana,
On jest naszą pomocą i tarczą.
Panie, niech nas ogarnie Twoja łaska
według nadziei pokładanej w Tobie.

Czytanie z Drugiego listu świętego Pawła Apostoła do Tymoteusza 1, 8b-10

Najdroższy:

Weź udział w trudach i przeciwnościach znoszonych dla Ewangelii mocą Bożą! On nas wybawił i wezwał świętym powołaniem nie na podstawie naszych czynów, lecz stosownie do własnego postanowienia i łaski, która nam dana została w Chrystusie Jezusie przed wiecznymi czasami. Ukazana zaś została ona teraz przez pojawienie się naszego Zbawiciela, Chrystusa Jezusa, który zniweczył śmierć, a na życie i nieśmiertelność rzucił światło przez Ewangelię.

Aklamacja przed Ewangelią: Chwała Tobie, Królu wieków.
Z obłoku świetlanego odezwał się głos Ojca:
„To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie”.

Słowa Ewangelii według świętego Mateusza
17, 1-9

Jezus wziął z sobą Piotra, Jakuba oraz brata jego, Jana, i zaprowadził ich na górę wysoką, osobno. Tam przemienił się wobec nich: twarz Jego zajaśniała jak słońce, odzienie zaś stało się białe jak światło. A oto ukazali się im Mojżesz i Elias, rozmawiający z Nim.

Wtedy Piotr rzekł do Jezusa: „Panie, dobrze, że tu jesteśmy; jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza”. Gdy on jeszcze mówił, oto obłok świetlany osłonił ich, a z obłoku odezwał się głos: „To jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie, Jego słuchajcie”. Uczniowie, słysząc to, upadli na twarz i bardzo się zlekli. A Jezus zbliżył się do nich, dotknął ich i rzekł: „Wstańcie, nie lękajcie się”. Gdy podnieśli oczy, nikogo nie widzieli, tylko samego Jezusa.

A gdy schodzili z góry, Jezus przykazał im, mówiąc: „Nie opowiadajcie nikomu o tym widzeniu, aż Syn Człowieczy zmartwychwstanie”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 9 marca

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Franciszki Rzymianki, zakonniczki

Czytania mszalne: Dn 9, 4b-10; Ps 79, 5a. 8-9. 11. 13; Łk 6, 36-38

Wtorek, 10 marca

Czytania mszalne: Iz 1, 10. 16-20; Ps 50, 8-9. 16b-17. 21. 23; Mt 23, 1-12

Środa, 11 marca

Czytania mszalne: Jr 18, 18-20; Ps 31, 5-6. 14-16; Mt 20, 17-28

Czwartek, 12 marca

Czytania mszalne: Jr 17, 5-10; Ps 1, 1-4. 6; Łk 16, 19-31

Piątek, 13 marca

Czytania mszalne: Rdz 37, 3-4. 12-13a. 17b-28; Ps 105, 16-21; Mt 21, 33-43. 45-46

Sobota, 14 marca

Czytania mszalne: Mi 7, 14-15. 18-20; Ps 103, 1b-4. 9-12; Łk 15, 1-3. 11-32

foto: PAP/PA/Maurizio Brambatti

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

POKUSA JEST PRÓBĄ

Także dzisiaj szatan wdiera się w życie ludzi, aby kusić ich swoimi nęcącymi propozycjami; dołącza swój głos do wielu innych, które próbują oswoić sumienie. Z wielu stron docierają przesłania i zachęcają, by dać się skusić, aby doświadczyć odurzenia wykroczeniem. Doświadczenie Jezusa uczy nas, że pokusa jest próbą podążania drogami alternatywnymi wobec dróg Bożych – zrób to, nie ma problemu, a poza tym Bóg przebacza. Pozwól sobie na jeden dzień radości – ależ to grzech! – nie, to nic takiego – są to drogi alternatywne, dające nam poczucie samowystarczalności i cieszenia się życiem, będącym celem samym w sobie. Ale wszystko to jest iluzoryczne: bardzo szybko zdajemy sobie sprawę, że im bardziej oddalamy się od Boga, tym bardziej czujemy się bezbronni i bezsilni wobec wielkich problemów egzystencji.

Podczas rozważania przed modlitwą Anioł Pański, 1 marca

ZNACZENIE PUSTYNI

Chciałbym wam dzisiaj powiedzieć o duchowym znaczeniu pustyni. Jest ona miejscem ciszy, oderwania się od otaczającego nas zgiełku. To czas milczenia, by uczynić w duszy miejsce dla Słowa Bożego. Pan Jezus usuwał się każdego dnia na miejsca osobne, by się modlić (por. Łk 5, 16). Nauczył nas, jak szukać Ojca, który przemawia w milczeniu. My codziennie jesteśmy zalewani pustymi słowami, reklamami, kłamliwymi przekazami. Odróżnijmy od nich głos Boga, który do nas mówi, głos dobra i sumienia. Znajdźmy czas na modlitwę, czytanie Pisma Świętego, zrezygnujmy z rzeczy zbędnych i próżnych. Pustynia jest miejscem wyboru tego, co istotne, miejscem samotności. Dostrzeżmy w Wielkim Poście ludzi samotnych, starszych, opuszczonych, ubogich, odrzuconych. Podajmy im pomocną dłoń. Idźmy za Jezusem, by zakosztować daru Jego Paschy i mocy Bożej miłości. W Jego obecności nasze duchowe pustynie zakwitną wiosną, sprawiając, że pąki i rośliny zakiełkują nagle także na pustkowiu. Pamiętajmy, że wejście na pustynię z Chrystusem otwiera przed nami drogę, która prowadzi ze śmierci do życia.

Podczas audyencji generalnej, 26 lutego

DO POLAKÓW

Witam serdecznie pielgrzymów polskich. Liturgia Środy Popielcowej uświadamia nam realizm naszej ziemskiej egzystencji: „Pamiętaj, że jesteś prochem”, i wzywa: „Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię”. Niech czas Wielkiego Postu ożywi w was pragnienie życia słowem Bożym i nadzieją zmartwychwstania. Modlitwa, post i jałmużna niech pomogą wam w nawróceniu serc i przygotują was do przeżywania Triduum Paschalnego: tajemnicy męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Z serca wam błogosławie.

Podczas audyencji generalnej, 26 lutego

Kobiety wielkiego ducha i wielkich pasji? Nieliczne tylko zostały opisane lub przetrwały w opowieściach rodzinnych. Mniej znane publicystki i pisarki, nauczycielki i artystki wciąż czekają na odkrycie.

Jadwiga z Szembeków Szeptycka z mężem Leonem Szeptyckim przed pałacem w Siemianicach

fii Wielkopolski” – ponoć największy po Oskarze Kolbergu zbiór materiałów o kulturze ludowej tego regionu. Jej mąż, Leon Szeptycki, był człowiekiem wielkiej kultury i taktu, a znajomość literatury ojczystej miał w małym palcu.

Elżbieta, córka Jadwigi, pisała: „Zdolności literackie, odziedziczone po Fredrach, wyrażały się w bardzo pięknych wierszach: przede wszystkim w poemacie »Rodzinne kąty«, w pięknym wierszu do matki, z podziękowaniem za wychowanie i z refrenem: »za to Ci, Matko, cześć« i w wierszu do narzeczonego, a potem męża, Leona Szeptyckiego, zaczynającego się: »Pójdziemy ra-

W albumie kobiet polskich

Marta Cywińska

Jadwiga z Szembeków Szeptycka, prawnuczka Aleksandra Fredry, przyszła na świat w 1883 r. w majątku Siemianice w Wielkopolsce, którego historia sięga końca XVII w. Jednym z jego kolejnych właścicieli był Piotr Szembek, generał dywizji wojsk polskich z 1831 r., patron znanego w Warszawie placu oraz założyciel Ligi Polskiej w powiecie kępińskim.

Po nim dobra odziedziczył Aleksander i kolejny Piotr Szembek – ojciec panny Jadwigi. Była najstarszą córką Piotra Szembeka i Marii z Fredrów. Jej pradziadek – hrabia Aleksander Fredro herbu Bończa (1793-1876), uznany za najwybitniejszego komediopisarza w historii literatury polskiej, był także pamiętnikarzem, poetą oraz wolnomularzem. Jego prawnuczka Jadwiga od dzieciństwa wykazywała szczególne zamiłowanie do pomagania potrzebującym, a we wczesnej młodości ogromne pokłady miłości bliźniego wlała w zorganizowanie Związku Dzieci Polskich i tajną szkołę, która funkcjonowała do 1904 r. na terenie rodzinnego majątku.

Jej mama zapewniła swoim dzieciom staranne wykształcenie, znajomość literatury narodowej, a córkom – także tajników prowadzenia domu. Jadwiga skupiała w sobie obraz panienki z dobrego domu oraz idealistki-społeczniczki czerpiącej wzorce z wielopokoleniowej rodziny, gdzie wartości przekazywano z poczuciem głębo-

kiej misji. Cokolwiek robiła, zajmowała się tym dogłębnie, z pasją – tak też zajęła się prowadzeniem domu, ogrodu, gospodarstwa, wychowaniem dzieci. Starła się też włożyć dużo wysiłku w pracę społeczną na prowincji. Pisała i malowała – zostawiła akwarele, uwieczniła też Grób Pański w kościele w Bruchnału, w okolicach Lwowa, gdzie osiadła wraz z mężem. Była członkiem Towarzystwa Muzeum Etnograficznego w Krakowie.

Po raz pierwszy usłyszałam o niej przed laty, gdy jako uczennica miałam możliwość udziału w wykopaliskach archeologicznych i sama znalazłam kilka wartościowych drobiazgów. W opowieściach prowadzących wykopaliska Jadwiga z Szembeków Szeptycka jawiła się jako polska pionierka archeologii, a pierwszym obiektem jej pasji naukowych było cmentarzy-

sko z okresu rzymskiego w rodzinnej wsi. Naukową opiekę nad tymi pracami pełnił kustosz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a panna Jadwiga opisała wyniki badań w periodyku specjalistycznym. A był to rok 1902!

Jako miłośniczka etnografii specjalizowała się w obrzędach ludowych oraz pieśniach galicyjskich. Zgromadziła ich obszerne zbiory (nuty i teksty), rejestrowała obrzędy, zwyczaje. Z pomocą rodzeństwa opublikowała „Przyczynki do etnogra-

zem w życia znój, na radość i wesele, Nie będziesz sam, kochany mój, ja radość Twą podzielę. A kiedy przyjdzie gorycz pić, rzecz najzupełniej godna, nie będziesz sam, kochany mój, spełnimy kielich do dna»”.

Jadwiga – zwana przez rodzinę „Inką” – jako osiemnastolatka napisała powieść dla młodzieży „Kasztelanka” z czasów Bolesława Krzywoustego. „Kasztelanka” cieszyła się podówczas wielką popularnością jako lektura wykorzystywana w nauczaniu domowym przez rodziny ziemiańskie. „Przyczynki do etnografii Wielkopolski” wydane w Krakowie w „Materiałach antropologiczno-archeologicznych i etnograficznych” też napisała, mając lat osiemnaście. Siedemdziesiąt skrupulatnie zanotowanych pieśni, w tym nuty do domowego śpiewania wieczornego, oraz ponad trzydzieści rysunków strojów – oto imponujące dzieło młodej damy, która zaledwie cztery lata wcześniej uczestniczyła – wraz z rodzoną siostrą – w wykopaliskach archeologicznych, a następnie... w kursie pielęgniarstwa, podczas którego wykazała się ogromną cierpliwością i zaangażowaniem! Na przełomie lat 20. i 30. XX w. „Inka” opracowała na podstawie źródeł liturgicznych mszałik „W kościele i w cerkwi”, umożliwiający uczestniczenie we Mszy Świętej – również obrządku grecko-katolickiego.

Dobra, szlachetna, piękna duchem. Została rostrzelana przez funkcjonariuszy NKWD, którzy wdarli się 27 września 1939 r. do majątku Szeptyckich. Poszła za prowadzonym na śmierć mężem: „spełnimy kielich do dna”. Jeszcze jedna „Inka”, która zachowała się jak trzeba.

Pałac w Siemianicach

Źródło: Wikipedia

KIEDY MASECZKI?

Noszenie ochronnej maski typu chirurgicznego ma sens tylko wówczas, gdy opiekujemy się chorym, sami jesteśmy zakażeni koronawirusem 2019-nCoV albo podejrzewamy u siebie zakażenie. Maski są skuteczne tylko w połączeniu z innymi środkami ochronnymi, zwłaszcza myciem rąk – radzą eksperci na internetowej stronie Światowej Organizacji Zdrowia WHO.

wierającym alkohol lub umyć wodą i mydłem. W przypadku maseczki chirurgicznej trzeba zlokalizować umieszczoną w jej górnej części blaszkę, która po odpowiednim dogięciu powinna przylegać do górnej części nosa. Jeśli maseczka została wyposażona w gumki, trzeba je zacześć o uszy, a jeśli ma tasienki – zawiązać z tyłu głowy. Maseczka powinna zakrywać usta, nos i pod-

fol. PAP/EPA/Mauricio Duenhas Castañeda

– Maseczki służą przede wszystkim do ochrony osób zakażonych, aby nie stanowiły zagrożenia dla otoczenia – wyjaśnia płk prof. Krzysztof Korzeniewski, kierownik Zakładu Epidemiologii i Medycyny Tropikalnej Wojskowego Instytutu Medycznego w rozmowie z PAP Life. – Noszone przez osoby niezakażone bardziej działają na dobre samopoczucie, niż mają znaczenie epidemiologiczne. Maseczki powszechnie stosowane, np. w służbie zdrowia, mają tak duże pory, że ich skuteczność pod względem blokowania drobnoustrojów wydostających się z wydychanym powietrzem jest znikoma.

Maska nie ochroni przed infekcją, a nawet może stać się jej źródłem, jeśli nosząca ją osoba lekceważy inne działania profilaktyczne. Chodzi zwłaszcza o częste mycie rąk mydłem lub odkażanie ich żelem zawierającym alkohol.

Równie ważne co sama maseczka jest jej właściwe używanie oraz pozbycie się jej. Przed założeniem maseczki trzeba oczyścić ręce preparatem za-

bródek, przy czym nie powinno być luki pomiędzy twarzą a maską. Gdy tylko maseczka stanie się wilgotna, trzeba ją wymienić na nową. Maseczek jednorazowych nie należy używać ponownie.

Maskę należy zdejmować, chwytając za część tylną, bez dotykania potencjalnie zakażonej części przedniej – i natychmiast wyrzucić do zamkniętego pojemnika (!). Po wykonaniu tej czynności należy oczyścić ręce preparatem alkoholowym lub umyć wodą i mydłem.

Wysoki poziom ochrony przed koronawirusem zapewni półmaska filtrująca o klasie ochronnej FFP3 – podkreśla dr Agnieszka Chojcka z Państwowego Zakładu Higieny. – Koronawirus jest mniejszy niż 0,3 mikrometra (60-140 nm), a jego cząstki są przenoszone drogą kropelkową (kichanie, kaszel, mówienie) przez aerozol biologiczny (20-300 mikrometrów średnicy). Sprzęt powinien być oznakowany znakiem CE, co oznacza, że został prawidłowo zaprojektowany, skonstruowany i wykonany z właściwych materiałów./PAP

Grażyna Rybak

Szczepionka na raka szyjki macicy

Rak szyjki macicy jest wywołany przez przewlekłe zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV). Do zakażenia dochodzi drogą płciową na początku rozpoczęcia aktywności seksualnej, która jest zawsze ryzykiem infekcji. Zaraża się 40 proc. nastolatek wieku 15-19 lat, w ciągu pięciu lat. Zachęcanie do wstrzemięźliwości jest więc stuprocentową metodą chroniącą przed zakażeniem, medycznie potwierdzoną. Każdy kolejny partner zwiększa ryzyko zakażenia aż do 80 proc. Zakażeniu HPV ulega 50-80 proc. aktywnych seksualnie kobiet i mężczyzn, co może prowadzić także do raka odbytu, nosogardła, pochwy, sromu i prącia. Najczęściej są to zakażenia krótkotrwałe (kilka, kilkanaście miesięcy) i nie powodują raka szyjki macicy, którego śmiertelność sięga 50 proc. Rak rozwija się na podłożu przewlekłego zakażenia HPV. Na 1 mln zakażonych kobiet u 8 tys. rozwinie się rak. Od 2006 r. są dostępne szczepionki przeciwko zakażeniu HPV. Po 10 latach szczepień ilość zakażeń oraz zachorowalność na brodawki narządów płciowych zmniejszyły się o 90 proc.

Przypadkowy seks i wielu partnerów seksualnych zwiększają ryzyko zakażenia. Monogamia zaś daje gwarancję tylko wtedy, gdy oboje partnerów wcześniej nie współżyło. W tym kontekście czystość przedmażeńka i wierność nabierają wybitnie medycznego znaczenia w celu ochrony przed zakaże-

niem i rakiem szyjki macicy. Rozwój raka trwa wiele lat i jest poprzedzony wieloletnim zakażeniem i stanem przedrakowym, widocznym w cytologii. Czy dwunastolatka, dla której bezpłatny program w Warszawie oferuje szczepienie, jest zagrożona zakażeniem? Dopóki

nie współżyje, ochrona sięga 100 proc., i rodzice powinni to wiedzieć. Program, niestety, nie dotyczy 17-18-latek, o większym ryzyku wczesnego współżycia. Szczepienie jest ważne, ale czy ochroni przed rakiem? Nie ustalono, jaki poziom przeciwciał wytworzonych po podaniu szczepionki chroni przed zakażeniem. Nie ma danych mówiących o konieczności podawania dawek przypominających po zastosowaniu trzech dawek szczepienia. W Polsce, zgodnie z programem szczepień przeciw HPV, są podawane dwie dawki, i tylko 12-latkom. Czy za pięć lat nie będą one potrzebowały kolejnej?

Trzeba wiedzieć, że silnym zagrożeniem jest: młody wiek inicjacji seksualnej związany z niedojrzałością mechanizmów chroniących szyjkę macicy, palenie tytoniu, duża liczba partnerów seksualnych, predyspozycja genetyczna i stosowanie dwuskładnikowej antykoncepcji hormonalnej. Jeden partner, obrzezanie u mężczyzny, brak antykoncepcji i niktyny to mniejsze ryzyko zakażenia i nowotworu. Szczepienia mogą zmniejszyć zapadalność na raka szyjki macicy oraz inne nowotwory, których przyczyną jest HPV. Jednak analizy ekonomiczne wykazują, że jeżeli odporność poszczepiona będzie krótsza niż 15 lat, to nie zredukuje zapadalności na raka. Konieczność podania dawki przypominającej po 10-15 latach przy szczepieniu dzieci 12-letnich byłaby bardzo niekorzystna.

Autorka jest lekarzem pediatrą

O pewnym biblijnym wyrażeniu

dr hab. Tomasz Korpysz

Współcześnie samodzielna lektura Biblii jest przez Kościół zalecana (choć jeszcze w XIX w. było inaczej), w wielu wspólnotach codzienna medytacja słowami czy też nad słowami Pisma Świętego, modlitwa nimi, a także po prostu poznawanie Biblii przez czytanie jej fragmentów są jednymi z ważniejszych elementów formacji. Lekturę ułatwiają z jednej strony zdobycze techniczne, jak choćby wygodne aplikacje na telefony (czy to z tekstem całego Pisma Świętego, czy też z czytaniem z dnia) z drugiej zaś – liczne i łatwo dostępne komentarze. Każdy może znaleźć swój sposób na obcowanie z tekstem Biblii i najodpowiedniejszą dla siebie pomoc w jego rozumieniu: od krótkich refleksji na temat fragmentu Ewangelii z liturgii słowa danego dnia (np. popularnych w internecie komentarzy o. Wojciecha Jędrzejewskiego OP), przez teologiczne, ale i filologiczne uwagi związane z drobnymi, często wręcz niezauważanymi słowami czy wyrażeniami (np. stała rubryka „Okruchy Słowa” w „Tygodniku Powszechnym”, którą prowadzi abp Grzegorz Ryś), aż po długie interpretacyjne wykłady, jak choćby głośnie komentarze o. Adama Szustaka OP do „Pieśni nad Pieśniami”, oraz całe książki dotyczące konkretnych ksiąg. Pomocą mogą być także prace uczonych badających tekst Biblii niekoniecznie jako tekst natchniony: patrologów, historyków, ale i literaturoznawców czy językoznawców, którzy mogą wyjaśnić wiele biblijnych zagadek.

Piszę o tym wszystkim nie po to, by zachęcać czytelników „Idziemy” do czytania Pisma Świętego (nie jest to moja rola), lecz po to, by podzielić się pewnym drobnym, ale interesującym odkryciem. Otóż jakiś czas temu podczas zwykłej poznawczej lektury Starego Testamentu kilkakrotnie trafiłem na zdanie *Niechaj*

Ci Bóg to uczyni i tamto dorzuci (w kilku różnych wariantach). Nie miałem wówczas na podorzędziu żadnego wydania Biblii z komentarzem i musiałem poprzestać na stwierdzeniu, że jest to fraza dziwna i niezbyt zrozumiała. Dopiero ostatnio przypadkiem trafiłem na artykuł prof. Bożeny Matuszczyk, który wszystko wyjaśnił.

Okazuje się, że cytowane zdanie to tzw. hebraizm, czyli wyrażenie powstałe i funkcjonujące w języku hebrajskim określonego okresu, związane z kulturą i obyczajowością ówczesnych Izraelitów. Był to rodzaj złorzeczenia czy też przekleństwa, ale też specyficznej przysięgi, a w miejscu ogólnych zaimków *to* i *tamto* pojawiały się w nich nazwy konkretnych złych rzeczy, które mogły spaść na człowieka (np. utraty majątku, choroby, śmierci). W niektórych polskich tłumaczeniach frazę tę się konkretyzuje, np. w bliskiej nam Biblii w przekładzie bp. Kazimierza Romaniuka w Księdze Rut czytamy: *Niech Jahwe ześle na mnie wszystko, co najgorsze, jeśli cokolwiek prócz śmierci będzie w stanie oddzielić mnie od ciebie*, a w najnowszym przekładzie Towarzystwa św. Pawła: *Niech mnie Pan ciężko ukarze, jeśli nie zostanie z tobą do śmierci*. Mimo oczywistych różnic stylistycznych obie wersje są doskonale zrozumiałe. Jednak w liturgii (a także przynajmniej w części aplikacji na telefon) ciągle używana jest Biblia Tysiąclecia, w której zdanie to ma postać: *Niech mi Pan to uczyni i tamto dorzuci, jeżeli coś innego niż śmierć oddzieli mnie od ciebie*. Przyznają Państwo, że jest to niezbyt czytelne. Tłumacze „tysiąclatki” zdecydowali się pozostawić mało zrozumiałą hebraizm zapewne nie tylko ze względów stylistycznych, lecz także ze względu na autorytet Biblii Wujka, w której przywoływana fraza brzmi: *To mi niech uczyni Pan i to niech przyczyni, jeśli nie sama śmierć mnie i ciebie rozłączy*. Niepotrzebnie jednak utrudnia to lekturę całego zdania.

Jak widać, językoznawcy mogą okazać się bardzo pomocni we właściwym rozumieniu tekstu Pisma Świętego.

Ulga termomodernizacyjna

Edyta
Pisarczyk-Kulon

W rozliczeniu
PIT za 2019 r.
po raz pierwszy
można odliczyć

wydatki na fotowoltaikę czy wymianę pieca grzewczego na spełniający parametry ekologiczne. Ulga polega na odliczeniu od dochodu (przychodu – przy podatku zryczałtowanym) wydatków poniesionych na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w domu jednorodzinnym. Kwota odliczenia nie może przekroczyć 53 tys. zł w odniesieniu do wszystkich realizowanych przedsięwzięć termomodernizacyjnych w poszczególnych budynkach, których podatnik jest właścicielem lub współwłaścicielem. Z ulgi nie można ko-

rzystać w przypadku budynku będącego w budowie.

Przedsięwzięciem termomodernizacyjnym jest ulepszenie powodujące zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej oraz ogrzewania do budynków mieszkalnych, ulepszenie zmniejszające straty energii pierwotnej, jeżeli domy spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków. Tak samo przedsięwzięciem termomodernizacyjnym jest wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, a w konsekwencji zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynków mieszkalnych albo

całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji.

W przypadku, gdy poniesione wydatki były opodatkowane VAT, za kwotę wydatku uważa się wydatek wraz z podatkiem, o ile podatek VAT nie został odliczony. Wydatki na termomodernizację odlicza się w zeznaniu za rok podatkowy, w którym poniesiono wydatek. Jeżeli kwota odliczenia była wyższa niż dochód (przychód) za rok podatkowy, jest odliczana w kolejnych latach, nie dłużej niż przez sześć lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym poniesiono pierwszy wydatek.

Odliczenie stosuje się również do przedsięwzięcia termomodernizacyjnego rozpoczętego przed 1 stycznia 2019 r., które zostało zakończone po 31 grudnia 2018 r., jednak nie później niż w okresie trzech

kolejnych lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym podatnik poniósł pierwszy wydatek. W takim przypadku odliczeniu podlegają wydatki poniesione od 1 stycznia 2019 r., maksymalnie do dnia, w którym upływa wyżej wskazany termin.

Jeśli podatnik nie zrealizuje przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w terminie trzyletnim, ma obowiązek zwrócić ulgi, czyli odliczyć kwoty uprzednio odliczone z tego tytułu do dochodu (przychodu) za rok podatkowy, w którym upłynął trzyletni termin. Podatnik, który po roku, kiedy skorzystał z ulgi, otrzymał zwrot odliczonych wydatków na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego, dolicza odpowiednio kwoty uprzednio odliczone do dochodu (przychodu) w zeznaniu składanym za rok podatkowy, w którym otrzymał ten zwrot.

Autorka jest radcą prawnym

fol. PAP/EPN/Andy Rain

ZŁE WIEŚCI Mariusz Jankowski

Niemal co weekend jest o nim głośno w mediach całej Europy. I nic dziwnego, bo na piłkarskiej giełdzie to wciąż nazwisko bardzo gorące. Nie może być jednak inaczej, skoro Robert Lewandowski strzela gole z regularnością szwajcarskiego zegarka. Asystuje nieco rzadziej, ale gdy już to robi, bywa spektakularnie – tak jak choćby w niedawnym meczu Ligi Mistrzów z Chelsea w Londynie. I właśnie po tym spotkaniu dotarła wiadomość o kontuzji. Wiadomość mocno zaskakująca.

Po pierwsze, kapitan reprezentacji Polski dograł mecz w Londynie do końca i nic nie wskazywało na kłopoty. A po drugie, Lewandowski i problemy ze zdrowiem? To się nam w głowach nie mieści, bo przez lata polski napastnik wydawał się niezniszczalny. Przecież nawet niedawny odpoczynek związany z operacją pachwiny został dokładnie zaplanowany na czas przerwy zimowej. Wszystko było przemyślane i tak ułożone, by od pierwszych tegorocznych meczów Lewandowski był do dyspozycji. Wcześniej żadne poważne urazy nie komplikowały kariery naszego najlepszego napastnika. Teraz czeka go miesiąc przerwy. Oby nie więcej.

Bo złe wieści o zdrowiu naszego najlepszego piłkarza oznaczają ogromne kłopoty dla trenera reprezentacji. W roku mistrzostw Europy takich wiadomości chcemy unikać, a przecież wcześniej kontuzje przydarzyły się Krystianowi Bielikowi i Dawidowi Kownackiemu. Ich nieobecność w kadrze nie będzie jednak tak odczuwalna jak brak kapitana. W tym momencie mamy bowiem problem z napastnikami. Arkadiusz Milik nie zawsze gra w Napoli, a Krzysztof Piątek po przeprowadzce z Mediolanu do Berlina wpadł z deszczu pod rynnę. Jego nowy klub bowiem czeka walka o utrzymanie w Bundeslidze i w takich okolicznościach Piątkowi trudno o spokojną pracę i odbudowę dyspozycji. A gdzie szukać następców?

Gdziekolwiek się człowiek obejrzy, zaczynają się schody. Jarosław Niezgoda? W reprezentacji nigdy niesprawdzany, właśnie wyjechał grać za ocean. Patryk Klimala? Podobnie jak Jarosław Niezgoda, tyle że trafił nieco bliżej – w Szkocji jednak o regularnych występach może tylko pomarzyć. Kamil Wilczek? Był chwalony za grę w Danii, ale zamienił ją na Turcję i w pierwszych meczach ani razu nie trafił do bramki. To pierwsze przykłady z brzegu, ale doskonale ilustrujące sytuację. Kontuzja Lewandowskiego to najgorsze, co może spotkać reprezentację Polski. Dlatego trzeba się pocieszać, że te złe wieści dotarły do nas teraz – a nie na przykład w maju. Robertowi życzę szybkiego powrotu na boisko oraz by w najbliższym czasie nie pojawiły się już żadne złe wiadomości dotyczące jego zdrowia.

Autor jest dziennikarzem TVP

Wszystkie spotkania piłkarskiej ekstraklasy Włoch zaplanowane na weekend 29 lutego – 1 marca zostały odwołane z powodu obaw związanych z epidemią koronawirusa. Wcześniej zapowiadano, że mecze zostaną rozegrane, ale bez udziału publiczności. Drużyny Serie A spotkają się 13 maja.

fol. PAP/EPN/Matteo Bazzi

Liga odwołana

Tysięczny konkurs

Jubileuszowy, tysięczny indywidualny konkurs Pucharu Świata w skokach narciarskich wygrał w Lahti Karl Geiger. Wśród Polaków najlepiej wypadł Piotr Żyła, zajmując szóstą pozycję. Dzień wcześniej w konkursie drużynowym Polacy zakończyli rywalizację na szóstym miejscu.

fol. PAP/EPN/Kimmo Brandt

Szarapowa finiszuje

fol. PAP/EPN/Hwee Young

Tenisistka Maria Szarapowa ogłosiła decyzję o zakończeniu kariery sportowej. Ma na koncie pięć tytułów wielkoszlemowych, ale ostatnie lata nie przyniosły jej sukcesów. Mecz otwarcia w tegorocznym Australian Open był ostatnim występem Rosjanki.

Potrójne złoto

Trzy złote medale przyniósł Justynie Święty-Ersetic ostatni dzień halowych mistrzostw Polski w lekkoatletyce w Toruniu. Polka zwyciężyła rywalizację w biegu na 200 i 400 metrów oraz w sztafecie 4x200 metrów.

fol. PAP/Tyus Żmijewski

fol. PAP/EPN/Focke Strangmann

Brąz na wagę olimpiady

Na torze kolarskim w Berlinie Daria Pikulik wywalczyła brązowy medal mistrzostw świata w konkurencji omnium. Jest to pierwszy medal mistrzostw świata w karierze Polki, a uzyskany wynik zapewnił jej kwalifikację na igrzyska w Tokio.

MARCHEWKI JAK CUKIERECZKI

Barbara Wiśniowska

Brat był niejadkiem, dlatego codziennie na obiad musiała być surówka z marchewki z jabłkiem. Dziwiłam się, że inne dzieci w szkole jej nie znosiły. My z bratem wprost ją uwielbialiśmy i mogliśmy zjeść każdą ilość. Zrozumiałam kolegów, kiedy spróbowałam gigantycznej marchewki kupionej w supermarkecie: tak samo pozbawionej smaku jak sklepowe pomidory, ogórki, pieczywo i mleko. Babcia uprawiała w ogródku wyłącznie słodkie odmiany marchwi. Nie polewała grządek litrami nawozu, choć gleba była najgorszej kategorii. Marchewki wyrastały maleńkie, aż żał patrzeć – ale słodkie jak cukiereczki. Babcia na zimę chowała je w piwnicy, w pojemniku z piaskiem,

obrywała nać, aby korzenie nie więdły. Zapasy wystarczały na długo i nie psuły się.

Kupując marchew, z sentymentem wybieram najmniejsze sztuki. Sprzedawcy rzadko podpisują gatunki. Te słodkie to Kalina, Salsa, Nantejska, Karotka. Mało kto wie, że inne kolory marchwi to nie efekt GMO, ale naturalne, stare odmiany. Pomarańczowa jest z nich najmłodsza, wyhodowana w Holandii w XVII w. Ma najwięcej karotenu. Żółta jest słodsza w smaku, biała cierpka, a fioletowa bogatsza w składniki odżywcze i może wspaniale zafarbować ciasto marchewkowe.

Warzywa warto jeść surowe lub krótko gotowane: na parze lub pod przykryciem, i od razu wrzucać do wrzątku. To wszystko sprawia, że tracą

foto: Barbara Wiśniowska

ZUPA GOTOWA W 10 MINUT

Składniki: 1-2 łyżki tłuszczu ■ 650 ml wrzącej wody ■ 1 łyżeczka świeżego lub suszonego tymianku (miłośnicy tego smaku mogą dać więcej) ■ sól – co najmniej pół łyżeczki lub według upodobań ■ pół łyżeczki imbiru ■ 100 g kwaśnej śmietany ■ 500 g tartej marchewki ■ 1 mała cebula pokrojona na plasterki lub w kostkę ■ opcjonalnie: 1 kostka bulionu warzywnego, płatki migdałowe

Sposób przygotowania: Marchewkę i cebulę szklimy na gorącym tłuszczu, na małym ogniu ok. 2-3 minut, pilnując, aby się nie przypaliły. Dodajemy wrzącą wodę i przyprawy. Gotujemy 7 minut. Na koniec wlewamy śmietanę zmieszaną z solą i odrobiną wrzątku. Mieszymy lub blendujemy. Wspaniale smakuje z płatkami migdałowymi.

mniej witamin. A marchew ma ich sporo: oprócz wszystkich rodzajów karotenoidów również witaminy z grupy B, C, E, K, kwas foliowy i minerały: wapń, żelazo, magnez, fosfor, potas, sód, cynk. Karoten poprawia wzrok

i kolor skóry, zmniejsza trądzik, opóźnia starzenie.

Mojemu bratu surówka z marchwi nigdy się nie nudzi. Ja wolę odkrywać inne marchewkowe smaki.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – marny grunt
- 1 G – polska ciężarówka
- 2 E – gatunek wierzby
- 3 A – wyznanie wiary
- 3 G – hebrajski uczonec
- 6 A – owocowe napoje
- 6 H – Agnieszka z Lizbony
- 8 C – celna odpowiedź
- 9 A – dziedzina wiedzy
- 9 G – brat Mojżesza
- 10 E – jadalny skorupiak
- 11 A – okres dziejowy
- 11 G – pracował w SB

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – słowo otuchy
- C 1 – mały Arkadiusz
- C 8 – leśne poszycie
- D 3 – Savio, święty
- E 1 – biblijny cierpiętnik
- E 8 – ciało lotne
- F 4 – dom Eskimosa
- G 1 – rodzaj zboża
- G 8 – japońska wódka
- H 3 – religijny sceptyk
- I 1 – błogie lenistwo
- I 8 – rasa konia
- K 1 – kierownik działu

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 20 marca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami
Hasło z poprzedniego tygodnia: „Dekalog”.

TVP 1

05.15 Klan (3624) – telenowela TVP; **05.40** Klan (3625) – telenowela TVP; **06.05** Słownik polsko@polski – talk – show prof. Jana Miodka; **06.35** wojsko – polskie.pl; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach**; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Ziarno; **09.40** Las bliżej nas; **10.10** Noce i dnie (2/12); Piotruś i Teresa; **11.20** Kłasztorne smaki; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** **Anioł Pański**; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.35** Życiowe wybory – Ucieczka; **13.10** BBC w Jedyńce; **14.10** Z pamięci; **14.20** Skoki Narciarskie – Puchar Świata – Oslo – konkurs indywidualny (studio); **14.30** Skoki Narciarskie – Puchar Świata – Oslo – konkurs indywidualny; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (292): Ciemny Van – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk, Kinga Preis; **18.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Sanatorium miłości (10) – reality show
21.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
21.15 Za zdrowie Pań! – koncert
23.00 Ride. Smak życia – film obyczajowy, USA 2015, reż.: Helen Hunt, wyk.: Helen Hunt, Brenton Thwaites, Julie Dretzin, Luke Wilson

00.45 Rocky Balboa – dramat, USA 2006, reż.: Sylvester Stallone, wyk.: Sylvester Stallone, Burt Young, Antonio Tarver, Geraldine Hughes

02.35 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
03.25 Ciemna strona Wenus – dramat obyczajowy, reż.: Radosław Piwoński
04.55 Z pamięci – Teatr Ateneum
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

04.30 Dla niesłyszących – Słowo na niedzielę – Kto wierzy w Boga zapowiedzi?; **04.40** Barwy szczęścia (2208) – serial obyczajowy TVP; **05.15** Barwy szczęścia (2209) – serial obyczajowy TVP; **05.45** Barwy szczęścia (2210) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Dla niesłyszących – M jak miłość (1499) – serial TVP; **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda; **11.15** Dance Dance Dance (2) cz. 1; **12.25** Dance Dance Dance (2) cz. 2; **13.25** Dance Dance Dance – Extra – widowisko; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opolo 2020 – widowisko muzyczne; **16.20** Rodzinka.pl (280): Empatyczny grzechotnik – serial komediowy TVP; **16.50** Lepsza połowa (3) – serial TVP; **17.20** Lepsza połowa (4) – serial TVP; **17.50** Zainwestuj w marzenia (21) – serial TVP; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na dobre i na złe (770): Gloria – serial TVP; **19.25** Na sygnale (261): Skutki uboczne

20.00 Anglik, który mnie kochał – film fabularny, USA 2014, reż.: Tom Vaughan, wyk.: Pierce Brosnan, Salma Hayek, Jessica Alba
21.45 Kino bez granic – Dzikie historie – komediodramat, Hiszpania/Argentyna 2014, reż.: Damian Szifron, wyk.: Ricardo Darin, Oscar Martinez, Leonardo Sbaraglia, Erica Rivas
23.55 Służby specjalne – reż.: Patryk Vega, wyk.: Olga Bołądź, Janusz Chabior, Wojciech Zieliński, Andrzej Grabowski, Agata Kulesza, Kamilla Baar, Jan Frycz, Eryk Lubos

02.00 Śmierć w wilczej skórze – film kryminalny, Francja 2016, reż.: Alain Berliner
03.45 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie – Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – co pół godziny; Wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **09.50** Wronicza 17; **10.55** Kasta; **11.35** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień weekend **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.30** **Okiem Wiary – magazyn**; **15.59** Info Dzień; **16.51** Pogoda Info; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.32** Teleexpress na deser; **17.47** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Studio Zachód; **19.00** Głębia ostrości; **19.25** Serwis Info Wieczór weekend

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20ta
21.00 W pełnym świetle
21.24 Flesz Info Wieczór
21.40 Studio Lotto
21.49 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.21 Nie da się ukryć Extra
00.00 Serwis Info Wieczór weekend

00.05 Wiadomości
00.33 Gość Wiadomości
00.55 Magazyn śledczy Anity Gargas

01.33 Wronicza 17
02.45 Minęła 20ta
03.45 W pełnym świetle
04.09 Flesz Info Wieczór
04.40 Głębia ostrości
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Pieśń Faith; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** **Msza św. z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.35** Drabina Jakubowa; **12.00** **Anioł Pański**; **12.20** Wiś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.10** Zmierzch demonów; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** **Gorzkie Żale. Nabożeństwo pasyjne**; **17.30** Okiem kamery; **17.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** **Anioł Pański**; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec** – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze** – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Sanktuarium Matki Bożej o złotym Sercu w Beauraing
22.35 Tak Go pamiętam
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Antykultura
00.00 Programy powtórkowe

Serial kryminalny
OJCIEC MATEUSZ

TVP 1 – 17.30

Na plebanię przychodzą państwo Piórecy, którzy niedawno przeprowadzili się do Sandomierza i chcieliby, żeby ksiądz przygotowywał ich syna Franka do Pierwszej Komunii Świętej. W trakcie rozmowy dostają telefon od gospośi, która informuje, że chłopiec zniknął. Małżonkowie natychmiast powiadomili policję i jadą do swojego mieszkania. Tam dowiadują się od pani Krystyny, że Franka nie było w szkole, gdy chciała go odebrać po lekcjach. Na przesłuchaniu kobieta mówi Możejce, że widziała przed placówką ciemnego vana. Wkrótce do komendy napływa kolejne zgłoszenie o uprowadzeniu dziecka. Tymczasem Natalię i babcię dochodzą plotki na temat porwań i związanego z nimi ciemnego vana. Policjanci przeszukują okolicę, jednak gospodyni Mateusza postanawia wziąć sprawy we własne ręce...

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Efekt Domina; **12.05** Co za tydzień; **12.30** Kod genetyczny; **13.30** Ameryka Express; **15.00** Avengers: Czas Ultrona – film przygodowy, USA 2015, reż.: Joss Whedon, wyk.: Robert Downey Jr., Chris Hemsworth, Jeremy Renner, Scarlett Johansson, Paul Bettany; **18.00** Dorota inspiruje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef – program rozrywkowy; **21.30** Starcie Tytanów – film przygodowy, USA 2010, reż.: Louis Leterrier, wyk.: Sam Worthington, Liam Neeson, Ralph Fiennes, Gemma Arterton, Mads Mikkelsen, Alexa Davalos, Jason Flemyng, Pete Postlethwaite, Polly Walker; **23.45** Motyw – serial, Polska; **00.45** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **01.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.05** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.25** Jeżdżący smoków na końcu świata; **08.50** Jeżdżący smoków na końcu świata; **09.20** Jak wytresować smoka 2 – USA 2014, reż.: DeBlois Dean; **11.35** Jeszcze większe dzieci – komedia, USA 2015, reż.: Dennis Dugan; **13.45** Hotel Transylwania – USA 2012, reż.: Tartakovsky Genndy; **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znamo; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie; **20.00** Kabaret na żywo. Przystanek Radość, odc. 2; **22.10** W rytmie serca (67) – wyk.: Mateusz Damięcki, Barbara Kurdej – Szatan; **23.10** Ślad (100) – reż.: Jarosław Banaszak, Jan Kidawa – Błoński, Anna Maczyszyńska – Bąk, Maciej Migas, Marcin Zieliński, wyk.: Anita Janica, Mariusz Jakus, Waldemar Błaszczyk, Michał Gadamski; **00.10** Kingsman: Złoty krąg – USA/Wielka Brytania 2017, reż.: Matthew Vaughn; **03.25** Tajemnice losu; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.05 Jeden z dziesięciu – teleturniej; **05.40** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **06.15** Przysięga (124) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **07.05** Elif (681) – serial, Turcja 2017; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów – taka historia... (60) – telenowela historyczna TVP; **09.20** Ranczo (117): Złoty róg – serial obyczajowy TVP; **10.15** Komisarz Alex (124): Ostatni mecz – serial kryminalny TVP; **11.00** Ojciec Mateusz (2): Eksperyment – serial kryminalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.15** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** BBC w Jedyńce; **14.00** Elif (682) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (125) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3626); **18.30** Korona królów (346); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.30 Leśniczówka (203)

21.00 Teatr Telewizji – Przygoda – spektakl teatralny

22.30 Świat bez fikcji – Pajęcza sieć – film dokumentalny, Wielka Brytania 2017, reż.: Michael Oswald

23.45 Archiwista (9) – serial TVP

00.35 Sanatorium miłości (10) – reality show

01.35 Ride. Smak życia – film obyczajowy, USA 2015, reż.: Helen Hunt, wyk.: Helen Hunt, Brenton Thwaites, Julie Dretzin, Luke Wilson

03.20 Oblicze Miłosierdzia – film dokumentalny, USA 2016, reż.: David Naglieri Naglieri

04.25 Notacje – Gustaw Holoubek. Dziady – cykl dokumentalny

04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

04.35 Koło fortuny – teleturniej; **05.15** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (56): Siostry – serial, Niemcy 2013; **06.10** Coś dla Ciebie; **06.35** Familiada – teleturniej; **07.05** Przepis dnia; **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.35** Rodzinka.pl (108): Zazdrość – serial komediowy TVP; **12.00** Barwy szczęścia (2210) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (209): Aż po grób – serial fabularyzowany TVP; **14.05** Coś dla Ciebie; **14.30** Operacja Zdrowie – magazyn; **15.05** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (83): Coś więcej niż przyjaźń – serial, Niemcy 2017; **15.50** Zainwestuj w marzenia; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Więzień miłości (257) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **18.55** Rodzinka.pl (109): Pierwsze mieszkanie – serial komediowy TVP, wyk.: Małgorzata Kożuchowska

19.30 Barwy szczęścia (2210) – serial obyczajowy TVP

19.55 Przepis dnia

20.10 Barwy szczęścia (2211) – serial obyczajowy TVP

20.40 Kulisy serialu M jak miłość

20.55 M jak miłość (1500) – serial TVP

21.50 O mnie się nie martw (2/13) – serial komediowy TVP

22.50 Trzy dni Kondora (2) – serial, USA 2018

23.50 Dobrze się kłamie w miłym towarzystwie – Włochy 2016, reż.: Paolo Genovese, wyk.: Marco Giallini, Kasia Smutniak, Alba Rohrwacher, Valerio Mastandrea, Edoardo Leo, Anna Foglietta

01.40 Głęboka woda (10): Rodzina

02.35 Czerwony świt – film akcji, USA 1984, reż.: John Milius

04.30 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – co pół godziny; wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, Wstaje dzień, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.45** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek – co pół godziny; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **12.29** Serwis Info Dzień – w tym wiadomości z kraju i świata; **13.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.32** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20ta

20.38 Warto rozmawiać

21.26 Kasta

21.40 Studio Lotto

21.49 W tyle wizji

22.24 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.50 Nie da się ukryć Extra

00.09 Wiadomości

00.37 Gość Wiadomości

00.53 Kasta

01.05 Pogoda Info

01.10 Minęła 20ta – prog. public.

01.48 Warto rozmawiać

02.50 W tyle wizji

03.25 Serwis Info Wieczór

03.30 W tyle wizji Extra

04.00 Taśmy bezpieki

04.40 Podróże z historią

05.18 Agrobiznes

05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **07.00** Sanktuarium Matki Bożej o złotym Sercu w Beauraing; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Mała Nellie od Świętej Boga; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Mysłąc Ojczyzna; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** 20 lat dla świata; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Opo- wieści Starego Testamentu; **12.50** Anty- kultura; **13.20** Koncert życzeń; **14.10** Zapomniane mężczyźni; **15.05** Filmowe Zyciorysy; **15.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świad- kowie; **17.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.30** Okiem kamery; **18.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień

19.30 Jay Jay Odrzutowiec

19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Mysłąc Ojczyzna

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Stan bezpieczeństwa państwa

22.10 Mojesz – 10 przykazań

23.00 Antarktyda – podróż na kraniec Ziemi

23.50 100 cudownych miejsc na świecie

00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.50 Uwaga! – program interwen- cyjno-śledczy; **05.15** Mango – Teleza- kupy; **06.20** Nowa Maja w ogrodzie; **06.50** Akademia Ogrodnika; **07.00** Ku- chenne rewolucje – program kulinarno- rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN – magazyn; **11.30** Afera fryzjera; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obczy- ajowy; **14.15** Detektywi – program kry- minalny; **14.50** Detektywi – program kryminalny; **15.25** Kobieta na krańcu świata; **16.00** Szpital – program oby- czajowy; **17.00** Kuchenne rewolucje; **18.00** Ukryta prawda – program oby- czajowy; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3034); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kod genetyczny; **22.30** Nico: Ponad prawem – film sensacyjny, USA 1988, reż.: Andrew Davis; **00.35** Sala samobójców. Hejter – kulisy produkcji; **01.10** Co za tydzień; **01.40** Wewnętrz- ny wróg; **02.40** Uwaga! – interwency- no-śledczy; **03.05** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.00** Malanowski i Partnerzy; **09.30** Malanowski i Partnerzy; **10.00** Sekre- ty rodziny; **11.00** Dlaczego ja?; **12.00** Gliniarze; **13.00** Trudne sprawy; **14.00** Pierwsza miłość (3029); **14.45** Dla- czego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3030); **18.50** Wy- darzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Świat według Kiepskich (275) – wyk.: Andrzej Grabowski, Marze- na Kipiel – Sztuka, Krystyna Feldman, Bartosz Żukowski, Barbara Mular- czyk, Ryszard Kotys, Dariusz Gnatow- ski; **20.10** MEGA HIT: Kingsman. Zło- ty krąg – USA/Wielka Brytania 2017, reż.: Matthew Vaughn; **23.25** Świat w płomieniach – thriller sensacyjny, USA 2013, reż.: Roland Emmerich; **02.05** Niezniszczalni 2 – USA 2012, reż.: Simon West, wyk.: Hemsworth Liam, Jean Claude Van Damme, Jet Li; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

Serial kryminalny KOMISARZ ALEX

TVP 1 – 10.15

W krótkim odstępse czasu ginie trzech mężczyzn. Sprawca zbrodni pozostawia na ich czołach charakterystyczne znaki, co może sugerować, że za wszystkim stoi seryjny morderca. Policja przesłuchuje pozostałych uczestników kursu. Okazuje się, że wiele koleżanek zamordowanego mężczyzny podkochiwało się w nim. Świadomy swojej atrakcyjności Karol wykorzystywał zainteresowanie adoratorek, by wyludzać od nich pieniądze. Niebawem w szkole tańca odbywa się konkurs. W finale imprezy właścicielka ośrodka Conusela ma zaprezentować tango z różą na cześć zmarłego przyjaciela.

TVP 1

05.10 Jeden z dziesięciu – teleturniej; **05.40** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **06.20** Przysięga (125) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **07.10** Elif (682) – serial, Turcja 2017; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (346) – telenowela historyczna TVP; **09.20** Ranczo (118): Kto tu rządzi – serial obyczajowy TVP, reż.: Wojciech Adamczyk, wyk.: Artur Barciś, Ilona Ostrowska, Cezary Żak, Paweł Królikowski, Marta Lipińska; **10.15** Komisarz Alex (125): Wirtualne życie, prawdziwa śmierć; **11.05** Ojciec Mateusz (3); **12.00** Wiadomości; **12.15** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **13.00** Natura w Jędrzynie; **14.00** Elif; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.50** Przysięga (126); **16.45** Skoki Narciarskie – Puchar Świata – Lillehammer – konkurs indywidualny (studio); **16.55** Teleexpress; **17.00** Skoki Narciarskie; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy **20.30** Leśniczówka (204) – wyk.: Marek Bukowski, Jolanta Fraszyńska **20.55** Zniwielona. Kulisy **21.05** Zniwielona (25) – serial kostiumowy, Ukraina 2019, wyk.: Katerina Kovalczuk, Michail Gawrilow **21.55** Magazyn Ekspresu Reporterów **23.00** Ocaleni – reality show **00.05** Głębia ostrości – cykl reportaży **00.35** Garść dynamitu – western, Włochy 1972, reż.: Sergio Leone, wyk.: Rod Steiger, James Coburn, Romolo Valli, Rick Battaglia **03.20** Bez tożsamości (27) – serial, Hiszpania/Niemcy 2016 **04.15** Magazyn Ekspresu Reporterów **05.05** Zakończenie dnia

TVP 2

04.40 Koło fortuny – teleturniej; **05.15** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (57): Upadek – serial, Niemcy 2013; **06.10** Jeden Chrząst; **06.35** Familiada – teleturniej; **07.05** Przepis dnia; **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.35** Rodzinka.pl (109): Pierwsze mieszkanie – serial komedii TVP; **12.00** Barwy szczęścia (2211) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (210): Bieg Patrioty – serial fabularny TVP; **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1500) – serial TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (84) – serial, Niemcy 2017; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Węzień miłości (258) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **18.55** Rodzinka.pl (110): Przeprowadzka – serial komedii TVP, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak **19.30** Barwy szczęścia (2211) – serial obyczajowy TVP **19.55** Przepis dnia **20.10** Barwy szczęścia (2212) – serial obyczajowy TVP **20.40** Kulisy serialu M jak miłość **20.55** M jak miłość (1501) – serial TVP **21.50** Echo serca (35) – serial TVP **22.45** Zainwestuj w marzenia (22) – serial TVP **22.55** Ludzkie historie – Tacy po prostu jesteśmy – film dokumentalny, Estonia/Finlandia 2018 **00.15** Rodzinka.pl (280) **00.50** O mnie się nie martw (2/13) **01.45** Nowa (2) – serial TVP **02.45** Dzięki tobie, Winn – Dixie – USA 2005, reż.: Wayne Wang **04.35** Sen Leocadii – film dokumentalny, reż.: Krzysztof Nowicki **05.00** Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – co pół godziny; wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.05** Pogoda Info; **06.15** Serwis Info Poranek; **06.39** Wstaje dzień; **06.45** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **12.50** Pogoda Info; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **16.55** Teleexpress; **16.59** Teleexpress Extra; **17.16** Serwis Info Dzień; **17.32** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20ta **21.00** Nie da się ukryć **21.19** Flesz Info Wieczór **21.26** Kasta **21.40** Studio Lotto **21.50** W tyle wizji **22.24** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.46** Kasta **01.00** Pogoda Info **01.15** Minęła 20ta **02.15** W tyle wizji **02.49** Serwis Info Wieczór **02.55** W tyle wizji Extra **03.40** Taśmy bezpieki **04.11** Taśmy bezpieki **04.42** wojsko – polskie.pl **05.18** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojesz – 10 przykazań; **06.50** Antarktyda; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Wzroku; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyznę; **11.45** Święty na każdy dzień; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Natansiewicza; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuaria polskie; **12.40** Artur Afryka; **13.45** Święty na każdy dzień; **13.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.00** Mojesz – 10 przykazań; **14.55** Frank Duff i Legion Maryi; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Express Studentki; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Okiem kamery; **17.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone **19.00** Msza święta w intencji ofiar katastrofy smoleńskiej w Bazylice Archikatedralnej pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciela w Warszawie **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Myśląc Ojczyznę **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Wzroku – program publicystyczny **22.00** Paweł VI. Papież czasów burzy **23.45** Filmowe Życiorysy **00.00** Programy powtórkowe

Serial M JAK MIŁOŚĆ

TVP 2 – 20.55

Nina (Agnieszka Judycka), która niedawno straciła dziecko Leszka (Sławek Uniątkowski), znów będzie z nim w ciąży? Chora psychicznie Nina przejdzie załamanie nerwowe i uroi sobie ciążę. W stanie obłądki zjawi się u Joasi (Barbara Kurdej-Szatan), żeby uprzedzić ją, że dziecko jednak udało się uratować...

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **06.20** Na Wspólnej (3034) – serial obyczajowy, Polska; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN – magazyn; **11.30** Afera fryzjera; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi – program kryminalny; **14.50** Detektywi – program kryminalny; **15.25** Milionerzy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3035); **20.55** Milionerzy; **21.30** Motyw (2/10); **22.30** Kuba Wojewódzki – talk show; **23.30** Superwizjer – magazyn reporterów; **00.05** 36,6; **01.05** Zabójcza broń; **02.10** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.35** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.00** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marta Leleniewska, Marek Krupski; **09.30** Malanowski i Partnerzy; **10.00** Sekrety rodziny; **11.00** Dlaczego ja?; **12.00** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **13.00** Trudne sprawy; **14.00** Pierwsza miłość (3030); **14.45** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja – magazyn reporterów; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3031); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.30** Świat według Kiepskich (276) – wyk.: Andrzej Grabowski, Marzena Kipiel – Sztuka; **20.10** Niezniszczalni 2 – USA 2012, reż.: Simon West, wyk.: Hemsworth Liam, Jean Claude Van Damme, Jet Li; **22.30** Szklana pułapka 2 – film akcji, USA 1990, reż.: Harlin Renny; **01.00** Ballistic – film akcji, USA/Niemcy 2002, reż.: Wych Kaosyananda; **02.55** Tajemnice Iosu; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 DNA doskonały śledczy – film dokumentalny, Francja 2016, reż.: Marianne Cramer; **06.20** Przysięga (126) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **07.10** Elif (683) – serial, Turcja 2017; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów – taka historia... (39); Pomnik Kazimierza Wielkiego – telenowela historyczna TVP; **09.20** Ranczo (119): Partyzancka dola – serial obyczajowy TVP; **10.20** Komisarz Alex (126): Szkoła strachu – serial kryminalny TVP; **11.05** Ojciec Mateusz (4): Narkotyki – serial kryminalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.15** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **13.00** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (684); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (127); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3627); **18.30** Korona królów (347); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM!
20.25 Leśniczówka (205)
20.55 Liga Mistrzów – 1/8 F: Liverpool – Atlético Madryt

23.05 Historia bez tajemnic – Zakładnicy Putina – film dokumentalny, reż.: Bożydar Pajak

23.55 Mój aż do śmierci – film fabularny, USA 2019, reż.: Danny Buda, wyk.: Alicia Ziegler, Maiara Walsh

01.30 wojsko – polskie.pl
01.55 Warto rozmawiać – program publicystyczny

02.55 Samotność w sieci – film obyczajowy, reż.: Witold Adamek, wyk.: Magdalena Cielecka, Andrzej Chyra, Anna Dymna

04.20 Notacje – Janusz Morgenstern. Szkoła Filmowa – cykl dokumentalny

04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Doktor Kleist – lekarz rodzinny (58): Odwrót – serial, Niemcy 2013; **06.05** Pożyteczni.pl; **06.35** Familiada – teleturniej; **07.05** Przepis dnia (7); **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.35** Rodzinka.pl (110): Przeprowadzka – serial komediowy TVP; **12.00** Barwy szczęścia (2212) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (211): Pojedynek – serial fabularny TVP; **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1501) – serial TVP; **15.05** Kolo fortuny – extra; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (85): Nadzieja umiera ostatnia – serial, Niemcy 2017; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wieźień miłości (259) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **18.55** Rodzinka.pl (111): Oświecenie – serial komediowy TVP; **19.25** Barwy szczęścia (2212) – serial obyczajowy TVP

19.55 Przepis dnia
20.05 Barwy szczęścia (2213) – serial obyczajowy TVP

20.40 Kulisy seriali Na dobre i na złe i Na sygnale

20.50 Na dobre i na złe (771) – serial TVP

21.50 Na sygnale (262): Tylko spokojnie, tato – serial fabularny TVP

22.30 Kino relaks – Ona to on – komedia, USA 2006, reż.: Andy Fickman, wyk.: Amanda Bynes, Channing Tatum, Jessica Lucas, James Kirk

00.25 Geniusz (10) – serial, USA 2017

01.25 Prewencja kryminalna: Inwigilacja 3.0 – film dokumentalny, Niemcy 2017, reż.: Matthias Heeder, Monika Hielscher

03.10 Oficer (12/13): Narodziny – serial TVP

04.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – co pół godziny; wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, Wstaje dzień, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej; **05.57** Agropogoda; **06.45** Serwis Info Poranek; **06.50** Wstaje dzień; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek – co pół godziny; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **12.29** Serwis Info Dzień – w tym wiadomości z kraju i świata; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.32** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20ta
21.00 Nie da się ukryć
21.19 Flesz Info Wieczór
21.26 Kasta
21.40 Studio Lotto
21.49 W tyle wizji
22.24 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.46 Kasta
01.00 Pogoda Info
01.15 Minęła 20ta – prog. public.
02.15 W tyle wizji
02.50 Serwis Info Wieczór
02.56 W tyle wizji Extra
03.35 Taśmy bezpieki
03.57 Taśmy bezpieki
04.35 Podróże z historią
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Paweł VI; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Express Studencki; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audycja Generalna Franciszka; **11.00** Świat na wyścigach ręki; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Wędrowniacy pielgrzymi; **14.15** Oratorium średniowieczne; **15.35** Święty na każdy dzień; **15.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Regal; **17.00** Po stronie prawdy; **17.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widenia – program publicystyczny
22.00 Marcelino

23.35 Filmowe Życiorysy
23.45 Święty na każdy dzień
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **06.20** Na Wspólnej (3035); **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN – magazyn; **11.30** Afera fryzjera; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi – program kryminalny; **14.50** Detektywi – program kryminalny; **15.25** Milionerzy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.49** Raport smogowy; **19.50** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3036) – serial obyczajowy TVP; **20.55** Milionerzy; **21.30** Ameryka Express; **23.00** Kuloodporni – film sensacyjny, USA 1996, reż.: Ernest R. Dickerson; **00.50** Mentalista – serial sensacyjny, USA; **01.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.10** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.00** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marta Leleniewska, Marek Krupski; **09.30** Malanowski i Partnerzy; **10.00** Dzień, który zmienił moje życie; **11.00** Dlaczego ja?; **12.00** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **13.00** Trudne sprawy; **14.00** Pierwsza miłość (3031); **14.45** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja – magazyn reportażowy; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3032); **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.30** Świat według Kiepskich (277) – wyk.: Andrzej Grabowski, Marzena Kipiel – Sztuka, Bartosz Żukowski, Barbara Mularczyk, Ryszard Kotys, Dariusz Gnatowski; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.10** Zawsze warto (14); **22.25** Zła kobieta – komedia, USA 2011, reż.: Jake Kasdan; **00.10** Nasz Nowy Dom; **01.10** Nasz Nowy Dom; **02.25** Tajemnice losu; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

Film fabularny MÓJ AŻ DO ŚMIERCI

TVP 1 – 23.55

„Til Death” to mroczny thriller. Van Damme gra tu powszechnie nie lubianego porucznika policji Lowe’a, narkomana przyjaźniącego się z gangsterami. Podczas jednej ze strzelanin Lowe zostaje ciężko ranny. Ledwo unika śmierci i na parę miesięcy zapada w śpiączkę. Kiedy się z niej budzi, postanawia zmienić swoje dotychczasowe życie...

TVP 1

05.05 Jeden z dziesięciu; **05.40** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **06.20** Przysięga (127) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **07.05** Elif (684) – serial, Turcja 2017; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (347) – telenowela historyczna TVP; **09.20** Ranczo (120): Próba ognia – serial obyczajowy TVP; **10.15** Komisarz Alex (127): Kolory milczenia – serial kryminalny TVP; **11.00** Ojciec Mateusz (5): Róża – serial kryminalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.15** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** To się oplaca; **13.00** Natura w Jedyńce – Nowe gatunki; **14.00** Elif (685) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.50** Przysięga (128): serial obyczajowy, Turcja 2019; **16.45** Skoki Narciarskie – Puchar Świata – Trondheim – konkurs indywidualny (studio); **16.55** Teleexpress; **17.00** Skoki Narciarskie – Puchar Świata; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy **20.35** Ojciec Mateusz (293): Ryzykowna teoria – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk, Kinga Preis, Michał Piela, Artur Pontek **21.30** Sprawa dla reportera **22.25** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.00** Magazyn kryminalny 997 **23.50** Magazyn Ekspresu Reporterów **00.55** Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat – talk-show **01.35** Godziny grozy (4/8) – serial, Wielka Brytania 2016 **02.30** Ratownicy (2/13) – serial TVP **03.30** Sprawa dla reportera **04.25** Magazyn śledczy Anity Gargas **04.55** Zakończenie dnia

TVP 2

04.30 Koło fortuny – teleturniej; **05.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (59): Marzenia – serial, Niemcy 2014; **06.05** Operacja Zdrowie – magazyn medyczny; **06.35** Familiada – teleturniej; **07.05** Przepis dnia; **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.35** Rodzinka.pl (111): Oświecenie – serial komediowy TVP; **12.00** Barwy szczęścia (2213) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.05** Va Banque – teleturniej; **13.35** Na sygnale (212): Matężstwo doskonałe – serial fabularny TVP; **14.10** Na dobre i na złe (771) – serial TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (86): Tajemnice – serial, Niemcy 2017; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wieżeń miłości (260) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **18.55** Rodzinka.pl (112): Gips – serial komediowy TVP, wyk.: Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak **19.30** Barwy szczęścia (2213) – serial obyczajowy TVP **20.00** Przepis dnia **20.10** Barwy szczęścia (2214) – serial obyczajowy TVP **20.40** Filmowe czwartki – Wiesław Kot – felieton **20.45** Filmowe czwartki – McImperium – film obyczajowy, USA 2016, reż.: John Lee Hancock, wyk.: Michael Keaton, Laura Dern, Patrick Wilson, Nick Offerman **22.55** Kontrakt na zabijanie – thriller, USA/Niemcy 2006, reż.: Bruce Beresford, wyk.: John Cusack, Morgan Freeman **00.40** Rok komety – film fabularny, USA 1992, reż.: Peter Yates **02.20** Dzielnica bankowa (2/6) – serial sensacyjny, Szwajcaria/Belgia 2017 **03.25** Art Noc – Scena alternatywna – Reni Jusis **03.50** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – co pół godziny; wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, Wstaje dzień, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej; **05.57** Agropogoda; **06.45** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek – co pół godziny; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **12.29** Serwis Info Dzień – w tym wiadomości z kraju i świata; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **16.55** Teleexpress; **16.59** Teleexpress Extra; **17.16** Serwis Info Dzień; **17.32** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20ta **21.00** Nie da się ukryć **21.19** Flesz Info Wieczór **21.26** Kasta **21.40** Studio Lotto **21.50** W tyle wizji **22.24** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.46** Kasta **01.00** Pogoda Info **01.15** Minęła 20ta – prog. public. **02.15** W tyle wizji **02.49** Serwis Info Wieczór **02.55** W tyle wizji Extra **03.24** Taśmy безпеki **03.57** Taśmy bezpieczeństwa **04.35** Podróże z historią **05.13** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audycja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Cecylia; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Filmowe Życiorysy; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Regal; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Mysłąc Ojczyzna; **11.35** Szansa na dziecko; **12.00** Aniół Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **13.20** Filmowe Życiorysy; **14.25** Laski pełna; **15.45** Źródło; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.05** Duszpasterz; **17.30** Okiem kamery; **17.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** Aniół Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Przyjaciele i bohaterowie **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Głos Polski **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Filmowe Życiorysy **22.30** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat **23.50** 100 cudownych miejsc na świecie **00.00** Programy powtórkowe

Thriller

KONTRAKT NA ZABIJANIE

TVP 2 – 22.55

Po śmierci żony Ray Keene (Cusack) nie może dogadać się ze swoim synem. Aby polepszyć relacje, zabiera nastolatka na wycieczkę w góry. Tam przypadkowo stają się świadkami próby odbicia z rąk policji jednego z najlepszych zawodowych zabójców na świecie, Franka Cordella (Freeman). Ray postanawia samodzielnie eskortować przestępcę z głuszy do najbliższego posterunku policji. Ich tropem podążają kumple zabójcy i tajni agenci. W dramatycznych okolicznościach okaże się, że nie należy z góry zakładać, kto jest dobrym, a kto złym bohaterem...

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **06.20** Na Wspólnej (3036); **06.50** Kuchenne rewolucje; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN – magazyn; **11.30** Afera fryzjera; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi – program kryminalny; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.45** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3037); **20.55** Milionerzy; **21.30** Kuchenne rewolucje; **22.30** Pieniądze to nie wszystko – komedia, Polska 2001, reż.: Juliusz Machulski, wyk.: Marek Kondrat, Stanisława Celińska, Sylwester Maciejewski, Cezary Kosiński, Hanna Mikuć, Magdalena Wójcik, Andrzej Chyra, Tomasz Sapyk; **00.50** Superwizjer; **01.25** Uwaga!; **02.50** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.00** Malanowski i Partnerzy; **09.30** Malanowski i Partnerzy; **10.00** Sekrety rodziny; **11.00** Dlaczego ja? – serial obyczajowy; **12.00** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber; **13.00** Trudne sprawy – serial obyczajowy; **14.00** Pierwsza miłość (3032); **14.45** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3033) – wyk.: Aneta Zając, Aleksandra Zienkiewicz; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.30** Świat według Kiepskich (278) – wyk.: Andrzej Grabowski; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.10** Przyjaciółki (172) – Polska 2020, wyk.: Małgorzata Socha, Joanna Liszowska, Magdalena Stuzińska; **22.10** Zdrady; **23.10** 28 dni – dramat, USA 2000, reż.: Betty Thomas; **01.30** Chirurdzy; **02.25** Chirurdzy; **03.30** Tajemnice losu; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 DNA doskonały lekarz – film dokumentalny, Francja 2016, reż.: Sarah Laine; **06.15** Przysięga (128) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **07.05** Elif (685) – serial, Turcja 2017; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów – taka historia... (41): Wąż i krzyż – wieczna pamięć księcia Olgierda – telenowela historyczna TVP; **09.10** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.40** Okrasa łamie przepisy; **10.15** Komisarz Alex (128): Śmierć w aquaparku; **11.05** Ojciec Mateusz (6): Anna; **12.00** Wiadomości; **12.15** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **13.00** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (686); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (129); **17.00** Telexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3628); **18.30** Korona królów – taka historia... (61); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Dżingiel Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.35 Archiwista (10) – serial TVP
21.30 Idealny plan – thriller, Kanada 2011, reż.: Aaron Woodley, wyk.: Kevin Zegers, Ray Liotta, Laura Vandervoort, Victor Garber, Dustin Milligan

23.05 Zawód: Amerykanin (16) – serial, USA 2014
23.55 Kompania X (25) – serial, Kanada 2015

00.50 Siła strachu – USA 2005, reż.: John Polson, wyk.: Robert De Niro, Dakota Fanning, Amy Irving
02.40 Magazyn kryminalny 997
03.30 Ocaleni – reality show
04.35 Notacje – Tomasz Knapik. Nie jestem dolar, żeby się wszystkim podobać
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

04.35 Koło fortuny – teleturniej; **05.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (60): Ciemne chmury – serial, Niemcy 2014; **06.05** Anna Dymna – spotkajmy się; **06.35** Familiada – teleturniej; **07.05** Przepis dnia (9); **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama i Pogoda; **11.35** Rodzinka.pl (112): Gips – serial komediowy TVP; **12.05** Barwy szczęścia (2214) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny – teleturniej; **13.10** Va Banque – teleturniej; **13.40** Na sygnale (213): Trauma – serial fabularny zwanym TVP; **14.10** Czterdziestolatek (9/21): Rodzina, czyli obcy w domu – serial TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (87): Duże dzieci, duży kłopot – serial, Niemcy 2017; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.10** Wieź miłość (261) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque – teleturniej; **18.55** Rodzinka.pl (113): Nowe gniazdo – serial komediowy TVP

19.30 Barwy szczęścia (2214) – serial obyczajowy TVP
19.55 Przepis dnia
20.10 Barwy szczęścia (2215) – serial obyczajowy TVP
20.35 Starvoice. Gwiazdy mają głos! – program rozrywkowy
22.10 Starvoice. Gwiazdy mają głos! (3) Wyniki
22.35 Raz się żyje – film fabularny, USA 2018, reż.: Nash Edgerton, wyk.: David Oyelowo, Charlize Theron, Joel Edgerton
00.35 Ona to on – komedia, USA 2006, reż.: Andy Fickman, wyk.: Amanda Bynes, Channing Tatum, Jessica Lucas
02.25 McImperium – film obyczajowy, USA 2016, reż.: John Lee Hancock, wyk.: Michael Keaton, Laura Dern, Patrick Wilson
04.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – co pół godziny; wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, Wstaje dzień, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej; **05.57** Agropogoda; **06.45** Serwis Info Poranek; **06.50** Wstaje dzień; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek – co pół godziny; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.51** Pogoda Info; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **12.29** Serwis Info Dzień – w tym wiadomości z kraju i świata; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.32** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Studio Lotto
21.49 W tyle wizji
22.24 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.31 W akcji
23.51 Nie da się ukryć Extra
00.10 Wiadomości
00.38 Gość Wiadomości
00.54 Kasta
01.39 Pogoda Info
01.50 Forum
02.50 W tyle wizji
03.25 Serwis Info Wieczór
03.30 W tyle wizji Extra
04.15 Taśmy bezpieki
04.53 Podróże z historią
05.33 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Antarktyda; **06.55** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.05** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** Akita; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Muzeum Papiernictwa; **13.10** Ojciec Francis Aupiais; **14.05** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.15** Ziemia mojego Zbawiciela; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **16.55** Filmowe Życiorysy; **17.30** Okiem kamery; **17.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć...

19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny
22.00 Ziemia Obiecana
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Ukryci w łonie Matki
23.30 Świętość w codzienności
00.00 Programy powtórkowe

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **06.20** Na Wspólnej (3037); **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN – magazyn; **11.30** Afera fryzjera – program rozrywkowy; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi – program kryminalny; **14.50** Detektywi – program kryminalny; **15.25** Milionerzy; **16.00** Szpital – program obyczajowy; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Jurassic World – film przygodowy, USA 2015, reż.: Colin Trevorrow; **22.40** Ultimatum Bourne'a – film sensacyjny, USA/Niemcy 2007; **01.00** Kuba Wojewódzki – talk – show; **02.00** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.20** NOC Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.00** Malanowski i Partnerzy; **09.30** Malanowski i Partnerzy; **10.00** Sekrety rodziny; **11.00** Dlaczego ja?; **12.00** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber; **13.00** Trudne sprawy; **14.00** Pierwsza miłość (3033); **14.45** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja – magazyn reporterów; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3034) – wyk.: Aneta Zając, Aleksandra Zienkiewicz; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Świat według Kiepskich (280) – wyk.: Andrzej Grabowski, Bartosz Żukowski, Marzena Kiepiel – Sztuka, Barbara Mularczyk, Ryszard Kotys, Dariusz Gnatowski, Renata Palys; **20.05** Dancing with the Stars. Taniec z Gwiazdami; **22.05** Tylko jeden. Droga do KSW; **23.15** Piła 5 – USA/Kanada 2007, reż.: David Hackl; **01.20** Tajemnice Iosu; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

Thriller IDEALNY PLAN

TVP 1 – 21.30

Paul Dynan (Kevin Zegers) to przyzwoity, inteligentny 24-letni mężczyzna. Należy również do pokolenia młodych ludzi, którzy ciężko pracując i studiując, dowiedzieli się, że nie istnieje termin „pewna przyszłość”. Bez pracy, pozbawiony perspektyw, planuje zbrodnieć doskonałą w imię przywrócenia równowagi swojemu życiu. Czy uda mu się wyłudzić fortunę od potężnych bogaczy, którym porwał dzieci?

TVP 1

05.35 Klan (3626) – telenowela TVP; **06.00** Klan (3627) – telenowela TVP; **06.25** Sprawa dla reportera; **07.20** Rok w ogrodzie; **07.45** Rok w ogrodzie Extra; **08.00** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **08.25** wojsko – polskie.pl; **08.55** Studio Raban; **09.25** Rodzinny ekspres – Żal za grzechy; **09.55** Najgorszy rewolwerowiec Dziekiego Zachodu – komedia, USA 1968; **11.45** Dziewczyny ze Lwowa (2): Wypadki chodzą po ludziach – serial obyczajowy TVP; **12.45** Fascynujący świat – Kawa, herbata i kakao. Historia w filizancie; **13.50** Okrasa łamie przepisy – Z woj-skowej menażki; **14.20** Z pamięci; **14.30** Jak to działa; **15.05** Sanatorium miłości (10); **16.05** Skoki Narciarskie – Puchar Świata w lotach – Vikersund – konkurs drużynowy (studio); **16.30** Skoki Narciarskie – Puchar Świata w lotach (1 seria); **17.30** Teleexpress; **17.40** Skoki Narciarskie (2 seria); **18.45** Jaka to melodia?; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (167) – serial kryminalny TVP
21.35 Hit na sobotę – Tylko dla odważnych – film akcji, USA 2017, reż.: Joseph Glenn, John Lighow
23.55 Milczenie owiec – thriller, USA 1991, reż.: Jonathan Demme, wyk.: Jodie Foster, Anthony Hopkins, Scott Glenn, John Lighow
02.00 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
02.40 Idealny plan – thriller, Kanada 2011, reż.: Aaron Woodley, wyk.: Kevin Zegers, Ray Liotta, Laura Vandervoort, Victor Garber, Dustin Milligan
04.15 Z pamięci
04.20 Zakończenie dnia

TVP 2

04.35 Koło fortuny – teleturniej; **05.15** Barwy szczęścia (2211) – serial obyczajowy TVP; **05.45** Barwy szczęścia (2212) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Dla niesłyszących – M jak miłość (1500) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska, Małgorzata Pieńkowska, Robert Moskwa, Barbara Kurdej – Szatan, Mikołaj Roznerski; **07.15** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda; **11.20** To je Borowicz. Podróże ze smakiem; **11.55** STARVOICE. GWIAZDY MAJA GŁOSI; **13.35** STARVOICE. GWIAZDY MAJA GŁOSI; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2020 – widowisko muzyczne; **16.20** Rodzinka.pl (280): Empatyczny grzechotnik – serial komediowy TVP; **16.55** O mnie się nie martw (2/13) – serial komediowy TVP; **17.50** Dla niesłyszących – Słowo na niedzielę – Ratunek dla kamiennego serca; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Echo serca (35) – serial TVP
19.30 Lajki!
20.00 Dance Dance Dance (3) cz. 1 – widowisko muzyczne
21.00 Dance Dance Dance (3) cz. 2 – widowisko muzyczne
22.05 Dance Dance Dance – Extra – widowisko muzyczne
22.35 Karate po polsku – film obyczajowy, reż.: Wojciech Wójcik, wyk.: Edward Zentara, Dorota Kamińska, Zbigniew Buczkowski, Jerzy Trela, Halina Buyno-Łoza, Bernard Ładysz, Piotr Grabowski, Stanisław Pąg, Franciszek Trzeciak, Michał Anioł
00.15 Hobbit: Niezwykła podróż – film przygodowy, Nowa Zelandia/USA 2012, reż.: Peter Jackson, wyk.: Ian McKellen, Martin Freeman, Hugo Weaving, Cate Blanchett, James Nesbitt
03.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – co pół godziny; wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej; **06.21** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **08.29** Serwis Info Poranek; **09.15** Salon dziennikarski – program publicystyczny; **09.59** Serwis Info Dzień weekend – co pół godziny; w tym Info Poranek, Pogoda, przegląd porady; **10.23** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.22** Pogoda Info; **14.29** Dla niesłyszących. Serwis Info Dzień weekend w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej; **15.00** Debata TVP INFO; **15.54** Pogoda Info; **16.46** Ale się dzieje!; **17.00** Serwis Info Dzień weekend; **17.15** Teleexpress; **17.19** Teleexpress Extra; **17.36** Studio Wschód; **17.30** Teleexpress; **17.34** Teleexpress Extra; **17.51** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20ta
21.00 Nie da się ukryć
21.28 Flesz Info Wieczór
21.40 Studio Lotto
21.50 Studio Polska
23.30 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.55 Salon dziennikarski
01.50 Minęła 20-ta
02.50 Nie da się ukryć
03.18 Flesz Info Wieczór
03.50 Kobięcym okiem
04.25 Solidarność walcząca w Trójmieście
05.28 Głębia ostrości
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.50** Święty Józef, w imieniu Ojca; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny VIII; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.25** Myśląc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Porady Medyczne Bonifratrów; **13.20** Siódmy sakrament; **13.45** Ocalić od zapomnienia; **13.55** Niedziela; **14.00** Czterdzieści nocy; **15.25** Święty na każdy dzień; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Polacy w Bitwie o Anglię; **16.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Okiem kamery; **17.55** 40 dni ze św. Janem Pawłem II; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefontycznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Modlitwa o pokój
23.40 Ja Paweł
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Film akcji
TYLKO
DLA
ODWAŻNYCH

TVP 1 – 21.35

Eric March (Josh Brolin) służy w straży pożarnej od ponad 20 lat. O gaszeniu pożarów wie wszystko – to jego zawód i życiowa pasja jednocześnie. Dzięki jego uporowi i determinacji powstaje jednostka specjalnie wyszkolonych strażaków. To młodzi ludzie, którzy mają swoje plany i marzenia, niektórzy myślą o założeniu rodziny, inni próbują wyjść na prostą po latach walki z nalogiem. Wykonują swoją pracę, a po jej zakończeniu chcą wrócić do swych domów i zapomnieć, że znowu byli blisko śmierci. W czerwcu 2013 roku stawia czoła szalejącemu żywiołowi pochłaniającemu lasy Arizony i nieuchronnie zbliżającemu się do miasta...

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.30** Efekt Domina; **08.00** Dzień Dobry TVN – magazyn; **11.30** Na Wspólnej Omnibus (773) – serial obyczajowy, Polska; **13.20** MasterChef; **14.55** Ukryta prawda – program obyczajowy; **16.00** Dorota inspiruje; **17.00** Kuchenne rewolucje; **18.00** 36.6; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.44** Raport smogowy – poznaj kolory powietrza; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno sledczy; **20.00** Fryderyki 2020; **22.40** Nadchodzi Polly – film komedia, USA 2004, reż.: John Hamburg, wyk.: Ben Stiller, Jennifer Aniston, Philip Seymour, Debra Messing, Alec Baldwin, Hank Azaria, Bryan Brown; **00.45** Gniew Tytanów – film przygodowy, USA/Hiszpania 2012, reż.: Jonathan Liebesman, wyk.: Sam Worthington, Liam Neeson, Ralph Fiennes, Edgar Ramirez, Rosamund Pike, Bill Nighy; **02.45** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **03.05** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.40** Scooby-Doo i upiory strach na wróble – animacja, USA 2013, reż.: Goguen Michael; **08.15** Potwory kontra obcy: wielka ucieczka B.O.B.-a; **08.35** Scooby-Doo i WWF: Straszanie na scenie – USA 2015; **10.10** Ewa gotuje; **10.45** Disco Polo – 25 lat później; **11.45** Jak długo jeszcze? – komedia familijna, USA 2007; **13.45** The Four. Bitwa o Sławę; **15.45** Kabaret na żywo. Przystanek Radość; **17.50** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Świat według Kiepskich (554) – wyk.: Andrzej Grabowski, Marzena Kipiel – Sztuka, Bartosz Żukowski, Barbara Mularczyk, Ryszard Kotys, Dariusz Gnatowski; **20.05** The Four. Bitwa o Sławę; **22.10** Twoja Twarz Brzmi Znamo; **00.25** Ballistic – film akcji, USA/Niemcy 2002, reż.: Wych Kaosyananda, wyk.: Antonio Banderas; **02.20** Tajemnice losu; **04.55** Disco Gramy; **05.40** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 28 II 2020 r.

Wiejski wikary

Barbara Stefańska

Nie było prądu, a na katechezę do pięciu szkół docierało się furmanką – tak wyglądała pierwsza parafia ks. Karola Wojtyły.

Tuż po święceniach kapłańskich w 1946 r. ks. Wojtyła pojechał na studia doktoranckie do Rzymu. Skierował go tam ówczesny metropolita krakowski kard. Adam Sapieha. Młody kapłan przez dwa lata intensywnie – jak wspominał – „uczył się Rzymu”. W okresie wakacyjnym odwiedził Holandię, Belgię, Francję i poznawał tamtejsze metody duszpasterskie. Po zakończeniu studiów w 1948 r. wrócił do Krakowa, gdzie zastał pierwszy przydział pracy: Niegowić.

Taka decyzja może wydawać się zaskakująca – wykształcony za granicą kapłan, co było wówczas rzadkością, został skierowany do pracy w wiejskiej parafii, a nie do środowiska akademickiego czy naukowego. Sam Jan Paweł II wspominał, że przyjął tę decyzję z radością. Na parafię „pojechałem autobusem z Krakowa do Gdowa, a stamtąd jakiś gospodarz podwiózł mnie szosą w stronę wsi Marszowice i potem doradził mi iść ścieżką wśród pól, gdyż tak miało być bliżej. W oddali było już widać kościół w Niegowici. A był to okres żniw. Szedłem wśród łanów częściowo już skoszonych, a częściowo czekających jeszcze na żniwo. Pamiętam, że w pewnym momencie, gdy przekraczałem granicę parafii w Niegowici, uklęknąłem i ucałowałem ziemię. Nauczyłem się tego gestu chyba od św. Jana Marii Vianneya” – pisze w książce „Dar i tajemnica”.

Młody wikariusz uczył katechezy w pięciu szkołach podstawowych. „Dowożono

foto. archiwum

mnie wozem konnym lub bryczką” – wspominał. Zdarzało się, że przemierzał trasę pieszo. Maria Trzaska wspomina jeden z takich „spacerów” do pobliskich Nieznanowic: „Były roztopy i rowy pełne wody. A na drodze błoto. Chciał przeskoczyć na drugą stronę i wpadł do tego rowu z wodą”. Ksiądz Wojtyła chodził też do pobliskiego Łapanowa. Aby upamiętnić te wyprawy i podziękować za dar Jana Pawła II, w 2000 r. zrodziła się tam tradycja organizacji rajdów pieszych Niegowić-Łapanów. Uczestnicy pokonują trasę 12 km w około trzy godziny.

W czasach powojennych warunki życia były trudne. „Dwie wioski były prawie zrujnowane, po 20 domów spalonych, no i bieda po prostu, i błoto, i światła nie było, radia nie było” – tak opisuje sytuację w Niegowici jej mieszkaniec Stanisław Wyporek.

Nowy ksiądz żył skromnie, wręcz biednie. Najlepiej o tym świadczy opinia pani zajmującej się pracami domowymi w parafii, którą przytacza późniejszy wikariusz w Niegowici – ks. Marian Jakubiec. Otóż stwierdziła ona, iż: „On [ks. Wojtyła] będzie dziadem do śmierci. Nic nigdy miał nie będzie”. Skarżyła się, że „nawet jak prania w koszu szukałam, to nie było. Wszystko dziadom rozdał”.

Mieszkańcy wspominają, że ks. Wojtyła zwrócił uwagę swoim podejściem do parafian i zainteresowaniem ich życiem. Od razu nawiązał żywy kontakt z młodymi ludźmi. Maria Trzaska brała udział w niedzielnych

spotkaniach ks. Wojtyły z Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży. „Oprócz części poważnej, oficjalnej: referatu, pogadanki, była część rozrywkowa – nawet zabawy taneczne”. Część licealistów przychodziła, by prowadzić dyskusje na temat książek lub różnych aktualnych tematów. W tych spotkaniach brał udział m.in. Julian Sutor, późniejszy doktor habilitowany nauk prawnych i dyplomata. „[Ks. Wojtyła] utwierdził mnie w moich planach, marzeniach, że świat się nie kończy na Niegowci, że trzeba wyjść, że trzeba iść przede wszystkim na studia wyższe, że to jest droga w świat, wielki świat” – wspominał.

Ksiądz Karol przygotowywał również z młodzieżą spektakle teatralne – wieczór mickiewiczowski i sztukę „Gość oczekiwany”. Spektakl został wystawiony około sześciu razy. Młodzież w nietypowy sposób rozwiązała problem braku prądu: „Chłopcy postarali się o stare, poniemieckie dynamo. Duże. Na strychu budynku zawsze dwóch obracało (...) i żarówka na scenie się świeciła” – mówi Maria Trzaska.

„W tym czasie parafia w Niegowici przygotowywała się do obchodu 50-lecia święceń kapłańskich proboszcza. Ponieważ stary kościół nie wystarczał już na potrzeby duszpasterskie, parafianie zdecydowali, iż najpiękniejszym darem dla Jubilata będzie budowa nowej świątyni” – pisał Jan Paweł II w książce „Dar i tajemnica”. Maria Trzaska uzupełnia tę wersję, podkreślając, że to był pomysł samego wikariusza Wojtyły, podchwycony przez parafian. Przyszły papież również złapał za łopatę. „Tam gdzie ambona, to tam kopał właśnie ks. Karol. Nawet mu zwracał uwagę drugi wikary: »Pobrudzisz sobie sutannę, gdzie w sutannie do takiej roboty«. On mówi: »Przyzwyczajony jestem, nie wolno zapominać takiej pracy«” – wspomina Stanisław Wyporek. Rzeczywiście, czteroletnia praca fizyczna w fabryce Solvay w czasie wojny przyzwyczaiła Wojtyłę do pracy fizycznej.

Nie doczekał jednak wybudowania nowego kościoła, gdyż został przeniesiony w 1949 r. do parafii św. Floriana w Krakowie. Był w Niegowici zaledwie przez rok, ale pozostawił po sobie trwałe ślady. Dobrze sprawdził się w roli wiejskiego wikariusza. A w Krakowie rozpoczął długoletnią pracę z młodzieżą akademicką i dalsze studia naukowe.

Wykorzystano wspomnienia mieszkańców Niegowici ze zbiorów Centrum Myśli Jana Pawła II

karol wojtyła
#narodziny

wystawa Centrum Myśli Jana Pawła II

Pobierz bezpłatnie wystawę:

www.centrumjp2.pl/narodzinyJP2

KRS
0000 309 499

Z DOPISKIEM
TYGODNIK
IDZIEMY

Przyczyn się do rozwoju Tygodnika Idziemy, przełącz 1% swojego podatku

W zeznaniu rocznym za 2019 r. PIT 37 w pozycji 132 należy wpisać: KRS 0000 309 499,
w pozycji 134 (cel szczegółowy) należy wpisać: TYGODNIK IDZIEMY

POZNAJ NAUCZANIE PRYMASA TYSIĄCLECIA!

Wy, kobiety, zawsze stójcie na straży ogniska domowego, miłości do źródeł życia, znaczenia kołyski. Jesteście obecne przy tajemnicy powstającego życia i pocieszacie przy śmierci. Pojednajcie więc ludzi z życiem, a przede wszystkim czuwajcie – o to Was błagamy – nad przyszłością naszego rodzaju.

Stefan Kardynał Wyszyński, *Dzieła zebrane*,
t. 16: styczeń–kwiecień 1966, s. 151.

Instytut Prymasowski
Stefana Kardynała Wyszyńskiego

Wejdź! – Zobacz! – Posłuchaj!

email: instytut@wyszynskiprymas.pl
www.wyszynskiprymas.pl

Wydawnictwo
im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego
SOLI DEO

e-mail: wydawnictwo@wyszynskiprymas.pl
tel. +48 22 831 61 51

Księgarnia im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego

ul. Krakowskie Przedmieście 52/54, Warszawa
(przy kościele seminaryjnym)

otwarta: poniedziałek–piątek, godz. 10:00–18:00
tel. +48 22 831 10 25